МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Управління пасивними операціями банків України
на прикладі АТ «ПУМБ»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0724-фк-з
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньої програми Фінанси і кредит
Семенова А. П.

Керівник д.е.н., професор Кушнір С.О.
Рецензент к.е.н., доцент Горбунова А.В.

Запоріжжя
2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма Фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____А.В. Череп

«____»_____2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Семеновій Анастасії Павлівні

1. Тема роботи: «Управління пасивними операціями банків України на прикладі АТ «ПУМБ»
керівник роботи: Кушнір Світлана Олександрівна, д.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 25 березня 2025 р. № 440-с.

2. Строк подання студентом роботи: 03 листопада 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: аналітичні дані банків, Національного банку України, дані фінансової звітності АБ «ПУМБ», наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність пасивних операцій банків, розглянути види банківських послуг, які належать до пасивних операцій, проаналізувати перелік пасивних банківських операцій, пов’язаних з обслуговуванням фізичних та юридичних осіб, дослідити ринкову ситуацію в банківській сфері щодо залучення коштів, дослідити організаційно-економічну діяльність та АТ «ПУМБ»; дослідити управління пасивними операціями АТ «ПУМБ», проаналізувати показники ефективності пасивних операцій АТ «ПУМБ» та визначити ризики, пов’язані з проведенням пасивних операцій та запропонувати методи мінімізації та уникнення ризиків при проведення пасивних операцій АТ «ПУМБ» в умовах війни в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 21 рис., 24 табл. і 4 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Кушнір С.О., д.е.н., професор	16.05.2025 р.	16.05.2025 р.
2	Кушнір С.О., д.е.н., професор	17.06.2025 р.	17.06.2025 р.
3	Кушнір С.О., д.е.н., професор	01.08.2025 р.	01.08.2025 р.

7. Дата видачі завдання: 02 квітня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	02.04.2025 р. – 07.05.2025 р.	виконано
2.	Виконання вступу	08.05.2025 р. – 15.05.2025 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	16.05.2025 р. – 16.06.2025 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	17.06.2025 р. – 31.07.2025 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	01.08.2025 р. – 15.09.2025 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	16.09.2025 р. – 30.09.2025 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	01.10.2025 р. – 02.11.2025 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	03.11.2025 р.	виконано

Студент _____ А. П. Семенова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ С. О. Кушнір
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ І. О. Щебликіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 111 с., 21 рис., 24 табл., 4 форм., 95 джер., 8 дод.

Об’єктом дослідження є організація роботи АТ «ПУМБ», а саме управління пасивними операціями в сучасних умовах війни в Україні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів організації роботи банку в частині пасивних операцій в Україні.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних та практичних основ діяльності банку, дослідження пасивних операцій банку, аналіз переліку ризиків, притаманних пасивним банківським операціям, опрацювання практичних рекомендацій щодо зниження ризикованості пасивних операцій в сучасних умовах війни в Україні на прикладі АТ «ПУМБ».

Завдання: 1) визначити поняття активу та пасиву банку, розглянути різновиди пасивних операцій та їх мету; 2) дослідити організаційно-економічну діяльність АТ «ПУМБ»; 3) розробити напрямки зниження ризикованості пасивних операцій та управління їх ефективністю в сучасних умовах війни.

Основні методи дослідження: аналіз, порівняння, узагальнення, абстрагування, вимірювання, класифікація, графічний, комплексний підхід, абстрактно-логічний, прогнозований метод, ін.

Одержані результати та їх новизна: 1) проаналізовано пасивні операції АТ «ПУМБ»; 2) досліджено ефективність різних видів пасивних операцій та ризики, пов’язані з ними; 3) розроблено рекомендації щодо управління пасивами банку, а також можливостей застосування методів мінімізації ризиків, які направлені зростання ефективності пасивних операцій банків.

Результати дослідження можуть використовуватися банками України для збільшення ефективності проведення пасивних операцій з врахуванням сучасних умов ведення діяльності.

БАНК, АКТИВИ, ПАСИВИ, ДЕПОЗИТИ, МІЖБАНКІВСЬКІ КРЕДИТИ, РЕФІНАНСУВАННЯ, КІЛЬКІСНИЙ ТА ЯКІСНИЙ ТЕНДЕР, РЕПО, ОВДП

SUMMARY

Qualifying work: 111 p., 21 fig., 24 tab., 4 for., 95 references, 8 annex.

The object of the study research is the organization of the work of JSC FUIB, namely the management of passive operations in the current conditions of war in Ukraine.

The subject of the study is the set of theoretical, methodological, and applied aspects of the organization of the bank's operations concerning passive transactions in Ukraine.

The purpose of the work is to study the theoretical and practical foundations of the bank's activities, investigate the bank's passive operations, analyze the list of risks inherent in passive banking operations, and develop practical recommendations for reducing the riskiness of passive operations in the current wartime conditions in Ukraine, using JSC "PUMB" as an example.

Also consider the types of banking services that belong to passive operations, analyze the list of passive banking operations related to servicing individuals and legal entities, investigate the market situation in the banking sector regarding raising funds; investigate the management of passive operations of JSC "FUIB", analyze the performance indicators of passive operations of JSC "FUIB" and identify the risks associated with conducting passive operations and propose methods for minimizing and avoiding risks when conducting passive operations of JSC "FUIB" in conditions of war in Ukraine.

Tasks: 1) define the concepts of the bank's assets and liabilities, examine the types of passive operations and their purpose; 2) investigate the organizational and economic activities of JSC "PUMB"; 3) develop directions for reducing the risk of passive operations and managing their effectiveness in modern war conditions.

The main research methods: analysis, comparison, generalization, abstraction, measurement, classification, graphic, comprehensive approach, abstract-logical, forecasting method, etc.

Analytical data from banks, the National Bank of Ukraine, financial statements

of JSC "PUMB," and scientific research by domestic and foreign authors.

The results obtained and their novelty: 1) passive operations of JSC "PUMB" were analyzed; 2) the effectiveness of various types of passive operations and the risks associated with them were studied; 3) recommendations have been developed for managing bank liabilities, as well as the possibilities of applying risk minimization methods aimed at increasing the efficiency of banks' passive operations.

The research results can be used by banks in Ukraine to increase the efficiency of passive operations, considering the current conditions of conducting activities.

BANK, ASSETS, LIABILITIES, DEPOSITS, INTERBANK LOANS, REFINANCING, QUANTITATIVE AND QUALITATIVE TENDER, REPO, GOVERNMENT BONDS.

ЗМІСТ

ВСТУП……..…..……..... 8
1 ОРГАНІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ……..… 12
1.1 Історія виникнення та суть активних та пасивних операцій банків в Україні…….. 12
1.2 Операції банків в Україні із залучення коштів…… 22
1.3 Операції банків в Україні із запозичення коштів..... 34
2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «ПУМБ»……..... 51
2.1 Аналіз організації діяльності АТ «ПУМБ»……..... 51
2.2 Дослідження економічних показників роботи АТ «ПУМБ»……..…… 66
2.3 Аналіз пасивних операцій АТ «ПУМБ»…… 72
3 УПРАВЛІННЯ ПАСИВНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ПРИКЛАДІ АТ «ПУМБ»…….. 80
3.1 Аналіз пропозицій пасивних продуктів для клієнтів АТ «ПУМБ»……..……..... 80
3.2 Дослідження ризиковості пасивних операцій банків в сучасних реаліях……..……... 86
3.3 Моделювання управління портфелем пасивних операцій АТ «ПУМБ» в умовах війни в Україні …….……. 89
ВИСНОВКИ……..... 97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..…. 103
ДОДАТКИ…….……...... 112
Декларація академічної доброчесності здобувача…… 120

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система завжди слугувала кровотоком фінансів та економіки будь-якої країни. Україна не виключення. Оскільки банківська система за роки незалежності України зазнала немало потрясінь, злетів та криз, але наразі, незважаючи на війну показала свою незламність, стійкість, змогла швидко адаптуватися до викликів сьогодення та показала позитивні результати роботи як ніяка інші галузь народного господарства країни.

Але, банки докладають значних зусиль для втримання стабільної роботи, збалансованості активів та пасивів, дотримання нормативів, встановлених Національним банком України, втримання довіри клієнтів та забезпечення безпеки операцій. Останніми роками перед українськими банками стоїть питання стабільної ресурсної бази, яка серед інших факторів є одним з найголовніших на можливість використання активів, розширення кредитних програм для потенційних клієнтів, зниження відсоткових ставок, дотримання ліквідності тощо.

Актуальність піднятого питання підтверджується саме тим, що на сьогоднішній день дуже важливо контролювати збалансованість та ефективність активних та пасивних операцій, а також весь спектр ризиків, які наразі поповнилися завдяки війні, розпочатій рф в Україні. Банківська система в нашій країні має змогу напрацювати практику ведення успішної банківської діяльності та слугувати прикладом, який можливо надалі використовувати для запобігання ризикам, пов’язаним з військовими ситуаціями.

Питаннями дослідження пасивних операцій банків займалося немало науковців з усього світу, серед яких можна назвати John F. Marshall, Vipul K. Bansal [1], 2. Sinkey Joseph F. [2], M. Choudhry [3,4], Ronald L Olson [5], Casu C. Girardone, P. Molyneux [6], P. Ferretti, P. Martino [7], K.Matthews, J. Thompson, T. Zhang [8] та інші. Банківські операції в українській банківській системі досліджували О.М. Гладчук, І.Я. Ткачук, В.М. Харабара [9], О. М. Колодізєв, О. М. Рац, С. М. Киркач, К. М. Азізова [10], М. Крупка [11], О. В. Шишкіна, М. В.

Дубина [12], С. О. Кушнір [13], М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко [14], та інші. При цьому, вважаємо, що аналіз пасивних операцій банків в сучасних умовах війни в країні потребує подальших досліджень та напрацювань.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних та практичних основ діяльності банку, дослідження пасивних операцій банку, аналіз переліку ризиків, притаманних пасивним банківським операціям, опрацювання практичних рекомендацій щодо зниження ризикованості пасивних операцій в сучасних умовах війни в Україні на прикладі АТ «ПУМБ».

Основними завданнями магістерської роботи є наступні:

- ✓ розглянути сутність банківської діяльності та історичні аспекти створення банків;
- ✓ визначити поняття активу та пасиву банку;
- ✓ розглянути різновиди пасивних операцій та їх мету, порядок та умови проведення згідно діючого законодавства України;
- ✓ проаналізувати ринок банківських пасивних операцій в Україні;
- ✓ проаналізувати найбільш ефективні пасивні операції в банківській сфері;
- ✓ дослідити організаційно-економічну діяльність АТ «ПУМБ»;
- ✓ дослідити види пасивних операцій АТ «ПУМБ»;
- ✓ проаналізувати ризики пасивних операцій АТ «ПУМБ»;
- ✓ розробити рекомендації щодо управління пасивними операціями та напрямки зниження ризикованості пасивних операцій, зростання їх ефективності в сучасних умовах війни.

Об’єктом дослідження є організація роботи АТ «ПУМБ», а саме проведення пасивних операцій, в сучасних умовах війни в Україні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів організації роботи банку в частині пасивних операцій в Україні.

Інформаційна база дослідження: законодавство України та нормативні документи НБУ та інших урядових структур, статистичні дані НБУ, дані АТ

«ПУМБ», аналітичні публікації досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, спеціалістів банківської справи, навчальні матеріали та публікації наукових, практичних та періодичних видань, офіційні інформаційні фінансові сайти.

Застосовані під час дослідження методи: аналіз, порівняння, узагальнення, абстрагування, вимірювання, класифікація з метою систематизації отриманої інформації, графічний, комплексний підхід, абстрактно-логічний, прогнозований метод, ін.

За результатами дослідження визначено наукову новизну, а саме:

- ✓ розглянуто сутність банківської діяльності та історичні аспекти створення банків;
- ✓ визначено поняття «актив» та «пасив» банку, «активні операції» та «пасивні операції» банку;
- ✓ розглянуто різновиди пасивних операцій та їх мету, порядок та умови проведення згідно діючого законодавства України;
- ✓ проаналізовано ринок банківських пасивних операцій в Україні;
- ✓ розглянуто найбільш ефективні пасивні операції в банківській сфері;
- ✓ досліджено організаційно-економічну діяльність АТ «ПУМБ»;
- ✓ проаналізовано види пасивних операцій АТ «ПУМБ»;
- ✓ на прикладі АТ «ПУМБ» досліджено ризики пасивних операцій;
- ✓ розроблено модель та рекомендації щодо управління пасивними операціями банків.

Результати дослідження дозволяють банкам посилити ефективність управління пасивними операціями шляхом зниження ризиків, які пов’язані з ними.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження представлені доповіддю «Аналіз депозитного портфелю фізичних осіб банківської системи України» на XX Всеукраїнської науково-практичній Інтернет-конференції «Професійне становлення молоді в умовах інтеграційного розвитку України» (29 травня 2025 р.,м. Хмельницький, м. Херсон).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 1 друкована праця, а саме:

тези «Аналіз депозитного портфелю фізичних осіб банківської системи України» об’ємом 0,3 др.а. у збірнику Професійне становлення молоді в умовах інтеграційного розвитку України: Матеріали XX Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конф. (29 травня 2025 р.,м. Хмельницький, м. Херсон) / за ред. Р.М. Набоки. Херсон: Книжкове видавництво. ФОП Вишемирський В.С., 2025. 168 с. С.28-30

1 ОРГАНІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1 Історія виникнення та суть активних та пасивних операцій банків в Україні

Банківська система є фундаментальною складовою світової економіки, оскільки забезпечує її стабільність та розвиток. Банки виконують безліч функцій, серед яких кілька ключових функцій, без яких сучасне глобальне господарство не змогло б функціонувати ефективно.

Так, наприклад, банки забезпечують мобілізацію і перерозподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання заощаджень та грошових потоків населення та бізнесу, направляючи їх на інвестиції в різні галузі економіки. Це стимулює економічне зростання, сприяє розвитку інфраструктури, створенню нових робочих місць і підвищенню загального рівня життя.

Також банки відіграють центральну роль у кредитуванні, оскільки надають позики суб’єктам господарювання для фінансування їхньої діяльності, а також споживачам для придбання товарів і послуг. Кредитування є рушійною силою розвитку бізнесу, сприяє інноваціям і підтримує попит на ринку.

Варто відзначити, що з врахуванням нових можливостей банківська система забезпечує ефективне функціонування платіжних систем, що дозволяє здійснювати швидкі і надійні грошові перекази між країнами, компаніями і фізичними особами. Це сприяє розвитку міжнародної торгівлі, інвестицій і співпраці між різними економіками світу.

Загалом банки також відіграють важливу роль у регулюванні грошово-кредитної політики кожної країни. Центральні банки контролюють грошову масу, встановлюють процентні ставки і здійснюють нагляд за комерційними банками, забезпечуючи стабільність національних економік і запобігаючи фінансовим кризам.

Історія виникнення банків сягає давніх часів, коли ще в античному світі з’явилися перші зачатки банківської діяльності. Одним із перших відомих

банківських інститутів була храмова економіка стародавнього Вавилону. Храми виконували функції зберігання цінностей і видачі позик, забезпечуючи певну стабільність у суспільстві.

Навіть назва «банк» в різних мовах звучить практично однаково і означає – лава, конторка, а сьогодні це фінансово-кредитна установа, що здійснює пасивні та активні операцій суб'єктів господарювання.

Основні функції банків почали зароджуватися з давніх часів і саме з прототипів сучасних пасивних операцій. Вже в стародавньому світі пасивні операції виконували важливу роль у фінансових системах того часу.

Наприклад, Вавилонські храми та інші релігійні установи були одними з перших, хто здійснював пасивні операції. Храми не тільки зберігали цінності, але й приймали депозити від населення. Ці депозити могли бути у вигляді зерна, худоби, металевих виробів або грошей. Храми зобов'язувалися зберігати ці цінності та повертати їх власникам у майбутньому. За це вони отримували певну плату або частину доходу.

У Стародавній Греції та Римі також існували установи, що нагадували сучасні банки. Вони займалися обміном монет, зберіганням грошей і наданням позик під відсотки. Наприклад, у Стародавній Греції з'явилися спеціалізовані особи, відомі як «трапезити». Вони приймали депозити від громадян та торговців, зберігали їх, а також здійснювали обмін грошей. Пасивні операції у греків включали зберігання грошей та цінностей, що надавало вкладникам певні гарантії безпеки та захисту від крадіжок або втрат.

У Стародавньому Римі пасивні операції були поширені серед «менсаріїв» – банкірів, які зберігали гроші та інші цінності громадян. Вони приймали депозити та вели облік коштів, які їм довіряли. Ці депозити часто використовувалися для надання позик іншим клієнтам, що також стало початком сучасної системи кредитування.

У середньовічній Європі розвиток банківської справи був пов'язаний з діяльністю лихварів, які надавали позики під відсотки. Проте, з появою торгових республік, таких як Венеція та Генуя, банки почали набувати більш організованої

форми. У XIII столітті в Італії з’явилися перші банківські доми, які надавали широкий спектр послуг. Розвиток пасивних операцій отримав новий поштовх, зокрема у Флоренції, Венеції та Генуї. Банки приймали на зберігання кошти від багатих купців і правителів, забезпечуючи їхню безпеку та надаючи можливість використовувати ці кошти для інвестування, що стало основою сучасних депозитних операцій, які є ключовими пасивними операціями банків.

Одним із найвідоміших банків середньовіччя був Банк Святого Георгія в Генуї, заснований у 1407 році. Він став прототипом сучасних центральних банків і відігравав важливу роль у фінансуванні державних потреб.

У Новий час розвиток банківської системи був пов’язаний з виникненням центральних банків, які регулювали грошову масу і кредитну політику. Перший центральний банк, Банк Англії, був створений у 1694 році і став основою для побудови сучасної банківської системи.

Таким чином, розвиток банків відображає еволюцію економічних відносин і суспільних потреб на різних етапах історії. Пасивні операції, такі як прийом депозитів та зберігання цінностей, існували вже у давні часи, відігравали важливу роль у фінансових системах стародавнього світу і забезпечили появу та розвиток активних операцій, таких як кредитування. Вони стали основою для розвитку сучасних банківських послуг і сприяли формуванню економічних відносин, що лежать в основі сучасної економіки.

В українському законодавстві наразі регулювання банківської діяльності здійснюється законодавством та нормативними документами НБУ. Так, згідно ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» «банк – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги» [25]. Також визначення банку прописано в ст.334 Господарського кодексу України, де зазначено, що «банки - це фінансові установи, функціями яких є залучення у вклади грошових коштів громадян і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик, відкриття та ведення банківських рахунків громадян та юридичних осіб» [26].

Тобто, вже згідно визначення Господарським кодексом прописано основні види діяльності та їх зв'язок, притаманний саме такій фінансовій установі, як банк – а саме залучення коштів (пасивні операції) та використання їх шляхом надання кредитів (активні операції). Таке ж визначення основних видів діяльності банку зазначено в ст.47 Закону України «Про банки та банківську діяльність». Тобто історично пасивні операції грали первинну роль по відношенню до активів, тобто формували достатні ресурси для можливості ведення активних операцій, визначення яких вказано в «Положенні про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями», затвердженому Постановою Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 [27], а саме:

«активна банківська операція – операція, що обліковується банком за активними балансовими та позабалансовими рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління НБУ від 11.09.2017 р. №89» [28].

Відповідно до зазначеного Плану рахунків усі операції відносяться до активу чи пасиву балансу банку.

Відповідно до активних операцій належать:

- ✓ усі види кредитних операцій;
- ✓ операції з розміщення коштів на кореспондентських рахунках в інших банках;
- ✓ операції з придбання цінних паперів;
- ✓ дебіторська заборгованість, у т.ч. за господарською діяльністю;
- ✓ інші активні операції, в т.ч. нараховані за всіма перерахованими операціями доходи.

Пасивні операції банку - це операції, за допомогою яких банк формує свої грошові ресурси задля проведення активних операцій.

Усі пасивні банківські операції враховуються на пасивних рахунках банківського балансу [9]. Банківські пасиви характеризують джерела ресурсів банку [29, с.64].

Відповідно в пасиві балансу банку відображаються пасивні операції. В Банківській енциклопедії зазначено, що «Пасивні операції – операції, а допомогою яких банки формують свої фінансові ресурси для проведення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій. Завдяки пасивним операціям формуються власні, залучені та запозичені кошти банку» [30].

Рисунок 1.1 – Пасивні операції банку

Хоча часто під пасивними операціями переважно розуміють лише залучення коштів на вклади та в позички, тобто операції з формування ресурсів банку, необхідних йому понад суму власного капіталу, але якщо подивитись банківський баланс пасив містить два розділи:

- ✓ зобов'язання банку;
- ✓ власний капітал.

Власний капітал складається зі статутного фонду, мінімальний розмір якого згідно ст. 33 ЗУ «Про банки і банківську діяльність» не може бути меншим 200 мільйонів гривень, резервних фондів, нерозподіленого доходу та інших статтей.

Відповідно, зобов'язання складаються з залучених та позичених коштів.

До пасивних операцій з розділі «Зобов'язання» належать:

- ✓ розміщення акцій банку;
- ✓ залучення вкладів;
- ✓ отримання кредитів від центрального банку та на міжбанківському ринку;
- ✓ випуск банківських облігацій, векселів та інших зобов'язань.

Важливість функціонування банківської системи, взаємозалежність пасивних та активних операцій особливо проявляється під час економічних потрясінь. Наприклад, отримавши значну підтримку від урядів і центральних банків під час світової фінансової кризи 2008 року банки відіграли ключову роль у стабілізації економіки. Це дозволило уникнути ще більшого спаду і сприяло відновленню глобальної економіки.

Банківська система являється основою світової економіки, забезпечуючи її стабільність, розвиток і зростання. Вона сприяє ефективному використанню фінансових ресурсів, підтримує бізнес і споживання, а також забезпечує надійну основу для функціонування глобальних фінансових ринків.

В Україні банківська система за період незалежності зазнала багатьох змін, а також суттєво трансформувалася після глобальної фінансової кризи 2008 року. Функціонування банківської системи України в період з 2008 по 2020 роки було надзвичайно важливим для забезпечення стабільності економіки та подолання численних викликів, з якими зіткнулася наша країна. Цей період включає глобальну фінансову кризу 2008 року, політичну нестабільність, анексію Криму, збройний конфлікт на сході України та економічну рецесію, що потребувало від банківської системи значної адаптації та реформ.

Світова фінансова криза 2008 року суттєво вплинула на банківську систему і України. Комерційні банки зіткнулися з дефіцитом ліквідності, значним відтоком депозитів і зростанням неплатоспроможності, тобто проблемами з пасивами, які забезпечують активи. Це змусило Національний банк України вживати термінових заходів, зокрема рекапіталізації банків і підтримки їхньої ліквідності. Результатом стало поступове відновлення довіри до банківської системи та стабілізація фінансових ринків.

Наступним викликом для банків стала політична нестабільність і економічні виклики після 2014 року, спричинені анексією Криму та війною на сході України. Це призвело до економічної рецесії, девальвації гривні та зростання рівня інфляції. У відповідь на ці виклики, НБУ розпочав масштабні реформи, спрямовані на очищення банківського сектору від ненадійних фінансових установ, підвищення прозорості та зміцнення нагляду за банками.

Так, з 2015 року НБУ розпочав активну фазу реформ, яка включала очищення банківської системи, посилення регулювання та нагляду, а також впровадження міжнародних стандартів банківської діяльності. Було закрито понад 80 банків, які не відповідали вимогам, що дозволило зміцнити надійність і стабільність банківського сектору. Ці заходи сприяли підвищенню довіри населення та інвесторів до банківської системи.

Також банківська система України зіграла ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності під час макроекономічних викликів. Завдяки ефективним діям НБУ та впровадженню більш жорсткої монетарної політики, в 2016-2020 роках вдалося стабілізувати валютний курс, знизити інфляцію та створити умови для поступового відновлення економіки. Реформи банківського сектору також сприяли покращенню доступу до кредитних ресурсів для бізнесу та населення, що стимулювало економічне зростання.

Можна відмітити, що період з 2008 по 2020 роки став часом трансформацій та зміцнення банківської системи України. Завдяки впровадженим реформам та змінам, банківський сектор став більш стійким до зовнішніх і внутрішніх шоків, що підвищило його здатність підтримувати економічний розвиток країни. Банківська система України стала основою для подальших структурних змін і підготовки до нових викликів, зокрема глобальних економічних змін та впливу пандемії COVID-19, що настала в кінці цього періоду.

Функціонування банківської системи України в 2019-2020 роках відіграло вирішальну роль у забезпеченні економічної стабільності країни, підтримці бізнесу та населення, а також у подоланні викликів, пов’язаних із епідемією короновірусу.

2019-2020 роки стали серйозним випробуванням для банківської системи України через глобальну пандемію. Введення карантинних обмежень призвело до зниження економічної активності, зростання безробіття та падіння доходів населення. В цих умовах банки зіткнулися з проблемою зниження платоспроможності клієнтів і зростанням ризиків неповернення кредитів.

Проте, завдяки вчасним діям НБУ, вдалося уникнути системної кризи. Регулятор ввів тимчасові заходи для підтримки банків, зокрема, надавав рефінансування банкам для втримання ліквідності та запровадив програми реструктуризації кредитів для позичальників, які постраждали від пандемії. Це допомогло банкам зберегти стабільність і продовжити надавати фінансові послуги населенню та бізнесу.

Та варто відзначити, що пандемія COVID-19 прискорила процес цифровізації банківських послуг. Банки активно впроваджували дистанційні сервіси, такі як мобільний банкінг, онлайн-платежі та електронний документообіг, що дозволило забезпечити безперебійне обслуговування клієнтів в умовах карантину, зберігаючи високий рівень доступності та зручності фінансових послуг.

Цифровізація стала важливим фактором у підтримці економічної активності, оскільки бізнес та споживачі могли здійснювати фінансові операції, не виходячи з дому. Це також сприяло зростанню популярності безготівкових розрахунків та зниженню залежності від фізичних відділень банків, тобто дало можливість скоротити затрати банків та втримати клієнтів.

Також банківська система України зіграла ключову роль у підтримці бізнесу в умовах економічної кризи, викликаної пандемією. Банки надавали кредити на пільгових умовах, зокрема в рамках державних програм підтримки малого та середнього бізнесу. Це дозволило багатьом підприємствам зберегти свою діяльність, уникнути банкрутства та зберегти робочі місця.

Крім того, НБУ знизив облікову ставку до історичного мінімуму, що зменшило вартість кредитних ресурсів і стимулювало кредитування. Це сприяло

відновленню економічної активності після першої хвилі пандемії та допомогло пом’якшити негативні наслідки кризи.

Тому вважаємо, що у 2019-2020 роках банківська система України відіграла критично важливу роль у забезпеченні економічної стабільності, підтримці бізнесу та населення в умовах глобальної пандемії COVID-19. Завдяки проведеним реформам, посиленню регуляторного нагляду та впровадженню цифрових технологій, банківський сектор зміг адаптуватися до нових викликів, забезпечивши надійність фінансових послуг і підтримку економічного розвитку країни.

Можна сказати, що 2021 рік був періодом відновлення після короновірусу, що спричинив суттєві потрясіння в економіці України та світу. Завдяки відновленню кредитування як юридичних так і фізичних осіб, розвитку нових підприємств і стимулювання споживання, активному впровадженню цифрових технологій, що значно спростило доступ до фінансових послуг, зробивши їх більш зручними та доступними для населення, банківська система відіграла ключову роль у поступовому економічному зростанню країни.

Але військова агресія росії та пов’язані з нею економічні кризи показала стійкість банківської системи України та ефективність попередніх реформ, які були проведені НБУ.

Так, 2022 рік став переломним через початок повномасштабної війни з боку рф. Банківська система в цей час зіткнулася з безпрецедентними викликами: фізичне знищення банківських відділень, відтік капіталу, значне падіння доходів населення та зростання інфляції. Проте, завдяки вчасним заходам НБУ, вдалося забезпечити стабільність фінансового сектору, впроваджено валютні обмеження, стабілізовано курс гривні та здійснено підтримку ліквідності банків.

У цей період продовжувалися реформи, спрямовані на зміцнення банківської системи. Однією з ключових реформ стало впровадження нових стандартів регулювання та нагляду за банками, що дозволило підвищити їх стійкість до шоків та забезпечити надійність фінансових послуг. Після декількох місяців адаптації, банки в Україні відновили надання практично усіх послуг для

суб’єктів господарювання, активно брали участь у програмах державної підтримки, зокрема у кредитуванні бізнесу на пільгових умовах для підтримки економічної активності в умовах війни.

Завдяки впровадженню в період пандемії цифрових рішень, що банки продовжили і під час повномасштабного вторгнення, а також посилення заходів безпеки, це дозволило забезпечити безперебійне обслуговування клієнтів навіть у складних умовах війни. Мобільний банкінг, онлайн-платежі, електронні сервіси стали невід’ємною частиною банківської системи, що підвищило доступність фінансових послуг для широких верств населення навіть в умовах вимушеної міграції та сприяло зниженню залежності від фізичних відділень банків.

Варто відзначити, вагомість значної підтримки від міжнародних фінансових інституцій, таких як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), яку банківська система України отримала під час війни. Ця підтримка була спрямована на зміцнення резервів, забезпечення стабільності банків та відновлення економіки після завершення бойових дій. Банківська система також відіграла важливу роль у забезпеченні інтеграції України до європейських фінансових ринків.

Зважаючи на стабілізацію робити та отримані досить позитивні фінансові результати, банки в період 2023-2024 років активізували роботу з суб’єктами господарювання, направлену на відбудову зруйнованих територій та економіки України, стали основними інструментами у фінансуванні відновлювальних проєктів, залученні інвестицій та відновленні бізнесу у тісній співпраці між банківським сектором, державою та міжнародними партнерами.

Таким чином, результатом ефективності реформ та підходів, які запроваджував НБУ протягом 2008 – 2024 років стала стабільно функціонуюча банківська система, що підтвердив період повномасштабного вторгнення рф в Україну. Розумні рішення до формування пасивів, достатня ліквідність та платоспроможність банків в 2021-2024 роках стала критично важливим для збереження економічної стабільності та підтримки життєдіяльності країни в

умовах надзвичайних викликів. Завдяки ефективним діям НБУ, впровадженню реформ та цифрових технологій, а також міжнародній підтримці, банківська система змогла адаптуватися до нових реалій, забезпечивши основу для подальшого економічного розвитку та відбудови України.

1.2 Операції банків в Україні із залучення коштів

Ст.47 Закону України «Про банки та банківську діяльність» абзацом 4 зазначено, що до першого виду банківських послуг належить «залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню, від необмеженого кола осіб».

Залучені кошти можна поділити на:

- ✓ депозити суб'єктів господарювання;
- ✓ депозити банків;
- ✓ залишки на рахунках (поточних, карткових, ескроу тощо);
- ✓ інші залучені кошти.

Відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність» «вклад (депозит) - це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору» [25].

Усі відносини між клієнтами та банками в Україні оформлюються шляхом укладання договору у письмовій формі.

В іншому разі недодержання письмової форми договору банківського вкладу цей договір є нікчемним. Письмова форма договору банківського вкладу вважається додержаною, якщо внесення грошової суми підтверджено договором банківського вкладу з видачею ощадної книжки або сертифіката чи іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-

правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами) та звичаями ділового обороту.

Ст. 1058 Цивільного кодексу України [31] зазначено, що «за договором банківського вкладу (депозиту) одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором».

Договір банківського вкладу, в якому вкладником є фізична особа, є публічним договором (стаття 633 Цивільного Кодексу).

Згідно депозитного договору суб'єктами виступають дві сторони – банк та вкладник, який вніс чи переказав (або для якого надійшли) готівкові або безготівкові кошти або банківські метали на депозитний рахунок чи які отримали ощадний сертифікат банку України на умовах договору банківського вкладу. Вкладником можу бути:

- суб'єкт господарювання,

- юридична особа з місцезнаходженням за межами України, яка створена та діє відповідно до законодавства іноземної держави,

- представництво та інший відокремлений підрозділ юридичної особи-нерезидента, який не здійснює підприємницької діяльності на території України від імені юридичної особи-нерезидента,

- офіційне представництво,

- міжнародна організація та її відокремлений підрозділ, що мають імунітет і дипломатичні привілеї,

- міжнародна організація, відокремлений підрозділ міжнародної організації, представництво іншої організації з місцезнаходженням за межами України, яке створене та діє відповідно до законодавства іноземної держави і не здійснює підприємницької діяльності відповідно до законодавства України,

- відокремлений підрозділ юридичної особи-нерезидента, який здійснює підприємницьку діяльність на території України від імені юридичної особи-нерезидента,

- інвестор за угодою про розподіл продукції,

- фізична особа.

Об’єктом депозитного договору є депозит – суми грошових коштів, які вносяться в банк його вкладником на певний термін на визначених договором умовах.

Одним з основних особливостей депозитної операції є визначення строку вкладу.

Договір банківського вкладу укладається на умовах видачі вкладу на першу вимогу (вклад на вимогу), на умовах повернення вкладу зі спливом встановленого договором строку (строковий вклад), або інших умовах її повернення, якщо це передбачено договором.

Банк зобов’язаний видати вклад або його частину на першу вимогу вкладника, що має бути прописано в договорі. У випадку строкового депозиту банк зобов’язаний видати вклад та нараховані проценти за цим вкладом у вказані в договорі терміни.

Як правило в договорах прописана автоматична пролонгація строку вкладу в разі, якщо вкладник не звернувся з вимогою щодо повернення суми строкового вкладу після спливу строку, встановленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення, після настання визначених договором обставин.

Законодавством України не забороняється внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою, оскільки вважається, що вкладник погодився на одержання грошових коштів від іншої особи, надавши їй необхідні дані про рахунок за вкладом.

Також фізична або юридична особа може укласти договір банківського вкладу (зробити вклад) на користь третьої особи, що має бути прописано в договорі, яка набуває права вкладника з моменту пред’явлення нею до банку першої вимоги, що випливає з прав вкладника.

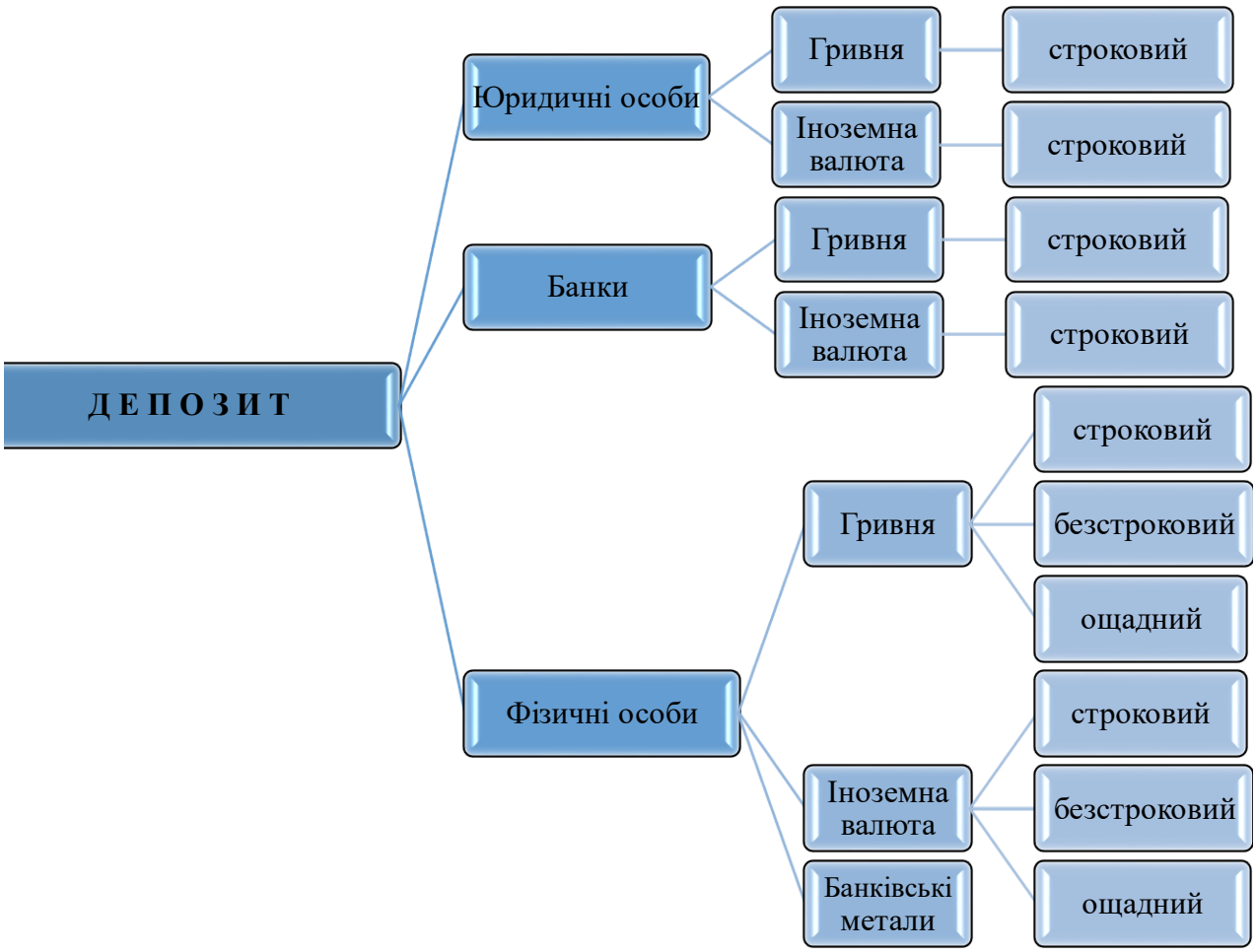

Рисунок 1.2 – Основні види банківських депозитів

Як видно з рисунку 1.2 депозитні вклади в банку можуть тримати різні суб'єкти господарювання, як в гривні, так і інших валютах, в яких банк приймає вклади на зберігання, а також в банківських металах.

Особливості оформлення вкладних операцій регулюються Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку : затв. Постановою НБУ від 03.12.2003 № 516 [32].

Строковий депозит - грошові кошти або банківські метали, залучені банком від вкладника або які надійшли для вкладника на умовах повернення вкладу зі спливом установленого договором строку.

Перевагою строкових депозитів для клієнта є можливість отримання вищого відсотка у порівнянні з іншими депозитами, а для банку – можливість підтримки ліквідності з меншим оперативним резервом, тобто можливість більш точного планування ресурсної бази.

Як правило, найдешевшим видом ресурсів є депозити до запитання, тому банки контролюють долю таких ресурсів в загальних пасивах (переважно не більше 30%), оскільки надмірна доля їх в загальному обсязі банківських ресурсів призводить до зниження ліквідності банку.

Депозит на вимогу - грошові кошти або банківські метали, залучені банком від вкладника або які надійшли для вкладника на умовах видачі депозиту на першу вимогу вкладника. Перевагою для вкладника такого виду депозиту є те, що він може у будь-який момент використовувати гроші, що знаходяться на рахунках до запитання. Гроші на цей рахунок можуть вноситься або зніматися як відразу уся сума так і частинами без обмежень, а також дозволяється знімати з цього рахунку в установленому НБУ порядку готівку. Основними недоліками депозитів до запитання для їх власників є менші відсоткові ставки, ніж у інших видів депозитів.

Ощадний сертифікат банку - цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного в банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання після спливу встановленого строку суми вкладу та процентів, установлених сертифікатом, у банку, який його видав. Розміщення та погашення ощадних сертифікатів здійснюється лише банком України-емітентом, який самостійно розробляє форму ощадного сертифіката. Банки України видають ощадні сертифікати на певний строк (під проценти, передбачені умовами їх видачі) строком від дати видачі безпосередньо вкладнику (власнику сертифіката) до дати, з якої власник сертифіката отримав право вимоги за вкладом (депозитом).

Ощадні сертифікати можуть бути виключно ордерними, у паперовій формі та номіновані в національній валюті, іноземній валюті або банківських металах.

Банки встановлюють умови залучення банківського вкладу (депозиту) відповідного виду та оприлюднюють їх шляхом розміщення відповідної

інформації в банку в загальнодоступному для вкладників місці та на офіційному вебсайті банку в мережі Інтернет. Ця інформація може додатково розміщуватися банком у засобах масової інформації [32].

Банки самостійно встановлюють процентні ставки за депозитами. Проценти за договором депозиту нараховуються від дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів або банківських металів, до дня, який передує поверненню грошових коштів або банківських металів вкладнику або списанню з депозитного рахунку вкладника з інших підстав.

Вклади фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб - підприємців) у банках гарантуються в порядку і розмірах, передбачених законодавством України. Банк сплачує вкладнику проценти за депозитом у порядку та строки установлені договором банківського вкладу:

1) у національній валюті, якщо грошові кошти залучені на депозитний рахунок у національній валюті;

2) у валюті депозиту, якщо грошові кошти залучені на депозитний рахунок в іноземній валюті, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника - у національній валюті;

3) у банківських металах, якщо депозитний рахунок відкритий у банківських металах, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника - у національній валюті.

Банки не мають права в односторонньому порядку змінювати умови укладених договорів банківського вкладу, в тому числі зменшувати розмір процентної ставки, якщо це не передбачено умовами договору та за винятком випадків, установлених законом.

Також крім різних видів депозитів до залучених коштів банку відносяться залишки коштів на поточних, бюджетних і розрахункових рахунках клієнтів фізичних і юридичних осіб, рахунках ескроу, кошти на кореспондентських рахунках інших банків (лорорахунки).

Таблиця 1.1 – Порівняльна таблиця актуальних найбільших процентних ставок за депозитами фізичних осіб в гривні станом на 23 червня 2025 року

Назва банку	12 міс.	9 міс.	6 міс.	3 міс.
O.Bank	17,25	17	16,5	17
Ідея Банк	17,25	17	16,5	17
Європромбанк	17	—	16,75	16,5
Асвіо Банк	16,85	16,8	16,75	16,7
Акордбанк	16,55	—	16,55	16,55
Юнекс Банк	16,25	15,25	15,25	16,25
МТБ Банк	16,25	16,4	16,3	16
Кристалбанк	16,25	15,5	16,75	16,75
Агропросперіс Банк	16,25	16	15,75	17
Універсал Банк	16	—	15,7	15,5
Таскомбанк	16	14,75	15,5	15
Радабанк	16	17,75	17,5	17
monobank	16	15,9	15,7	15,5
Альтбанк	16	16,5	17	—
абанк	15,9	—	15,8	15,6
Комінбанк	15,75	15,35	15,35	14,8
Бізбанк	15,7	—	15,6	15,5
Полтава-Банк	15,5	13,5	16	—
Банк Львів	15,5	15,5	15	17
Кредитвест Банк	15,5	15,5	16	16
Полікомбанк	15,35	15,05	14,75	7,15
Український капітал	15	14,75	14,5	13,5
Глобус	15	15,5	14,5	12
Банк Кредит Дніпро	14,5	—	17	16
Альянс Банк	14,5	15,35	14,8	14,8
Приватбанк	14	10	10	2,5
РВС Банк	13	—	12	12
ПУМБ	13	13	13	13
Прокредит Банк	13	—	15	15
Ощадбанк	13	—	13	—
Восток Банк	13	—	14	14
Укрексімбанк	12,65	11,75	12,25	11,9
Мотор-Банк	12,5	12,5	12	11,5
Укргазбанк	12,25	12,25	11,25	1,5
Сенс Банк	12,25	—	12,25	12
Український банк реконструкції та розвитку	12	12	12	12
Піреус Банк	12	—	14	15
Кредобанк	12	—	13	—
Міжнародний Інвестиційний Банк	12	12	15,5	14
Грант	12	10	9	—
Правекс Банк	11,5	13	13	14
Перший інвестиційний Банк	10,9	—	13,3	6,05
Креді Агріколь Банк	10,5	—	11	10
OTP Bank	6,5	6,5	12,5	9,29

Продовження таблиці 1.1

Назва банку	12 міс.	9 міс.	6 міс.	3 міс.
Райффайзен Банк	**6,5**	—	6,5	5,5
Укрсиббанк	**0,5**	0,01	9,5	9
Південний	**—**	—	15	14,75
Індустріалбанк	**—**	12,75	12,5	9,35
ОКСІ Банк	**—**	15	16	14,5
Кліринговий Дім	**—**	13,5	15,3	17,3

Гл.72, пар. 1 ст.1066 Цивільного кодексу України визначає, банк зобов'язаний у відповідності до умов договору розрахунково-касового обслуговування клієнта приймати і зараховувати на рахунок, відкритий клієнтові (володільцеві рахунка), грошові кошти, що йому надходять, виконувати розпорядження клієнта про перерахування і видачу відповідних сум з рахунка та проведення інших операцій за рахунком. При цьому банк має право використовувати грошові кошти на рахунку клієнта, гарантуючи його право безперешкодно розпоряджатися цими коштами.

Наприклад, згідно параграфа 2 ст.1076[1] Цивільного кодексу України регулює умови обслуговування рахунку ексроу – тобто рахунку умовного зберігання, банк зобов'язується приймати та зараховувати на рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий клієнту (володільцю рахунка), грошові кошти, отримані від володільця рахунка та/або від третіх осіб, та перераховувати такі кошти особі (особам), вказаній володільцем рахунка (бенефіціару або бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку - особі (особам), вказаній бенефіціаром, якщо це передбачено відповідним договором, або повернути такі кошти володільцю рахунка за настання підстав, передбачених договором рахунка умовного зберігання (ескроу).

Якщо інше не передбачено договором рахунка умовного зберігання (ескроу), банк має право використовувати грошові кошти на рахунку умовного зберігання (ескроу), гарантуючи вчасне перерахування таких коштів бенефіціару (бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку - особі

(особам), вказаній бенефіціаром, якщо це передбачено відповідним договором, або повернення таких коштів володільцю рахунка згідно з умовами договору рахунка умовного зберігання (ескроу)» [31].

Банк може в разі зацікавленості в збереженні коштів на рахунках встановлювати для клієнтів підвищені тарифи.

01 квітня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» № 2180-IX [39], яким передбачено повне відшкодування вкладів фізичних осіб Фондом гарантування вкладів на період дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування.

Указом Президента України від 10 вересня 1998 року № 996/98 «Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб - вкладників комерційних банків» було засновано Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [40].

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб - юридична особа публічного права в Україні, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку. Фонд є економічно самостійною установою, що не має на меті отримання прибутку. Основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків [41]. Кожен банк має обов'язково згідно вимог НБУ стати учасником Фонду в день отримання ним банківської ліцензії.

Згідно Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 21.09.2012 р. № 4452-VI [42] протягом періоду воєнного стану Фонд гарантування вкладів в разі виникнення ситуації клієнтам банків, рішення про виведення з ринку яких прийняті після 01.04.2022 року, має відшкодовувати кожному вкладнику банку кошти в повному розмірі вкладу, включаючи відсотки, нараховані станом на кінець дня, що передує дню початку процедури виведення банку з ринку.

Ця норма закону повертається умовами до періоду повномасштабного вторгнення, тобто по неплатоспроможним банкам після трьох місяців після

припинення чи скасування дії воєнного стану гарантована сума за вкладами становитиме не менше 600 000 грн.

З метою вдосконалення ефективності використання залучених коштів банк обов'язково регулярно проводить аналіз структури та динаміки залучених коштів у загальному капіталу банку. Також доцільно здійснювати порівняльний аналіз з аналогічними показниками з банками-конкурентами. За допомогою кількісного аналізу структури залучених коштів визначається питома вага кожної підгрупи чи декількох підгруп в загальній сумі коштів. Структуру залучених коштів також аналізують з точки зору їх розміру. На думку спеціалістів, доля великих депозитів характеризує стабільність ресурсної бази.

Проаналізуємо депозитні портфелі банків України за депозитами фізичних осіб.

Рисунок 1.3 – ТОП-10 найбільших банків України за кількістю вкладників – фізичних осіб станом на 01.04.2025 року

Як видно з рисунку 1.3 лідером за кількістю вкладників фізичних осіб є АТ КБ «ПриватБанк» з 24,1 млн. клієнтів, на другому місці АТ «Ощадбанк» з 13,1 млн. клієнтів, та трійку лідерів закриває АТ «Універсалбанк» з 9,4 млн. клієнтів.

Варто зазначити, що кількість вкладників за останній рік ПриватБанк дещо втратив, а Ощадбанк та Універсалбанк наростили.

Рисунок 1.4 в розрізі загальної суми депозитних портфелів зберігаються такі ж позиції в ТОП – 10 банків України.

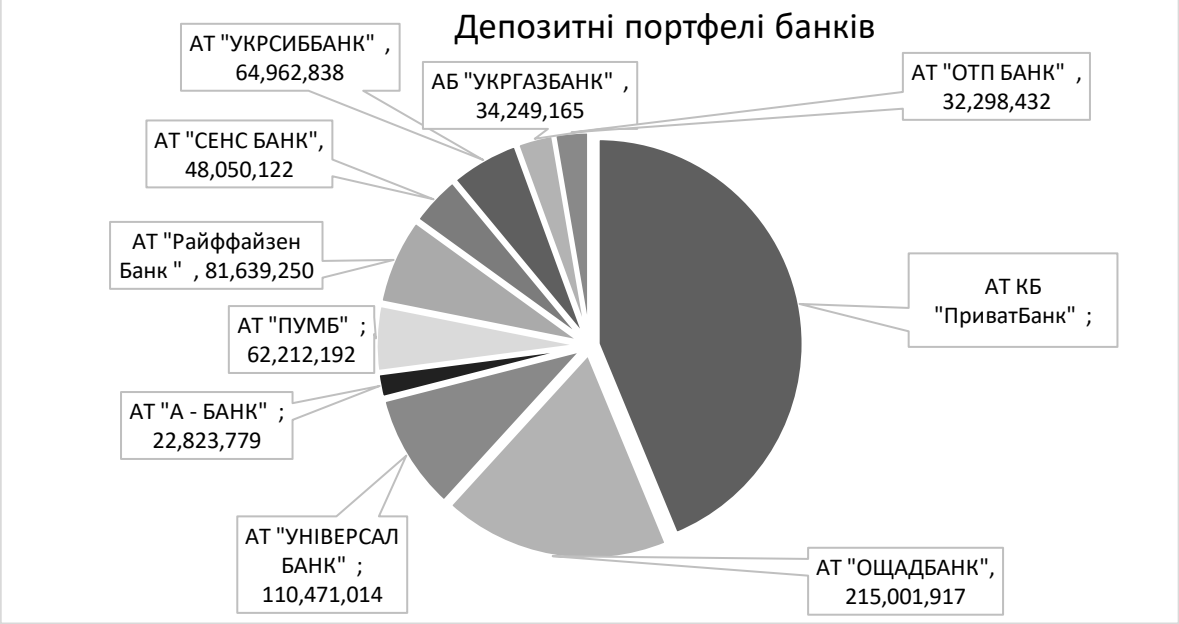

Рисунок 1.4 – ТОП-10 найбільших банків України за загальною сумою депозитного портфелю фізичних осіб станом 01.04.2025 року

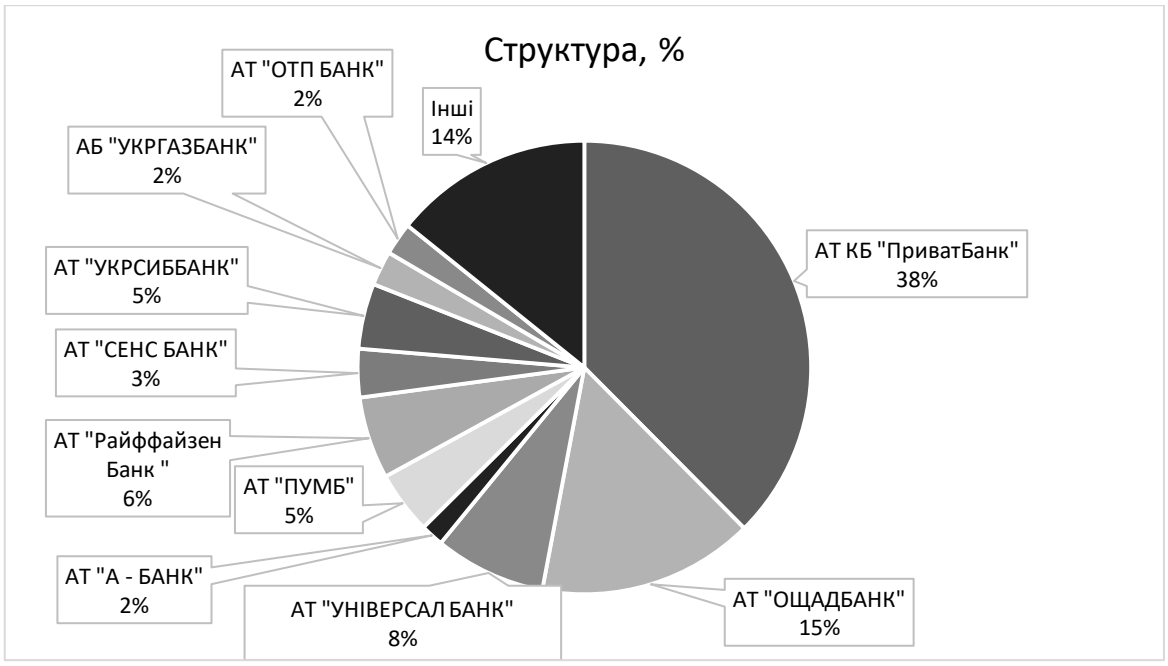

Рисунок 1.5 – Структура ринку депозитів фізичних осіб в банках України станом на 01.04.2025, %

Як показує структура ринку депозитів української банківської системи – АТ «Приватбанк» займає 38%, АТ «Ощадбанк» 15%, інші банки ТОП-10 займають менше 10% кожен, а усі інші банки – менше 1% кожен. Сумарно банки, які мають депозитний портфель менше 10 млн.

Зростання долі великих депозитів знижує стабільність ресурсної бази банку, оскільки підвищує показник концентрації, що підвищує ризики банку.

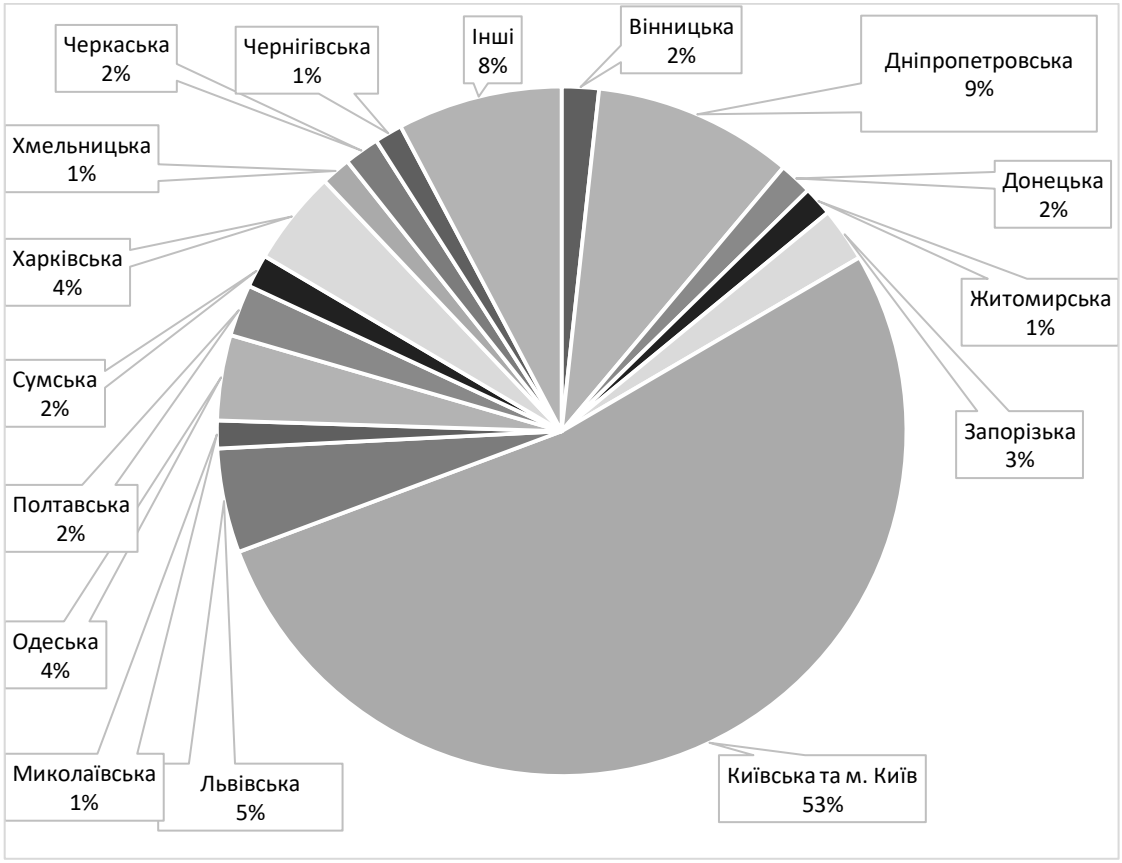

Рисунок 1.6 – Структура портфелів депозитів в банках України в розрізі областей станом на 1 травня 2025 року, %

Дослідження депозитних портфелів в розрізі регіонів України показав, що найбільший портфель в банках м. Києва та Київській області, на другому місті у банках Дніпропетровської області, і третє місце займає портфель Запоріжжя. Найменші портфелі в Луганській, Херсонській та Чернівецькій областях та АР Крим.

1.3 Операції банків в Україні із запозичення коштів

Крім залучених коштів у вигляді, переважно, депозитних вкладів, банки, в разі необхідності користуються міжбанківським кредитування, а в деяких випадках рефінансуванням НБУ тощо.

До недепозитних джерел залучення ресурсів відносяться:

- ✓ отримання позик на міжбанківському ринку;
- ✓ угода про продаж цінних паперів з зворотним викупом;
- ✓ облік векселів та отримання позик у центрального банку;
- ✓ продаж банківських акцептів;
- ✓ випуск комерційних паперів;
- ✓ отримання позик на ринку євродоларів;
- ✓ випуск капітальних облігацій.

Законодавством банкам в Україні дозволено отримувати кредити на встановлених договором умовах строком від одного дня (кредити овернайт) до кількох місяців в інших банках, що називається міжбанківським кредитуванням. Таке кредитування відбувається на міжбанківському кредитному ринку. Банки самостійно встановлюють процентні ставки за такими кредитами зважаючи на наявний попит та пропозицію на міжбанківському ринку та рівень облікової ставки НБУ.

Міжбанківський кредит (Interbank Credit) – кредит, наданий на міжбанківському ринку одним банком іншому. Кредитні відносини між банками визначаються на договірних засадах шляхом укладання кредитних угод, які передбачають умови розміщення тимчасово вільних коштів, права та зобов’язання сторін з належним оформленням справ. Зазвичай, міжбанківські кредити короткострокові, з метою оперативного забезпечення банківської системи ресурсами, дотримання вимог економічних нормативів, підтримки ліквідності, платоспроможності та стабільності функціонування банків. Джерелом такого кредитування є тимчасово вільні кошти банків і міжбанківські

депозити, які банки зберігають на кореспондентських рахунках один у одного та в центральному банку [30].

Рисунок 1.7 – Основні види міжбанківського кредитування

Загальний розмір отримання вітчизняними банками кредитів від інших банків обмежується 2-кратним розміром власних коштів банку. Забороняється надання та отримання міжбанківських кредитів окремим філіям, відділенням, департаментам тощо, тобто банківськими установами, які не є юридичними особами.

На ринку міжбанківського кредитування можуть використовуватися також банківські векселі та депозитні сертифікати.

Іноді в банка виникає ситуація, коли розмір пасиву (тобто сума залучених коштів) у якийсь момент починає перевищувати розмір активів (тобто суму вкладених коштів). Наприклад, клієнт погасив великий кредит, відмовився від кредитної лінії, або ж банк продав частину свого портфеля цінних паперів.

В цьому випадку виникає проблема: залучені кошти треба обслуговувати, зокрема, сплачувати відсотки за депозитами. Гроші для цього потрібно десь брати: або знову видавати кредит, або розміщувати пасиви у прибуткових цінних паперах. В іншому разі банк має платити із власного прибутку чи капіталу, що

в разі довготривалості вплине на фінансовий стан банку та навіть може призвести до банкрутства.

Рисунок 1.8 – Результати проведення операцій НБУ з регулювання ліквідності банків - шляхом кредитування овернайт

Для вільних коштів баків існує інструмент, який називається «депозитний сертифікат».

Депозитні сертифікати оформлюються в бездокументарній формі з іменною ідентифікацією власників на підставі реєстру власників системи кількісного обліку СЕРТИФ, який свідчить про розміщення в Національному банку коштів банків і їх право на отримання внесеної суми та процентів після закінчення встановленого строку.

Депозитний сертифікат овернайт – борговий цінний папір Національного банку, який свідчить про розміщення банком коштів через постійно діючу лінію проведення тендерів з розміщення депозитних сертифікатів на термін до наступного робочого дня [30].

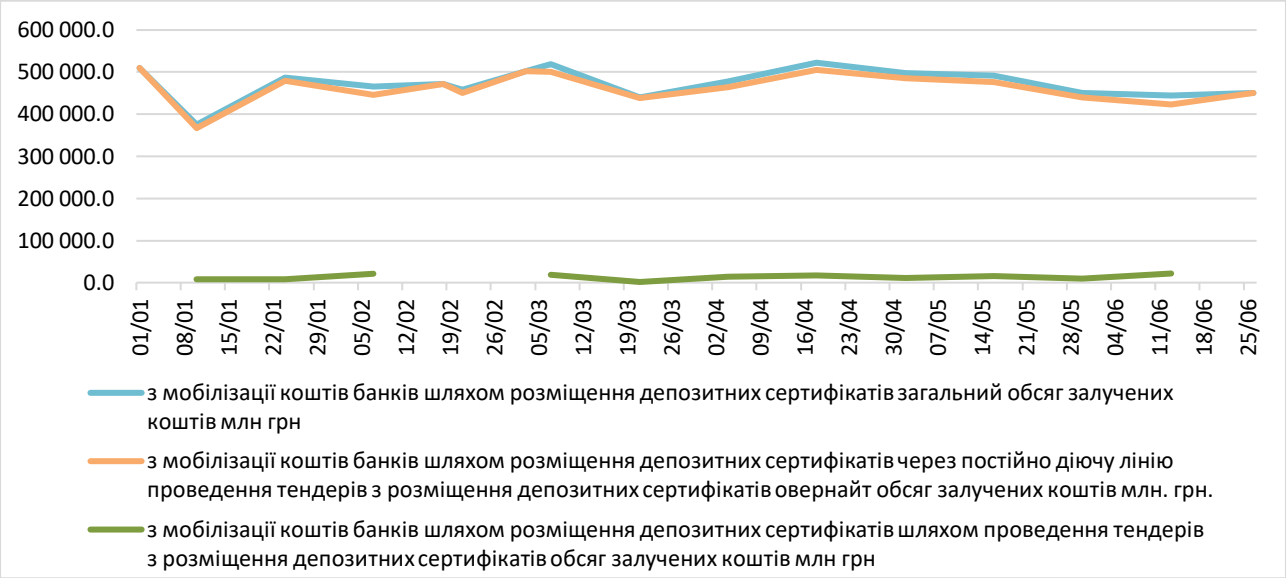

Рисунок 1.9 – Результати проведення операцій НБУ з мобілізації коштів банків шляхом розміщення депозитних сертифікатів

Крім міжбанківських кредитів, в разі відсутності необхідних ресурсі на міжбанківському ринку чи за інших умов, банки можуть звертатись за кредитуванням до кредитора останньої інстанції — Національного банку України, який надає кредити під заставу державних цінних паперів і комерційних векселів.

Національний банк здійснює регулювання ліквідності банківської системи в межах та обсягах, що визначені Правлінням НБУ після розгляду зазначеного питання Комітетом з монетарної політики Національного банку, шляхом застосування таких стандартних інструментів:

1) операції з рефінансування (кредити овернайт, кредити рефінансування);

2) операції прямого репо;

3) операції з власними борговими зобов'язаннями;

4) операції з державними облігаціями України[39].

На основі укладених з банками генеральних кредитних договорів та за допомогою програмно-технологічного забезпечення НБУ здійснює операції з рефінансування банків.

Основна мета кредитів рефінансування – це підтримання ліквідності банків. Короткострокові та довгострокові кредити рефінансування НБУ надає шляхом проведення кількісного або процентного тендера з підтримання ліквідності банків, про що надсилає повідомлення банкам засобами програмно-технологічного забезпечення та системи електронної пошти з розміщенням цієї інформації на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку (табл.1.2).

Таблиця 1.2 – Оголошення НБУ щодо проведення тендерів в 2025 році [43]

Квартал	Дата тендеру	Строк	Дата погашення	Тип тендера
1 квартал 2025 року	10.01.2025	на 91 день	11.04.2025	лімітований, кількісний
	24.01.2025	на 91 день	25.04.2025	лімітований, кількісний
	07.02.2025	на 91 день	09.05.2025	лімітований, кількісний
	21.02.2025	на 91 день	23.05.2025	лімітований, кількісний
	07.03.2025	на 91 день	06.06.2025	лімітований, кількісний
	21.03.2025	на 91 день	20.06.2025	лімітований, кількісний
2 квартал 2025 року	04.04.2025	на 91 день	04.07.2025	лімітований, кількісний
	18.04.2025	на 91 день	18.07.2025	лімітований, кількісний
	02.05.2025	на 91 день	01.08.2025	лімітований, кількісний
	16.05.2025	на 91 день	15.08.2025	лімітований, кількісний
	30.05.2025	на 91 день	29.08.2025	лімітований, кількісний
	13.06.2025	на 91 день	12.09.2025	лімітований, кількісний
	27.06.2025	на 91 день	26.09.2025	лімітований, кількісний
3 квартал 2025 року	11.07.2025	на 91 день	10.10.2025	лімітований, кількісний

Кредити рефінансування НБУ надає під заставу пулу (сукупності активів (майна), що може складатися з таких видів активів (майна):

1) цінні папери, включаючи майнові права на надходження грошових коштів (державні облігації України; облігації міжнародних фінансових організацій; корпоративні облігації, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України; облігації внутрішніх місцевих позик;

2) депозитні сертифікати, включаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів як сплата доходу та/або погашення заставлених депозитних сертифікатів на окремі рахунки банку в Національному банку;

3) іноземна валюта (долари США, євро, англійські фунти стерлінгів, швейцарські франки, японські єни);

4) грошові кошти в національній та/або іноземній валюті, що перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів та/або депозитних сертифікатів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу НБУ [38].

Кредит овернайт - кредит, який надається банку НБУ за оголошеною процентною ставкою на термін до наступного робочого дня і є інструментом постійного доступу, спрямованим на підтримання ліквідності банку.

Національний банк щоденно у робочі дні засобами програмно-технологічного забезпечення та системи електронної пошти НБУ надсилає банкам повідомлення про умови проведення операції з надання кредиту овернайт на наступний робочий день із зазначенням процентної ставки за кредитом овернайт із розміщенням цієї інформації на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

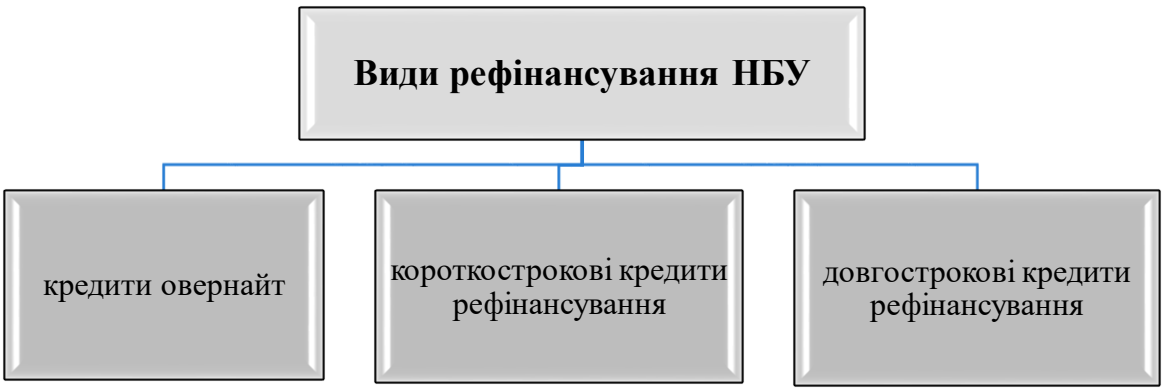

Рисунок 1.10 – Основні види рефінансування НБУ

В разі необхідності будь-який банк може у визначений робочий час подати заявку, яка далі перевіряється на відповідність дотримання вимог та задовольняється по міру їх надходження, а ті, які отримані пізніше визначеного

часу або не пройшли перевірки НБУ, відхиляються. Далі НБУ на підставі генерального кредитного договору, заявки банку та повідомлення про задоволення заявки банку на одержання кредиту овернайт забезпечує перерахування банку коштів за наданим кредитом овернайт.

Короткостроковий кредит рефінансування – це кредит, який надається шляхом проведення тендеру строком до 14 днів та строком до 90 днів.

Довгостроковий кредит рефінансування - це кредит, який надається шляхом проведення тендеру строком від одного до п’яти років.

Національний банк надає кредити овернайт та кредити рефінансування за процентною ставкою, порядок визначення розміру якої встановлюється нормативно-правовим актом НБУ з питань процентної політики. Процентна ставка за кредитами овернайт та короткостроковими кредитами рефінансування не підлягає коригуванню протягом строку користування такими кредитами.

Процентна ставка за кредитами рефінансування понад 14 днів та довгостроковими кредитами рефінансування визначається з урахуванням сталої величини, розмір якої встановлюється окремим рішенням Правління НБУ.

Процентна ставка за кредитами рефінансування понад 14 днів та довгостроковими кредитами рефінансування, що встановлюється під час проведення кількісного тендера з підтримання ліквідності банків, визначається на рівні облікової ставки плюс стала величина.

Процентна ставка за кредитами рефінансування понад 14 днів та довгостроковими кредитами рефінансування, що встановлюється під час проведення процентного тендера з підтримання ліквідності банків, визначається на рівні, який не може бути нижче ніж облікова ставка плюс стала величина [38].

Так як і овернайт, НБУ на підставі генерального кредитного договору, заявки банку на участь у проведенні тендера з підтримання ліквідності банків, а також повідомлення щодо задоволення заявок на участь у тендері з підтримання ліквідності банків (у повному обсязі або частково) забезпечує перерахування банку коштів за наданим кредитом рефінансування.

Таблиця 1.3 – Порівняльна характеристика кількісних та процентних тендерів НБУ

<table>
<tr><td colspan="2">Кількісний тендер</td><td colspan="2">Процентний тендер</td></tr>
<tr><td colspan="2">тендер, на якому НБУ наперед установлює ціну (процентну ставку), за якою банки можуть одержати кредити рефінансування або розмістити в Національному банку кошти</td><td colspan="2">тендер, під час оголошення якого банки у своїх заявках до НБУ зазначають ціну (процентну ставку), за якою вони погоджуються одержати кредит рефінансування або розмістити кошти</td></tr>
<tr><td colspan="4">сума коштів, що пропонується для рефінансування або для розміщення, може оголошуватися або не оголошуватися НБУ</td></tr>
<tr><td colspan="2">Банки в заявках вказують бажану суму рефінансування</td><td colspan="2">банки самостійно пропонують процентну ставку з точністю до двох знаків після коми, за якою вони погоджуються одержати кошти, але не нижчу, ніж облікова ставка НБУ.
НБУ на підставі заявок самостійно встановлює граничну процентну ставку, визначаючи її таким чином, аби максимально сприяти досягненню операційної цілі процентної політики НБУ.</td></tr>
<tr><td>без оголошення загального обсягу коштів</td><td>з оголошенням загального обсягу коштів</td><td>за процентними ставками, що пропонуються банками (але не нижчими, ніж гранична процентна ставка)</td><td>за граничною процентною ставкою</td></tr>
<tr><td>Заявки на кредитування задовільняються у повному обсязі в міру їх надходження.</td><td>Заявки на кредитування задовільняються відповідно до поданих банками заявок на участь у цьому тендері до вичерпання суми, запропонованої на цей тендер</td><td>Заявки на кредитування задовільняються за запропонованими банками процентними ставками, починаючи із заявки з найвищою процентною ставкою.
Заявки банків, що пропонують процентні ставки нижчі, ніж гранична процентна ставка, не задовольняються.</td><td>Заявки на кредитування задовільняються за граничною процентною ставкою, починаючи із заявки з найвищою процентною ставкою.
Заявки банків, що пропонують процентні ставки вищі, ніж гранична процентна ставка, задовольняються в повному обсязі.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Якщо запропонованої на кількісний тендер з підтримання ліквідності банків суми недостатньо для задоволення всіх заявок банків, то кошти за оголошеною ціною розподіляються між усіма банками пропорційно до поданих заявок. Обсяг кредиту рефінансування заокруглюється до цілого.</td><td colspan="2">Заявки банків у разі проведення процентного тендера з підтримання ліквідності банків з оголошенням загального обсягу запропонованих Національним банком для рефінансування коштів задовольняються до вичерпання оголошеного обсягу коштів.</td></tr>
</table>

Також згідно умов укладеного генерального договору банки можуть повністю або частково достроково повернути кредит рефінансування і проценти за користування ним, повідомивши про це НБУ.

НБУ розраховує облікову ставку - один із монетарних інструментів, за допомогою якого НБУ встановлює для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів на відповідний період [30].

Відповідно до рішення Правління Національного банку України від 25 липня 2024 №272-рш «Про розмір облікової ставки Національного банку України» на 01.09.2024 р. діє облікова ставка на рівні 13% річних.

Крім кредитів рефінансування в Україні банки здійснюють операції репо– операції, що здійснюються між Національним банком і банками з державними облігаціями України та банківськими металами, які можуть здійснюватися лише з тими державними облігаціями, строк погашення яких не припадає на строк проведення операції. Національний банк здійснює операції репо шляхом безпосередньої домовленості з банком щодо купівлі/продажу державних облігацій України та проведення тендера заявок банків щодо участі в операціях репо з державними облігаціями України. При цьому НБУ співпрацює з тими банками, які пропонують найвищий процентний дохід, а під час проведення тендера щодо участі в операції репо задовольняються заявки банків, що є найсприятливішими за обсягами операцій або ціновими параметрами.

Операції репо бувають двох видів – прямого та зворотного. При цьому НБУ проводить лише операції строкового репо, коли чітко визначений строк операції, максимально не більше 30 календарних днів.

Ціною облігацій за операцією прямого репо виступає їх справедлива вартість, яка має бути не вища, ніж номінальна вартість цих цінних паперів.

Ціна облігацій за операцією зворотного репо залежить від ціни, визначеної в першій частині операції репо та строку цієї операції, а також на неї можуть впливати різні фактори, серед яких:

- рівень дохідності за державними облігаціями,

- рівень облікової ставки НБУ,
- процентні ставки за кредитами та депозитами на міжбанківському ринку,
- середньозважена процентна ставка за кредитами рефінансування під забезпечення державними облігаціями, які діяли у цьому періоді.

На сьогоднішній день операції репо є найбільш простою можливістю для кредитування коштами під заставу цінних паперів, і так само для кредитування цінними паперами під заставу коштів . Чітко кажучи, репо не є інструментом кредитування, але на практиці за економічним змістом виконує функції розміщення/запозичення коштів або цінних паперів [44].

Для учасника, що надає в репо кошти або цінні папери, фінансовим результатом є різниця між сумою першої частини репо й сумою другої частини репо, яка залежить від ставки (rate), вираженої у відсотках річних, а також від строку між виконанням першої частини й другої частини операції.

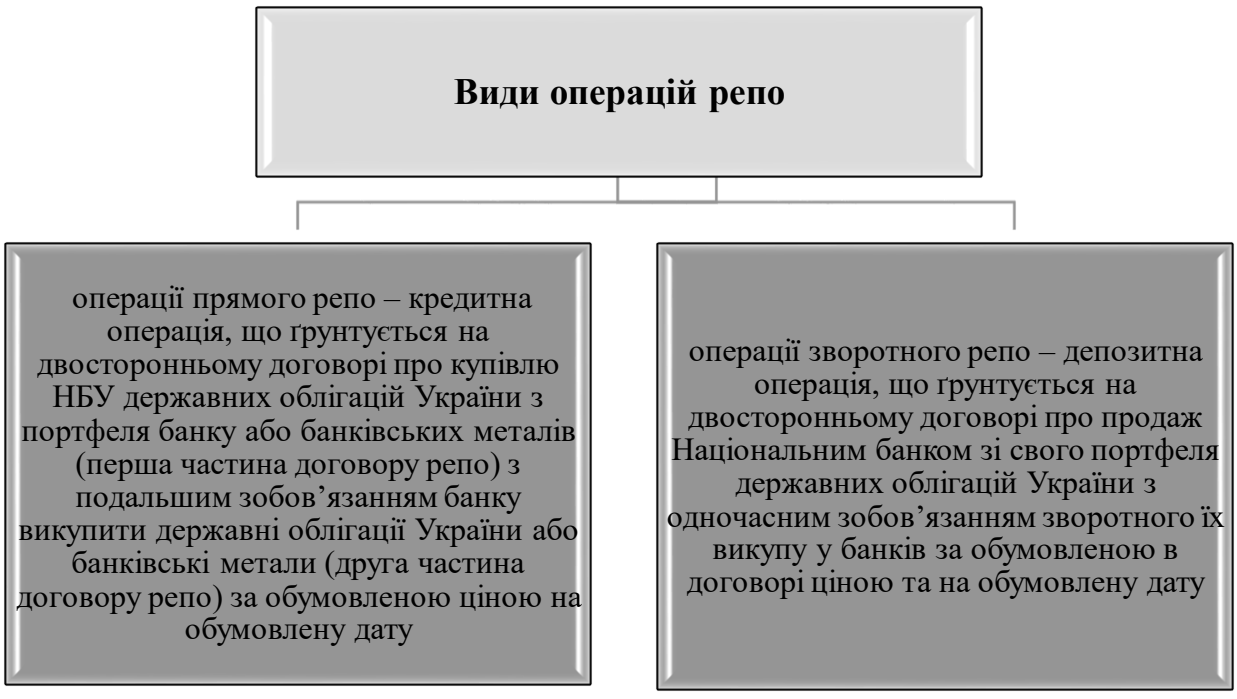

Рисунок 1.11 – Основні види операцій репо

У деяких випадках, коли одна сторона операції має цінні папери й зацікавлена в залученні коштів, а друга сторона зацікавлена в залученні цих цінних паперів і має кошти, сторони можуть домовитися про укладання операції

репо з нульовою ставкою (zero-rate repo). У такому випадку сума першої й другий частин операції репо будуть збігатися.

Таблиця 1.4 – Процентні ставки рефінансування банків НБУ, % річних

Період	Облікова ставка НБУ [1]	Середньозважена ставка за всіма інструментами	У тому числі				
			кредити, надані шляхом проведення тендера (до 1998р. - кредитні аукціони)	кредити овернайт (до 2001р. - ломбардні кредити)	операції репо	інші кредити	кредити, надані для фінансування чемпіонату Європи-2012
1992	80,0	…	–	–	–	…	–
1993	240,0	68,50	–	–	–	68,50	–
1994	252,0	124,90	264,00	–	–	115,20	–
1995	110,0	82,10	83,00	110,00	–	60,40	–
1996	40,0	51,80	52,60	64,40	–	41,00	–
1997	35,0	25,20	21,70	31,40	21,80	19,70	–
1998	60,0	52,70	–	54,40	54,10	47,80	–
1999	45,0	44,00	–	61,10	59,70	33,00	–
2000	27,0	29,60	–	30,90	28,00	–	–
2010	7,8	11,62	11,12	11,27	9,36	11,94	11,00
2020	6,0	7,89	6,85	10,82	–	–	–
2021	9,0	7,67	7,49	8,43			
2022	25,0	19,80	16,04	22,22			
2023	15,0	26,12	27,00	24,49			
2024	13,5	16,49	16,26	16,64			
2025							
січень	14,5	16,90	16,90	-	–	–	–
лютий	14,5	17,50	17,50	-	–	–	–
березень	15,5	18,50	18,50	-	–	–	–
квітень	15,5	19,50	19,50	19,50	–	–	–
травень	15,5	19,50	-	19,50	–	–	–

Сторона, що надає свої кошти або цінні папери, бере на себе ризик невиконання другої частини операції репо іншою стороною у випадку істотної зміни ринкової ціни паперів, надаваних у репо або одержуваних у якості застави. Тому звичайно цінні папери беруться в якості застави за ціною нижче поточної ринкової ціни на день укладання операції репо, а у випадку розміщення цінних

паперів їх ціна в першій частині репо береться трохи вище поточної ринкової ціни. Різниця між вартістю по одному цінному паперові по першій частині репо й поточною ринковою ціною називається поправкою до ціни (haircut) [44].

На сайті НБУ висвітлюється інформація щодо процентних ставок за різними операціями підтримання ліквідності банків в Україні за період з 1992 року по теперішній час. На сьогодні найбільшою популярністю користуються кредити овернайт, хоча в попередніх декількох роках також НБУ надавав і інші види фінансування.

Перевагами операцій репо для банків є:

- Вища дохідність за короткотермінові банківські депозити
- На відміну від банківських депозитів можливість розміщення коштів на короткий період - від тижня
- Застава під надання коштів може бути у вигляді ОВДП або інших надійних цінних паперів
- Відсутність податку на доходи фізичних осіб при роботі з ОВДП

Таблиця 1.5 – ОВДП, які знаходяться в обігу, за сумою основного боргу станом на 27.06.2025 р., млн. грн.

Вид ЦП	Усього	Облігації. які знаходяться у власності					
		НБУ	Банків	Юридич-них осіб	Територ. громад	Фізичних осіб	Нерезидентів
Всього	1 837 440,39	672 518,53	847 501,16	203 331,63	520,37	93 602,97	19 965,73
ОВДП. номіновані в гривні. у т.ч.	1 698 225,07	672 518,53	796 325,25	159 878,34	520,37	49 808,84	19 173,74
ОВДП - ПДВ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ОВДП. номіновані в іноземній валюті. у т.ч.	139 215,32	0,00	51 175,91	43 453,30	0,00	43 794,13	791,99
ОВДП. номіновані в доларах США	106 966,99	0,00	31 769,28	35 083,63	0,00	39 808,47	305,61
ОВДП. номіновані в ЄВРО	32 248,33	0,00	19 406,63	8 369,66	0,00	3 985,66	486,38

Аналіз пасивів банківської системи України показує, що основну її частину складають банківські зобов’язання, як і свою чергу складаються з коштів юридичних та фізичних осіб (рис.1.12).

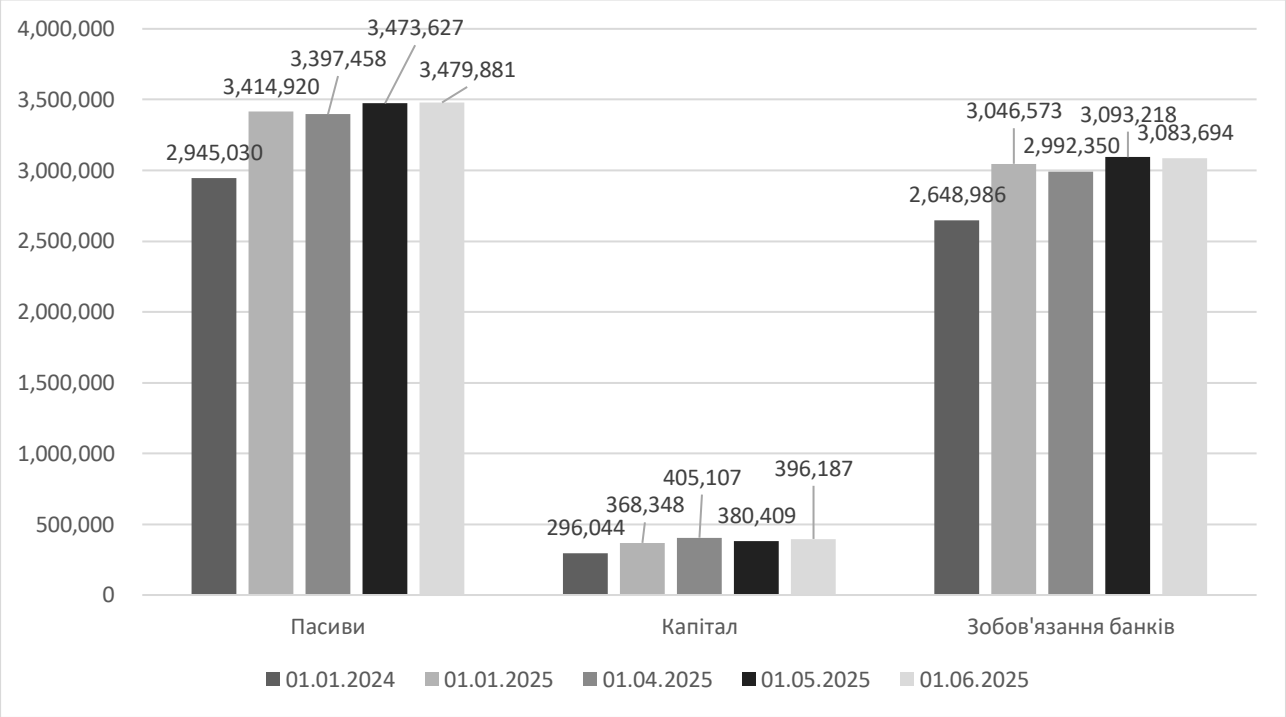

Рисунок 1.12 – Структура та динаміка пасивів банків в Україні за 2023-01.06.2025 рр., млн. грн.

Загалом аналіз пасивів українських банків показав, що протягом 2025 об’єми пасивів коливалися, на вплинуло і коливання прибутковості банків і суми зобов’язань, тобто об’ємів коштів клієнтів банків, а саме депозитів та грошових коштів на рахунках фізичних та юридичних осіб.

Рентабельність капіталу за 2024 рік знизилася майже на 5%, але за перший квартал поточного року зросла майже до 40% та продовжує триматися близько 40%.

Станом на 01.06.2025 року кошти юридичних осіб лише на 15% переважать кошти фізичних осіб.

Строкові кошти юридичних осіб складають 21% усіх коштів юридичних осіб. Строкові депозити фізичних осіб складають 34% усіх коштів фізичних осіб станом на 01.06.2025 року.

Таблиця 1.6 – Структура та динаміка пасивів банківської системи України за 2023-01.06.2025 рр.

Статті	01.01.2024	01.01.2025	01.04.2025	01.05.2025	01.06.2025
1	2	3	4	5	6
Пасиви	2 945 030	3 414 920	3 397 458	3 473 627	3 479 881
Капітал	296 044	368 348	*405 107*	380 409	396 187
з нього: статутний капітал	*404 751*	*406 835*	*406 755*	*406 842*	*406 375*
Зобов'язання банків	2 648 986	3 046 573	2 992 350	3 093 218	3 083 694
Строкові вклади інших банків та кредити, що отримані від інших банків	6 763	4 271	4 787	5 305	5 353
з них: нерезиденти	*1 925*	*990*	*882*	*935*	*908*
з них: нараховані витрати до сплати	*31*	*14*	*10*	*11*	*11*
з них: дисконт/премія	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Кошти суб'єктів господарювання	1 260 156	1 497 363	1 461 630	1 481 319	1 459 462
з них: строкові кошти	*285 282*	*313 116*	*312 205*	*320 436*	*312 471*
з них: нерезиденти	*34 552*	*40 473*	*38 577*	*40 365*	*39 476*
з них: нараховані витрати до сплати	*4 182*	*4 423*	*5 232*	*5 428*	*5 574*
з них: дисконт/премія	*-4*	*-1*	*2*	*1*	*1*
кошти суб'єктів господарювання в іноземній валюті	*376 732*	*439 897*	*414 294*	*421 645*	*417 074*
кошти суб'єктів господарювання в національній валюті	*883 424*	*1 057 466*	*1 047 336*	*1 059 673*	*1 042 387*
Кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами)	1 083 758	1 216 229	1 227 993	1 263 063	1 272 340
з них: строкові кошти	*389 621*	*416 506*	*419 882*	*428 687*	*432 191*
з них: нерезиденти	*8 332*	*8 530*	*10 413*	*10 695*	*10 686*
з них: нараховані витрати до сплати	*2 849*	2 672	*2 723*	*2 734*	*2 841*
з них: дисконт/премія	*6*	*-19*	*-25*	*-22*	*-19*
кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами) в іноземвалюті	*373 034*	*423 950*	*431 500*	*440 621*	*438 627*
кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами) в нац. валюті	*710 724*	*792 280*	*796 493*	*822 443*	*833 714*

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4	5	6
Кошти небанківських фінансових установ	61 741	66 428	67 186	69 129	71 056
з них: строкові кошти небанківських фінансових установ	*30 953*	*35 058*	*37 860*	*38 077*	*38 154*
з них: нерезиденти	*396*	*429*	*440*	*441*	*443*
з них: нараховані витрати до сплати	*369*	369	*451*	*436*	*447*
з них: дисконт/премія	*1*	*1*	*1*	*1*	*0*
кошти небанківських фінансових установ в іноземній валюті	*9 008*	*10 207*	*10 760*	*10 799*	*10 353*
кошти небанківських фінансових установ в національній валюті	*52 734*	*56 221*	*56 426*	*58 330*	*60 703*
Рентабельність капіталу, %	30,33	25,52	39,78	40,13	39,89

Висновки до розділу 1

Історично склалося, що запорукою успішної діяльності банківської системи є налагоджені пасивні операції. З початку повномасштабного вторгнення банки продемонстрували якісну роботу, змогли не лише налагодити безперервний процес обслуговування клієнтів, а і отримати суттєві прибутки.

До пасивних операцій банки відносять ряд операцій, які дозволяють забезпечити вільні фінансові ресурси для проведення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій. Завдяки пасивним операціям формуються власні, залучені та запозичені кошти банку.

Пасиви банку складаються з власного капіталу та зобов’язань. Всі ресурси банку поділяються на власні, залучені та позичені. Власні кошти – це і є як правило всі ті статті, які містяться в розділі Власний капітал пасиву балансу банку. Залучені та позичені кошти відображаються в розділі Зобов’язання пасиву балансу банку.

Залучені кошти банку переважно формуються з депозитів та залишків

коштів клієнтів банку на різноманітних рахунках. Депозитний портфель складається з депозитів фізичних та юридичних осіб, а також банків, які тримають свої кошти на коррахунках, відкритих в інших банках.

В свою чергу банки зацікавлені в так званих строкових депозитах, тобто депозитах, де чітко визначений кінцевий строк вкладу, що надає можливість банку планувати свою діяльність.

Так, станом 2025 рік лідером за кількістю вкладників фізичних осіб продовжує залишатися АТ «Приватбанк» з 24,1 млн. клієнтів, на другому місці АТ «Ощадбанк» з 13,1 млн. клієнтів, та трійку лідерів закриває АТ «Універсалбанк» з 9,4 млн. клієнтів.

Варто зазначити, що кількість вкладників за останній рік ПриватБанк дещо втратив, а Ощадбанк та Універсалбанк наростили.

Як показує структура ринку депозитів української банківської системи – АТ «Приватбанк» займає 38%, АТ «Ощадбанк» 15%, інші банки ТОП-10 займають менше 10% кожен, а усі інші банки – менше 1% кожен. Сумарно банки, які мають депозитний портфель менше 10 млн. Зростання долі великих депозитів знижує стабільність ресурсної бази банку, оскільки підвищує показник концентрації, що підвищує ризики банку.

Крім залучених коштів банки, в разі необхідності, використовують позичені кошти, в першу чергу за рахунок отримання позик на міжбанківському ринку в інших банків на встановлених ринкових умовах.

Але в деяких випадках, в разі відсутності необхідних ресурсів на міжбанківському ринку чи за інших умов, банки можуть звертатись за кредитуванням до кредитора останньої інстанції - НБУ, який надає кредити під заставу державних цінних паперів і комерційних векселів.

Національний банк здійснює регулювання ліквідності банківської системи в межах та обсягах, що визначені Правлінням НБУ після розгляду зазначеного питання Комітетом з монетарної політики Національного банку, шляхом операцій з рефінансування (кредити овернайт, кредити рефінансування); операцій прямого репо; операцій з власними борговими зобов'язаннями;

операцій з державними облігаціями України. Аналіз показав, що в поточному 2024 році банки користувалися переважно кредитами овернайт за ціною 17% річних при обліковій ставці НБУ 13% річних.

Загалом аналіз пасивів українських банків показав, що за останній рік пасиви зросли за рахунок зростання суми зобов'язань банків, а саме депозитів та грошових коштів на рахунках фізичних та юридичних осіб – клієнтів банків, частка яких у структурі зобов'язань банківської системи України складає більше 90%.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «ПУМБ»

2.1 Аналіз організації діяльності АТ «ПУМБ»

Акціонерне товариство «Перший український міжнародний банк» (АТ «ПУМБ»), надалі «Банк» - один з найбільших українських банків з приватним капіталом, що надає клієнтам усі види банківських послуг, зосереджуючи увагу на комерційних, роздрібних та інвестиційно-банківських операціях.

АТ «ПУМБ» був зареєстрований у 1991 році. Банк розпочав свою діяльність у квітні 1992 року, надає повний спектр банківських послуг, включаючи залучення депозитів та надання кредитів, інвестування в цінні папери, платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, операції з обміну валют, випуск та процесинг операцій з платіжними картками.

18 вересня 2006 року разом з банками-партнерами ПУМБ на базі свого процесингового центру створив «Радіус» - об’єднану мережу банкоматів, яка станом на липень 2018 року об’єднувала понад 2300 банкоматів 23 банків.

У 2011 році відбулося операційне злиття ПУМБ та Донгорбанк. А в березні 2015 року ПУМБ завершив злиття з банком Ренесанс Капітал, ставши правонаступником усіх прав та зобов’язань його клієнтів, партнерів, контрагентів.

Наразі АТ «ПУМБ» за типом та організаційно-правовою формою є приватним акціонерним товариством (тип: приватне; організаційно-правова форма: акціонерне товариство). Головний офіс Банку розміщений за адресою: Україна, 04070, м. Київ, вул. Андріївська, 4 [45].

Загальні збори акціонерів є вищим органом управління Банку. Статутний капітал Банку становить 4 780 594 950,00 гривень та складається із 14 323 880 простих іменних акцій номінальною вартістю 333,75 гривень кожна. Станом на 1 січня 2025 року акціонерами Банку є «СКМ ФІНАНС» (92,3% акціонерного капіталу), SCM HOLDINGS LIMITED (Кіпр) (7,7% акціонерного капіталу). Фактичний контроль Банку здійснює громадянин України пан Р.Л. Ахметов.

100% власності Банку прямо та опосередковано належить Ахметову Рінату Леонідовичу.

Акції Банку існують виключно в електронній формі.

АТ «ПУМБ» входить до SCM – найбільшої інвестиційної групи України, яка працює по всьому світу та належить Ахметову Р.Л.

В Банку діє дворівнева структура управління (Додаток А). Банк входить до банківської системи України і є універсальним Банком, тобто може надавати фізичним та юридичним особам (резидентам та нерезидентам) будь-які послуги відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність», ліцензій (дозволів) Національного банку України.

Метою діяльності Банку є залучення, накопичення і використання грошових коштів для всебічного сприяння економічному розвитку Банку і отримання прибутку в інтересах акціонерів.

Колегіальним органом Банку є Наглядова рада, що в межах компетенції, визначеної Статутом Банку та законодавством, здійснює управління Банком, контролює та регулює діяльність Правління Банку, а також здійснює захист прав вкладників, інших кредиторів та акціонерів Банку. Рада Банку не бере участі в поточному управлінні Банком.

Станом на 1 липня 2025 року Наглядова рада налічує:

- 8 членів,
- Комітету з питань аудиту, який створено з метою попереднього вивчення та підготовки до розгляду Наглядовою радою Банку питань, пов’язаних з контролем та регулюванням діяльності Банку сфері фінансової звітності, внутрішнього контролю, внутрішнього та зовнішнього аудиту,
- Комітету з управління ризиками, який є постійно діючим консультативно - дорадчим колегіальним органом Наглядової ради Банку, створений з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками, попереднього вивчення та підготовки до розгляду Наглядовою радою Банка питань з управління ризиками. При цьому Наглядова рада Банку

залишається відповідальною за загальне управління ризиками та забезпечує контроль за виконанням Комітетом з управління ризиками його функцій,

- Комітету з питань винагород та призначень, який створено з метою попереднього вивчення та підготовки до розгляду Наглядовою радою Банку питань щодо формування кадрової політики з підбору висококваліфікованих керівників Банку, розробки принципів та критеріїв визначення розміру винагород та компенсацій, що виплачуються керівникам та іншим особам, які здійснюють управлінські функції, розробки прозорої системи їх мотивації .

Рисунок 2.1 – Основні функції Департаменту внутрішнього аудиту АТ «ПУМБ»

Також в підпорядкуванні Наглядової ради АТ «ПУМБ» є Департамент внутрішнього аудиту, який створений з метою оцінки та вдосконалення системи

внутрішнього контролю банку. Він надає керівництву банку незалежні і об’єктивні гарантії та консультації до оцінки та підвищення ефективності процесів управління ризиками, системи контролю і корпоративного управління.

Департамент здійснює діяльність за затвердженим ним планом і звітує перед ним про результати виконаної роботи. Спостереження і рекомендації Департаменту внутрішнього аудиту розглядаються найвищим керівництвом банку, після чого вживаються коригувальні заходи для усунення виявлених недоліків.

За результатами зовнішнього незалежного оцінювання якості внутрішнього аудиту, проведеного в липні 2017 р. зовнішнім експертом Жаном-П’єром Гарітта, діяльність внутрішнього аудиту АТ «ПУМБ» повністю відповідає вимогам Міжнародних Стандартів Професійної Практики Внутрішнього Аудиту [45].

Правління АТ «ПУМБ» є колегіальним виконавчим органом, що здійснює управління поточною діяльністю Банку. До компетенції Правління належить вирішення всіх питань, пов’язаних з керівництвом поточною діяльністю Банку, крім питань, що належать до виключної компетенції Зборів та Ради.

До складу Правління входять:

а) Голова Правління;

б) Перший Заступник Голови Правління (у разі призначення Наглядовою радою);

в) Заступники Голови Правління (у тому числі Заступник Голови Правління – фінансовий директор, Заступник Голови Правління з управління ризиками (CRO), що виконує функції ризик-менеджера);

г) інші члени Правління.

До складу Правління не можуть входити члени Наглядової ради. Наразі до Правління входить Голова правління Сергій Черненко та дев’ять заступників Голови Правління за різними напрямками.

Правління є колегіальним виконавчим органом Банку, який здійснює управління поточною діяльністю Банку. Правління Банку підзвітне Наглядовій раді Банку та організовує виконання її рішень.

Рішення Правління оформлюються відповідними протоколами засідань Правління і доводяться до виконання витягами із протоколів або у разі необхідності наказами Голови Правління та іншими внутрішніми нормативними документами. Правління має право делегувати розгляд окремих питань комітетам Правління, створення та діяльність яких здійснюється за рішенням, під контролем та під відповідальність Правління. До складу таких комітетів входять члени Правління та інші фахові працівники Банку за напрямами діяльності комітетів Правління Банку. Мета створення, функції, обов'язки та відповідальність кожного комітету Правління, його склад та робочі процедури визначаються положенням про відповідний комітет зурахуванням вимог законодавства України та нормативних документів Банку.

Рішення Правління є обов'язковими для виконання всіма працівниками Банку. Правління несе відповідальність за щоденне керівництво АТ «ПУМБ», керує поточною діяльністю за концепцією найкращого коефіцієнта прибуток/ризик в інтересах акціонерів і Банку.

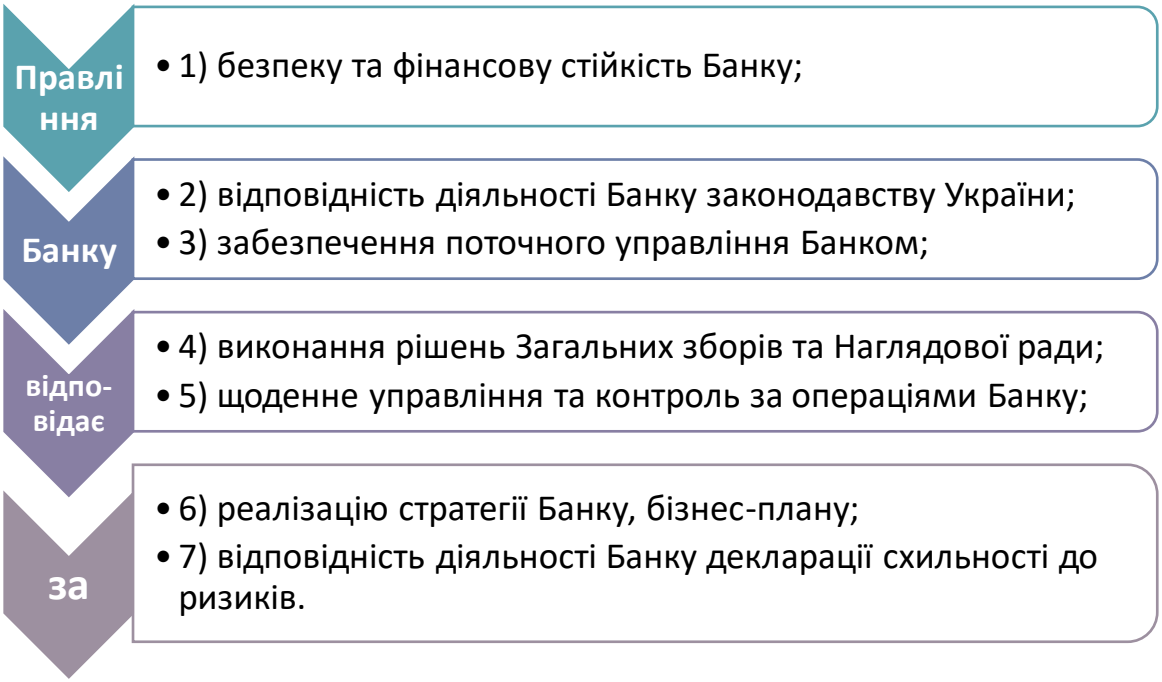

Рисунок 2.2 – Повноваження Правління АТ «ПУМБ»

Корпоративне управління направлене на створення здорової та ефективної корпоративної культури, що сприяє зміцненню довіри, а також створенню цінності для акціонерів та клієнтів Банку. Члени Наглядової ради та Правління Банку на особистому прикладі демонструють високі стандарти ділової поведінки та етики, сприяють укріпленню ділової репутації Банку, неухильно дотримуються законодавства України та внутрішніх нормативних документів Банку з управління конфліктами інтересів, протидії корупції, використання конфіденційної та інсайдерської інформації та вимагають такої ж відповідальної поведінки від працівників Банку.

З метою розподілу сфер відповідальності та максимізації ефективності роботи Правління в усіх напрямах в АТ «ПУМБ» функціонують наступні комітети:

- Кредитна рада;
- Комітет з управління активами та пасивами;
- Проектний комітет;
- Технологічний комітет;
- Комітет з управління операційним ризиком;
- Комітет з питань фінансового моніторингу;
- Комітет з етики та ділової поведінки;
- Тарифно-комерційний комітет;
- Комітет з питань управління непрацюючими активами.

Кредитна рада підзвітна Правлінню АТ «ПУМБ», основні функції викладено на рис.2.3.

Комітет з управління активами та пасивами (КУАП) – це колегіальний орган банку, що займається оптимізацією управління активами та пасивами з метою забезпечення фінансової стійкості та прибутковості банку. Він розробляє та впроваджує стратегії управління активами та пасивами, визначає рівні ризику та контролює їх дотримання.

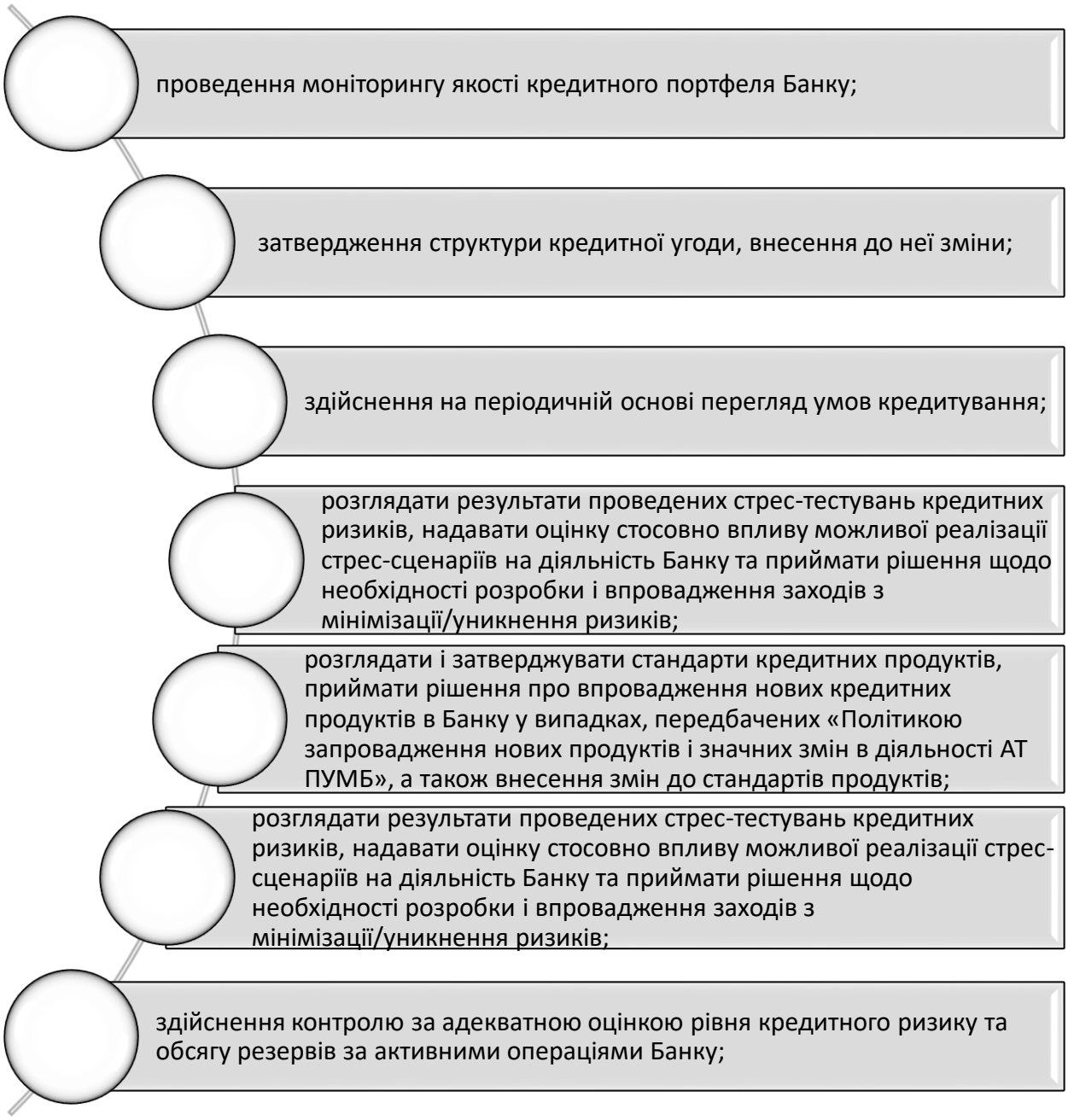

Рисунок 2.3 – Основні функції Кредитної ради АТ «ПУМБ»

Крім основних функцій, зазначених на рис. 2.4, КУАП також бере участь :

- у визначенні політики ПУМБ у частині управління активами і пасивами для забезпечення збалансованого співвідношення прибутків та ризиків банку;

- визначенні кількісних та якісних критеріїв оцінки ризиків операцій;

- прийнятті рішень стосовно структури й обсягів активів і пасивів, а також прийнятних ризик-рівнів;

- аналізі регулярних звітів та звітності, що надаються Комітету з управління активами і пасивами структурними підрозділами ПУМБ;

- контролі за дотриманням рішень Комітету структурними підрозділами банку.

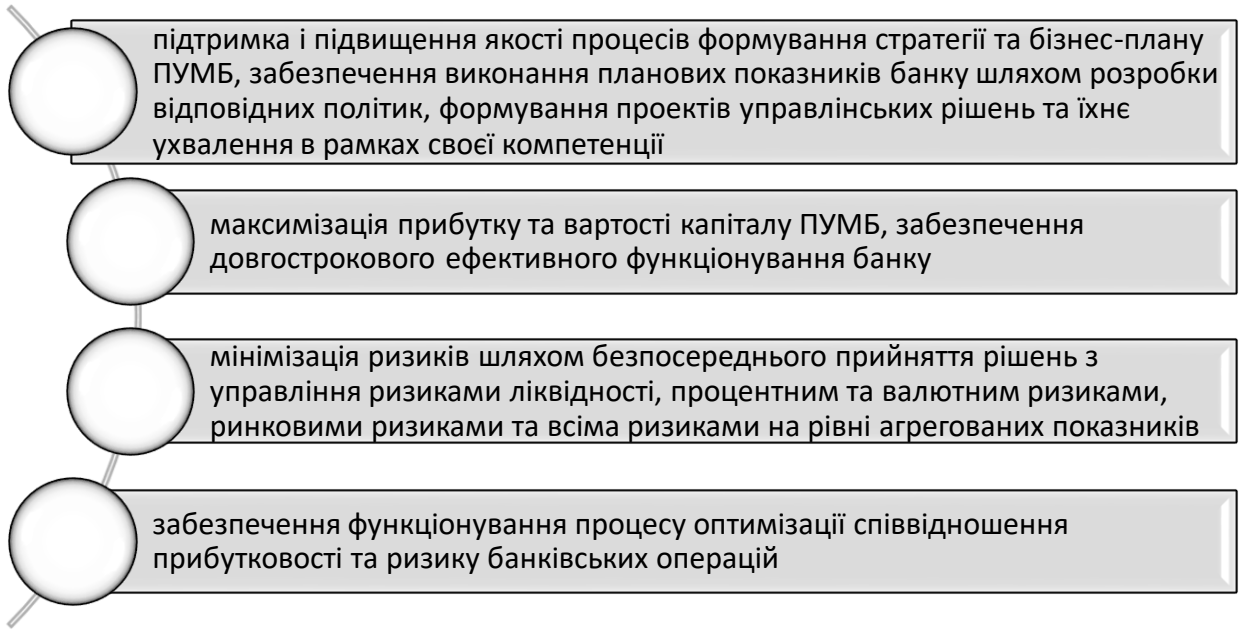

Рисунок 2.4 – Основні функції Комітету з управління активами і пасивами АТ «ПУМБ»

У відповідності до Положення НБУ № 64 від 11 червня 2018 року «Щодо організації системи управління ризиками в банках України і банківських групах» [46] у «ПУМБ» функціонує ефективна система управління ризиками, яка відповідає вимогам. Система управління ризиками є частиною загальної системи корпоративного управління банку і спрямована на забезпечення стабільного розвитку банку в рамках реалізації стратегії розвитку банку за всіма напрямками бізнесу.

АТ «ПУМБ» розроблено ряд документів відповідно до вимог НБУ:

1. Декларація схильності до ризиків, що визначає:

- сукупний рівень ризик-апетиту та види ризиків, які банк має намір приймати та утримувати для досягнення бізнес-цілей;

- максимальний рівень допустимого для банку ризику, виходячи з розміру наявних ресурсів (капіталу та потреб у ліквідності);

- кількісні та якісні показники ризик-апетиту за видами суттєвих ризиків;

- індивідуальний рівень ризик-апетиту до кожного з видів суттєвих ризиків.

2. Політика управління ризиками і Стратегія управління ризиками, що регламентують організацію чіткого процесу з ефективного управління ризиками через встановлення меж, лімітних параметрів для кожного виду ризиків, метою якого є здійснення систематичного процесу виявлення, вимірювання моніторингу, контролю, звітності та пом'якшення всіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях банку.

3. Для забезпечення стабільності та безпеки ведення бізнесу банку разом із системою управління ризиками баком відповідно до вимог Положення НБУ № 88 від 2 липня 2019 року «Про організацію системи внутрішнього контролю у банках України та банківських групах» впроваджено систему внутрішнього контролю (СВК), яка регламентована внутрішнім нормативним документом «Політика щодо організації системи внутрішнього контролю».

Банк регулярно проводить навчання персоналу та тестування для контролю знань з управління ризиками та дотримання норм (комплаєнс).

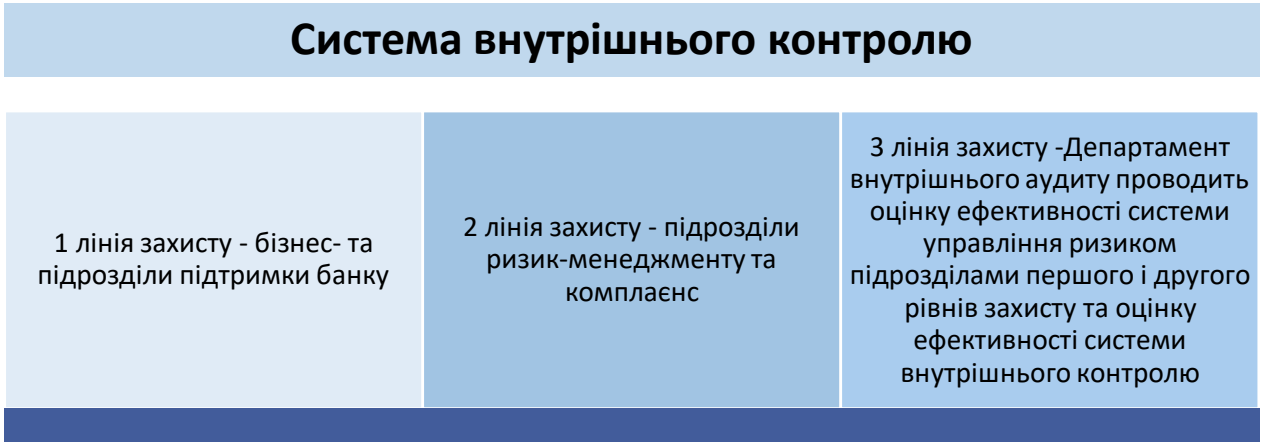

Рисунок 2.5 – Система внутрішнього контролю АТ «ПУМБ»

Система внутрішнього контролю включає основні напрямки роботи (табл.2.1).

Таблиця 2.1 – Напрями роботи системи внутрішнього контролю

Напрямок роботи	Суть
Виявлення ризиків	структурні підрозділи банку, що здійснюють банківські операції та забезпечують їх підтримку, залучені в процес ідентифікації, оцінки та моніторингу ризиків, виконують вимоги внутрішніх нормативних документів щодо управління ризиками, а також враховують рівень ризику при здійсненні операцій
Управління ризиками	Ризик-менеджмент і Управління комплаєнс-контролю розробляють механізми управління ризиками, методологію, проводять оцінку та моніторинг рівня ризиків, готують звітність щодо ризиків, здійснюють агреговану оцінку ризиків, оцінюють співвідношення ризику до встановленого ризик-апетиту
Внутрішній аудит	проводить незалежну оцінку ефективності системи управління ризиками, корпоративного управління та системи внутрішнього контролю, виявляє порушення і дає пропозиції щодо вдосконалення системи управління ризиками

Для контролю та своєчасного реагування на будь-які події, які можуть вплинути на сталий розвиток банку, передбачена щомісячна, щоквартальна та річна звітність, що розглядається Правлінням та Наглядовою радою банку. Для регулювання соціальних питань у ПУМБ розроблено та впроваджено такі нормативні документи:

- ✓ Кодекс Корпоративної етики
- ✓ Антикорупційна програма
- ✓ Кодекс корпоративного управління
- ✓ Положення щодо врегулювання конфлікту інтересів
- ✓ Порядок організації роботи лінії довіри СКМ
- ✓ Правила здійснення фінансового моніторингу
- ✓ Порядок вручення та отримання подарунків та запрошень
- ✓ Порядок навчання персоналу
- ✓ Порядок формування штатного розкладу

Банком у Декларації схильності до ризику задекларовано облік впливу кліматичних ризиків на кредитні ризики корпоративних клієнтів щодо втрати застав, дефолту позичальників, відсутності можливості страхування заставних об'єктів; операційні ризики щодо втрати майна та/або зупинки роботи банку (оцінюється прямий вплив природних факторів на безперервність бізнесу) внаслідок природних катаклізмів.

ПУМБ ще у січні 2022 року розробив та затвердив чіткий план реагування за всіма видами суттєвих ризиків у разі загрози воєнних дій. В частині кредитних ризиків були заздалегідь розроблені алгоритми зупинки кредитування клієнтів та сценарії реструктуризації заборгованості, що були реалізовані з березня 2022 року для зменшення кредитного навантаження на громадян та юридичних осіб України. Для запобігання втрат майна та активів були розроблені плани екстреної евакуації цінностей та персоналу, а також забезпечення безперервної роботи критичних процесів та систем. Як наслідок, втрати банку зафіксовані лише на окупованих територіях і на територіях ведення бойових дій щодо майна, яке не підлягало вивезенню через значну небезпеку, та щодо споруд, які постраждали\були зруйновані внаслідок обстрілів.

З початку війни банк інвестував понад 231 млн грн на підтримку своїх співробітників. Деякі працівники, які знаходяться в небезпечних регіонах, отримують додаткові виплати. Банк надає також фінансову допомогу у разі втрати чи пошкодженні житла, поранення співробітників або загибелі їхніх близьких через бойові дії, а також підтримує родини, які були вивезені з окупованих територій. Мобілізовані співробітники продовжують отримувати повну заробітну плату. 140 працівників відділень у тимчасово зайнятих зонах та районах активних бойових дій переведено до інших підрозділів банку. Понад 100 співробітників пройшли перекваліфікацію та перейшли на інші посади в межах організації.

Для підтримки працівників регулярно надається актуальна інформація через усі доступні внутрішні комунікаційні канали, зокрема телеграм-канал

«Pumb in Touch», корпоративний портал, щотижневу розсилку «Пульс банку» та корпоративну соцмережу Yammer.

Станом на 31 грудня 2024 року, банком призупинено діяльність або закрито 46 відділень, зокрема 1 регіональний центр.

Та після повернення регіонів АТ «ПУМБ» відновлює роботу своїх відділень. Таким чином у 2022 році поновив роботу 8 відділень, в т.ч. у Чернігові, Ірпені, Херсоні, Слов'янську, Нікополі. Загалом після стабілізації ситуації в регіоні 8 відділень відновили роботу. З 01.01.2024 року і до цього часу працювало 223 відділення, протягом 2024 року поновили діяльність додатково 2 відділення в Харкові, відділення в смт Бовшів (закривалось тимчасово через обстріл ТЕС). Наразі призупинена робота відділень тільки в тимчасово окупованих регіонах та у прифронтовій зоні.

Також банк облаштував чергові відділення, в яких можна отримати весь перелік послуг, а також підзарядити телефони, доєднатися до WiFi та зігрітися. На сьогоднішній день в АТ «ПУМБ» працює 223 відділення банку, з них 88 відділень є черговими, 200 відділення підключені до безперебійних джерел живлення, стабільних каналів зв'язку.

В банку станом на 2025 рік налічується має понад 1,2 мільйона клієнтів-фізичних осіб та понад 40 тисяч корпоративних клієнтів.

АТ «ПУМБ» регулярно допомагає ЗСУ, ТрО, ДСНС, Нацполіції, Нацгвардії, ГУР та СБУ, перерахував понад 275 млн грн.

У 2023 році АТ «ПУМБ» акцентував увагу на діджиталізації власних продуктів. У розвиток напрямку Digital було інвестовано 649 млн грн, і ще 421 млн грн – у стабільність та безпеку IT-інфраструктури: програмне забезпечення, сервери, нові ліцензії, мережеве обладнання. Це відразу дозволило збільшити долю цифрових клієнтів за рік до 60% (+20%). Також для забезпечення стабільності обслуговування АТ «ПУМБ» переніс центр обробки даних до Європи. Додатково були встановлені генератори в ЦОД, у відділеннях та офісах [45].

У 2024 році Банк провів повномасштабний ребрендинг, втіливши нову візуальну ідентичність, що стала логічним продовженням курсу на цифрову трансформацію. ПУМБ увійшов до десятки найцифровіших компаній країни за версією KPMG та Forbes, а також посів друге місце у рейтингу найдинамічніших банків за версією NV.ua та Dragon Capital.

ПУМБ також залишається активним учасником підтримки країни в умовах війни. З початку повномасштабного вторгнення банк уже спрямував понад 829 млн грн на допомогу Силам оборони України та на реалізацію соціально важливих КСВ-проєктів. Загальні інвестиції ПУМБ у наближення перемоги у вигляді різних соціальних ініціатив та прямої допомоги підрозділам захисників у гарячих точках за цей період склали понад 829 млн грн. За 2024 рік соціальні інвестиції склали понад 341 млн грн, зростання рік до року на понад 100 мільйонів (+31%).

АТ «ПУМБ» визначив основні напрямки та задачі сталого розвитку та призначив відповідальних осіб (Додаток Б).

За 2024 рік приріст роздрібного кредитного портфеля ПУМБ становив 6 млрд грн, що на 22% вище за середній показник на ринку.

На кінець 2023 року ПУМБ обслуговував понад 1,5 млн активних приватних клієнтів. За рік база активних клієнтів збільшилася на понад 145 тисяч клієнтів (+10%). Залучення нових клієнтів відбувалось за рахунок відкриття нових дебетних карток – 81% від потоку нових клієнтів, з яких 55% були залучені через дистанційні канали, 20% - нові зарплатні картки.

Найбільшою популярністю серед клієнтів користувалися такі продукти:

- ✓ інтернет-банкінг «ПУМБ», через активний розвиток функціоналу мобільного додатку;
- ✓ дебетні карткові рахунки, за рахунок вигідних умов обслуговування, реалізації доставки карток за кордон, впровадження нових методів ідентифікації;
- ✓ зарплатні карткові рахунки, через активне просування продукту;
- ✓ кредитні картки, за рахунок реалізації продажу кредитних карток у мобільному застосунку «ПУМБ».

В 2023 році АТ «ПУМБ» посів почесне 1 місце серед банків у рейтингу «ТОП-50 найкращих роботодавців військового часу» за версією Forbes.

Банк став переможцем двох тематичних рейтингів, отримавши першість у категоріях «Обслуговування фізичних осіб у відділеннях» та «Зарплатні проекти». Щорічне дослідження банківського ринку, яке проводить видання «Financial Club» оголосило результати рейтингу «Банки року – 2023» згідно з якими ПУМБ став найкращим у категоріях:

- 1 місце: «Кращий корпоративний банк» (абсолютний приріст кредитного портфеля юридичних осіб);

- 1 місце: «Кращий розрахунковий банк для бізнесу» (абсолютний приріст гривневих поточних рахунків бізнесу);

- 1 місце: «Кращий ощадний банк для населення» (абсолютний приріст гривневих депозитів населення.

Якщо взяти корпоративний бізнес, то тут акцент змістився на кредитування малого та середнього бізнесу). Півтора року тому Банк запустив Digital Entry для юридичних осіб, що дозволило стати клієнтом банку повністю дистанційно. Це допомогло наростити кредитний портфель у цьому сегменті: Банк прокредитував ФОПів на 1,5 млрд грн.

Також однією з головних індустрій, які розвиває та фінансує ПУМБ, є агросектор, концентрація в нашому портфелі становить 22–23%. Банк має ряд програм фінансування для кожного сегмента бізнесу – від мікро- і малого до великих холдингів. Ці програми комплексно покривають потреби і запити бізнесу – від фінансування обігового капіталу до надання техніки в лізинг, факторингу, кредитів на купівлю землі, угоди M&A тощо. Банк суттєво зріс в цій індустрії за період війни: з 4 млрд грн до близько 11 млрд грн станом на зараз.

АТ «ПУМБ» було відзначено у наступних номінаціях:

1) щорічна премія FinAwards 2025:

- 1 місце у номінації «Найкращий банк для юридичних осіб»
- 1 місце у номінації «Найкраща кредитна картка»
- 1 місце у номінації «Картка №1 в гаманці»

- 2 місце у номінації «Провідні технології та інновації»
- 2 місце у номінації «Найкращий банк для клієнтів ФОП»
- 2 місце у номінації «Найкращий мобільний додаток»

2) Ukrainian Fintech Awards 2025

- Best Mobile Banking
- Best SME Banking Digitalization
- Best Corporate Banking Digitalization
- Best Veteran's Support Product

3) рейтинг ТопФінанс 2025

- 1 місце у номінації «Лідер споживчого кредитування»
- 1 місце у номінації «Лідер карткового бізнесу»
- 2 місце у номінації «Банк для ФОП»
- 2 місце у номінації «Банк для заощаджень»
- 3 місце у номінації «Банк року для великого бізнесу»

Незалежне рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» 25.02.2025 р. підтвердило довгостроковий кредитний рейтинг АТ «ПУМБ» на рівні uaAAA, стабільний. Також, агентство підтвердило рейтинг надійності банківських вкладів ПУМБ на рівні - «5» (найвища надійність). Fitch Ratings надав рейтинговий Звіт від 19 грудня 2024 року з результатами в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Рейтинги АТ «ПУМБ» станом на липень 2025 року

Fitch Ratings		
Довгостроковий рейтинг РДЕ в національній валюті	CCC	
Довгостроковий рейтинг РДЕ в іноземній валюті	CCC	
Короткостроковий рейтинг РДЕ в іноземній та національній валюті	C	
Національний довгостроковий рейтинг	AA+(ukr)	Стабільний
Рейтинг стійкості	CCC	
Credit-Rating		
Кредитний рейтинг	uaAAA	Стабільний
Рейтинг надійності банківських депозитів	5	

Також банк відзначено 2 місцем в 2024 році серед фінустанов з приватним українським капіталом у рейтингу стійкості українських банків «ТОП-15 найстійкіших банків країни» від медіа NV та інвестиційної компанії Dragon Capital.

2.2 Дослідження економічних показників роботи АТ «ПУМБ»

Повномасштабна війна, яка розпочалась в лютому 2022 року з збройного вторгнення російської федерації, продовжується на всій території України. Вона стала найсерйознішим викликом для фінансової системи держави за часи її незалежності. Банківський сектор, як одна з ключових ланок економіки, відчув прямий і опосередкований вплив воєнних дій на всі основні економічні показники - від обсягів активів до прибутковості, ліквідності та рівня ризиків.

АТ «ПУМБ» має тривалу історію прибуткової діяльності та успішний досвід виходу зі збитків, що виникли в кризу 2008-2009 та 2014-2015 років, успішний досвід адаптування діяльності та кризового менеджменту в часи пандемії COЗVID-19. Після збиткового 2022 року, з 2023 року Банк відновив прибуткову діяльність.

Таблиця 2.3 – Дотримання нормативів НБУ АТ «ПУМБ» за період 01.01.2023 – 01.06.2025 рр.

№ з/п	Н1, тис.грн	$Н_{РК}$	$Н_{К1}$	$Н_{ОК1}$	Н7	Н8	Н9
1	2	3	4	5	6	7	8
01.06.2025	16 487 424	14,17	14,17	14,17	12,16	12,16	4,45
01.01.2025	16 997 163	16,27	16,27	16,27	11,51	11,51	2,04
01.09.2024	16 535 084	17,10	17,10	17,10	10,75	10,75	2,11
01.01.2024	14 696 501	Н2 = 19,49		Н3 = 9,75	15,95	31,75	2,43
01.01.2023	12 451 101	Н2 = 19,70		Н3 = 11,43	13,45	13,45	8,34

Продовження таблиці 2.3

№ з/п	Н11	Н12	Л13-1	Л13-2	LCRвв	LCRів	NSFR
1	9	10	11	12	13	14	15
01.06.2025	0,04	0,04	1,0708	0,0170	190,7979	431,0042	148,5115
01.01.2025	0,03	0,04	4,0598	0,0000	186,2641	338,4953	178,7382
01.09.2024	0,03	0,04	0,0827	0,2444	219,3123	372,3971	166,3308
01.01.2024	0,00	0,00	4,2302	2,2926	232,1630	394,8846	191,3437
01.01.2023	0,00	0,00	0,3619	0,2250	248,6235	328,2447	148,8515

Якість власного капіталу АТ «ПУМБ» задовільна, показник адекватності регулятивного капіталу прийнятний. За результатами аналізу якості активів, проведеного Національним банком України станом на 1 квітня 2023 року, нестачі у капіталі АТ «ПУМБ» немає. Показник адекватності регулятивного капіталу станом на 31 грудня 2023 року перевищує нормативне значення, встановлене Національним банком України (Н2 = 19,49%, при нормативному не менше 10%, середнє значення по банківській системі 21,07%).

У 2024 році Банк виконував економічні нормативи встановлені НБУ без порушень. Значення нормативу Н9 зменшилося з 2,4% на початок 2024 року до 2,04% на кінець 2024 року (при нормативному значенні не більше 25%).

НБУ ввів нові нормативи достатності капіталу: Нрк, Нк1, Нок1. Вимоги до нормативів достатності капіталу на перехідний період зменшені - Нрк: до 01.01.25 – 8,5%, до 01.07.25 – 9,25%, з 01.07.25 – 10%.

Показник достатності регулятивного капіталу станом кінець 2024 року перевищує нормативне значення, встановлене НБУ (Нрк = 16,27%, при нормативному не менше 8,5%, середнє значення по банківській системі 17,35%).

Враховуючи структуру зобов’язань Банку за строками, обсяг та частка високоліквідних активів є вагомими.

В 2024 році показники ліквідності Банку також були вище нормативних значень: значення LCR в іноземній валюті становило 339%, LCR в усіх валютах

становило 186% (при нормативному значенні не менше 100%); норматив довгострокової ліквідності NSFR на кінець року складав 179% (при нормативному значенні не менше 100%).

Протягом 2024 року Банк виконував також інші економічні нормативи НБУ в повній мірі.

Враховуючи структуру зобов'язань Банку за строками, обсяг та частка високоліквідних активів є вагомими.

Проаналізуємо показники балансу АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки (табл.2.4).

Аналіз балансу АТ «ПУМБ» показує, що активи за 2023 рік зросли на 41 361 млн. грн., що майже на 37% більше показника минулого року. Кредитний портфель корпоративних клієнтів без обліку резервів під кредитні операції збільшився на 13,6% (5 562 млн. грн.), при цьому обсяг резервів під знецінення корпоративних кредитів зменшився на 39,7% (2 794 млн. грн.).

Кредитний портфель роздрібних клієнтів без обліку резервів під кредитні операції зменшився на 29% (5 301 млн. грн.). Обсяг резервів під знецінення роздрібних позик зменшився на 62,2% (5 233 млн. грн.), оскільки Банком було списано частину проблемної заборгованості, що напряму була пов'язана із повномасштабним військовим вторгненням росії за рахунок сформованих резервів.

Станом на 01.01.2024 року в структурі активів найбільшу частку займав портфель цінних паперів – 37,9% (за рік частка зрослі більше, ніж втричі); кредити клієнтам – 34,0% (хоча частка за рік зменшилася більше, ніж на 5%); грошові кошти, кошти в НБУ і заборгованість інших банків – 24,8% (за рік зменшилась майже вдвічі). Частка основних засобів, інвестиційної нерухомості, нематеріальних активів та права користування активами – 1,5% та частка інших активів – 1,9% (ці частки за рік дещо знизилися).

Станом на 01.01.2025 року ситуація дещо змінилася – сума активів вагомо зросла за рахунок зростання сум грошових коштів, кредитів клієнтам та основних засобів.

Таблиця 2.4 – Динаміка і структура активів та зобов'язань АТ «ПУМБ» за період 01.01.2023 – 01.01.2025 рр.

Складові балансу	На 01.01.2023р		На 01.01.2024р.		На 01.01.2025р.	
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %
Активи						
Грошові кошти та їх еквіваленти	46455869	41,49	33747952	22,01	59202081	31,73
Кредити та аванси банкам	3490916	3,12	4213505	2,75	5435023	2,91
Інвестиції в цінні папери	12586771	11,24	58155526	37,93	49901420	26,74
Кредити та аванси клієнтом	43770237	39,09	52058047	33,95	66920439	35,87
Похідні фінан.активи		0,00	8510	0,01	0	0,00
Інші фінан.активи	2419697	2,16	2611752	1,70	1979208	1,06
Основні засоби	1710376	1,53	1652243	1,08	2142633	1,15
Інвестиційна нерухомість	59168	0,05	59168	0,04	68231	0,04
Нематеріальна активи за винятком гудвілу	654811	0,59	320312	0,21	395582	0,21
Активи з права користування	259282	0,23	234030	0,15	251717	0,13
Відстрочені податкові активи	-	0	203325	0,13		0,00
Всього активів	111974220	100	153334846	100	186582566	100
Зобов'язання						
Зобов'язання перед НБУ	4189304	4,18	-	0,00		0,00
Кошти банків	2324222	2,32	2716727	2,00	3873397	2,36
Кошти клієнтів	90299888	90,05	126542822	93,08	154148828	93,77
Похідні фінансові зобов'язання	93807	0,09	1250	0,00	2664	0,00
Орендні зобов'язання	274383	0,27	266294	0,20	284087	0,17
Поточні податкові зобов'язання	-	0,00	3200277	2,35	2504344	1,52
Відстрочене податк.зобов'язання	-		120273		282184	0,17
Інші нефінансові зобов'язання	551034	0,55	909011	0,67	1219255	0,74
Всього зобов'язань	100277839	100	135945074	100	164389993	100

Джерело: дані річної звітності АТ «ПУМБ» [47]

Найбільшу питому вагу активів мали кредити клієнтам – 35,87%, на другому місці грошові кошти – 431,73%, а інвестиції в цінні папери перемістилися на третє місце, зайнявши 26,74%, оскільки сума знизилась за рік на 14%.

Портфель кредитів корпоративних клієнтів виріс на 17% за 2024 рік та склав 54385 млн. грн. В його структурі найбільша частка 34,1% – кредити підприємствам торгівлі та агентським послугам, який зріс за рік на 2098 млн. грн. а також 29,3% харчової промисловості та сільського господарства. Найбільше зменшився на 19 млн. грн. портфель кредитів галузі машинобудування. Кредити фізичних осіб зросли на 47, 8% за 2024 рік та склали на 1 січня 2025 року 19204 млн. грн.

Загальна сума ОВДП в інвестиційному портфелі АТ «ПУМБ» склала 35513 млн. грн., що на 16,6% більше показника 2023 року. Операції з цінними паперами проводив Департамент інвестиційного бізнесу у відповідності до встановлених НБУ лімітів.

Аналіз зобов’язань показав, що Банк з 2023 року не має заборгованості перед НБУ. В структурі зобов’язань найбільшу питому вагу займають кошти клієнтів, та ця сума щороку продовжує зростати і станом на 1 січня 2025 року склала майже 94% зобов’язань АТ «ПУМБ».

Корпоративні рахунки збільшилися на 20 104 млн грн (+26%), до 98 932 млн грн, роздрібні рахунки збільшилися на 7 367 млн грн. (+15%), до 54 918 млн грн. У підсумку, частка корпоративних рахунків в зобов'язаннях збільшилась з 58% до 60%, роздрібних - зменшилась з 35% до 33% [47].

Дослідження власного капіталу АТ «ПУМБ» (табл.2.3) показало, що Банк протягом декількох років не змінював суму акціонерного капіталу, об’єм власного капіталу виріс майже на 50% за рахунок зростання суми дооцінки на 50,39%, резерву під прибутки та збитки на 46,21% та суми нерозподіленого прибутку на 48,18%.

В структурі капіталу станом на 01.01.2025 року більше половини – майже 52% займає сума нерозподіленого прибутку.

Таблиця 2.5 – Динаміка і структура власного капіталу АТ «ПУМБ» за період 01.01.2023 – 01.01.2025 рр.

Складові власного капіталу	На 01.01.2024р.		На 01.01.2025р.		Абсолютне відхилення 2024/2023, тис. грн	Відносне відхилення 2024/2023,%
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %		
Акціонерний капітал	4780595	27,49	4780595	21,54	0	0,00
Емісійний дохід	101660	0,58	101660	0,46	0	0,00
Дооцінка	403283	2,32	606516	2,73	203233	50,39
Резерв під прибутки і збитки за фін.активами	1407291	8,09	2057642	9,27	650351	46,21
Резервний капітал	2909909	16,73	3107683	14,00	197774	6,80
Нерозподілений прибуток	7787034	44,78	11538477	51,99	3751443	48,18
Всього власного капіталу	17389772	100	22192573	100	4802801	27,62

Проаналізуємо структуру та динаміку доходів АТ «ПУМБ» за 2023-2025рр. (табл.2.6).

Аналіз Звіту про доходи та витрати Банку показав, що операційний дохід до вирахування витрат на резервування за 2023 рік зріс на 3,9% (589 млн. грн.) та на 1 січня 2024 року склав 15 721 млн. грн. Варто відмітити, що за 2023 рік Банк отримав 12 365 млн. грн. чистого процентного доходу, що на 21,8% (2 211 млн. грн.) більше, ніж у 2022 році. Чистий комісійний дохід Банку за 2023 рік зріс на 6,1% (123 млн. грн.) та склав 2 144 млн. грн.

В 2024 році Банк продовжив нарощувати доходи, так чистий процентний дохід зріс ще на 18,48%. Комісійні доди також виросли на 13,52%, але чисті комісійні доходи за рахунок збільшений комісійних витрат зросли лише близько 1%. І загалом, хоча прибуток від операційної діяльності збільшився майже на 13,5%, зростання операційних витрат не дало можливості збільшити об’єми чистого прибутку.

Прибуток до оподаткування склав 8 133 млн грн. За рахунок підвищення ставки оподаткування прибутку до 50% податок на прибуток склав 4 191 млн грн. Таким чином, за підсумками 2024 року Банк отримав чистий прибуток у розмірі 3 942 млн грн. [48].

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки та структури доходів та витрат АТ «ПУМБ» за період 01.01.2022 – 01.01.2024 рр., тис. грн.

Види доходів	На 01.01. 2023р	На 01.01. 2024р.	На 01.01. 2025р.	Абсолютне відхилення 2023/2022, тис. грн	Абсолютне відхилення 2024/2023, тис. грн	Відносне відхилення 2024/2023,%
1	2	3	4	5	6	7
Процентний дохід обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	14512778	19916370	22738690	5403592	2822320	14,17
Процентні доходи	382603	348180	348180	-34423	0	0,00
Чистий процентний дохід	10154478	12365484	14650118	2211006	2284634	18,48
Комісійні доходи	3205014	3935528	4467644	730514	532116	13,52
Чистий комісійний дохід	2021263	2144237	2161122	122974	16885	0,79
Прибуток від операційної діяльності	4792964	15281241	17343122	10488277	2061881	13,49
Прибуток за звітний період	-397723	3955475	3942367	4353198	-13108	-0,33

Джерело: дані річної звітності АТ «ПУМБ» [47]

2.3 Аналіз пасивних операцій АТ «ПУМБ»

Війна завдала суттєвого удару по економічним показникам банківського сектору України, однак система довела свою життєздатність, адаптивність і стратегічну важливість для економіки держави.

АТ «ПУМБ» це банк, який надає повній перелік банківських послуг різним категоріям клієнтів в розрізі фізичних осіб, корпоративного бізнесу, середнього та малого та мікробізнесу. Серед великого розмаїття різних операцій, Банк також проводить ряд пасивних операцій. Пасивні операції ПУМБ складаються переважно з коштів на поточних розрахункових рахунках та розміщення депозитів фізичних та корпоративних клієнтів. Станом на квітень- травень 2025

року депозитний портфель у гривні перевищив 20 млрд грн, що дозволило банку увійти до топ-3 українських банків за строковими вкладами фізичних осіб

Це свідчить про високий рівень довіри клієнтів - факт підтверджується тим, що 93 % вкладників продовжують депозити після завершення терміну.

Обсяг коштів клієнтів Банку за 2024 рік зріс на 21,8%, в тому числі на 20129 млн. грн (25,5%) залишки на корпоративних рахунках та склали 99001 млн. грн та на 7477 млн. грн (15,7%) залишки на рахунках роздрібних клієнтів та склали 55 148 млн. грн. Як наслідок частка корпоративних рахунків клієнтів в зобов'язання Банку збільшилася до 64,2%, а роздрібних зменшилася майже на 2% - до 35,8%.

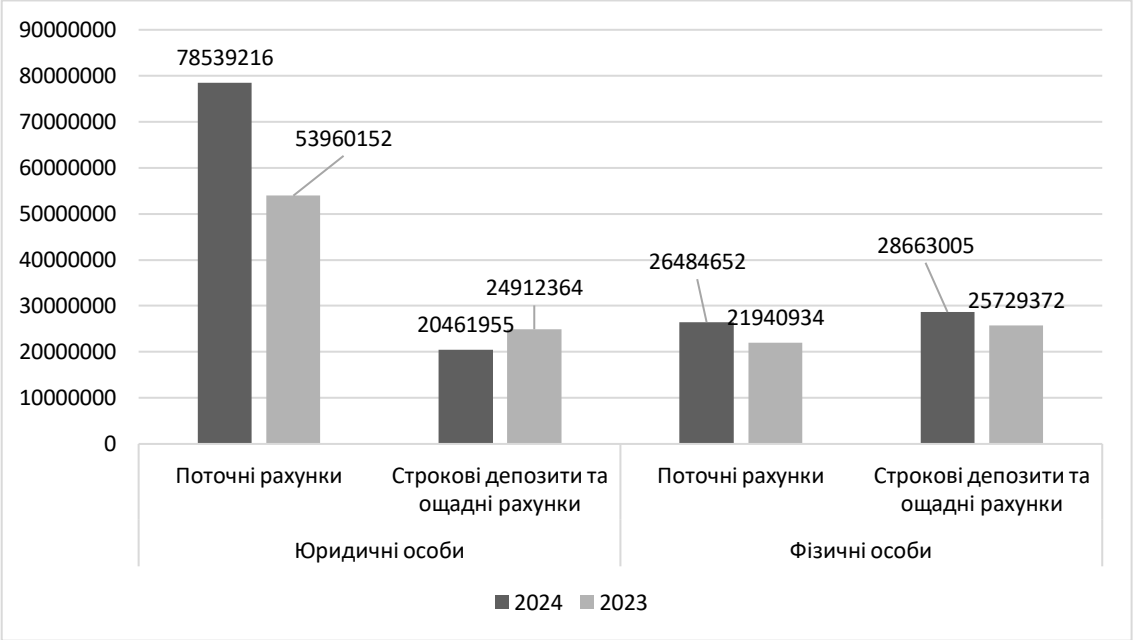

Рисунок 2.6 – Структура залишків на рахунках клієнтів АТ «ПУМБ» станом на 01.01.2025 р., тис. грн.

Загальна сума депозитного портфелю станом на 01.01.2025 р. склала 49124960 тис. грн. 4% коштів клієнтів становили 10 найбільших клієнтів Банку станом на 01.01.2025 р., та складали 5509892 тис. грн.

В розрізі галузей станом на 1 січня 2025 року найбільшу частку майже 36% займали залишки на рахунках фізичних осіб, графічно зображено на рисунку 2.7 та табл.2.7. Також варто згадати про рахунки банківських установ, залишки на яких зросли на 1157 млн. грн. та склали 3873 млн. грн.

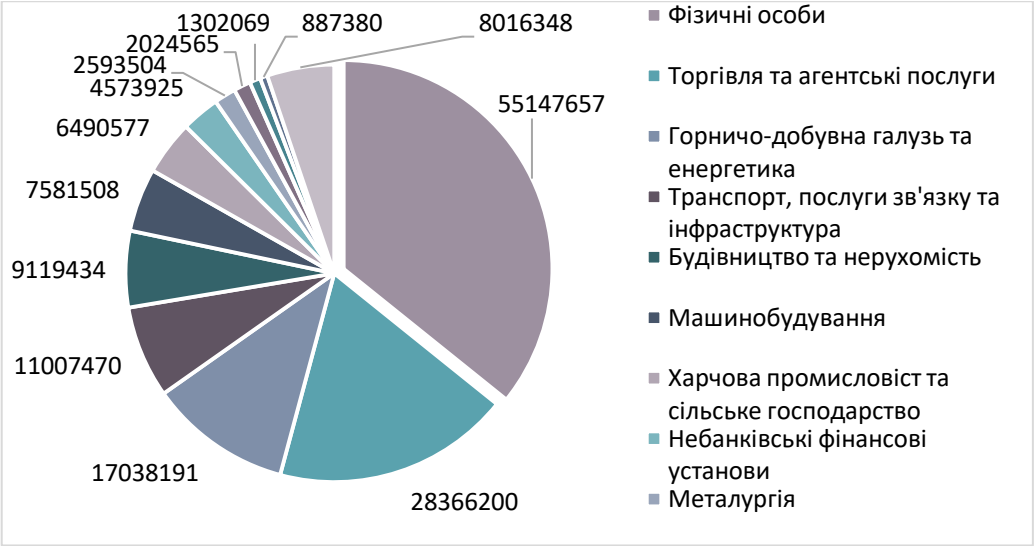

Рисунок 2.7 – Склад залишків на рахунках клієнтів АТ «ПУМБ» в розрізі галузей народного господарства станом на 01.01.2025 року

Таблиця 2.7 – Розподіл коштів клієнтів АТ «ПУМБ» за галузями економіки

	Сума, тис. грн.	Частка, %
Фізичні особи	55147657	35,8
Торгівля та агентські послуги	28366200	18,4
Горничо-добувна галузь та енергетика	17038191	11,1
Транспорт, послуги зв'язку та інфраструктура	11007470	7,1
Будівництво та нерухомість	9119434	5,9
Машинобудування	7581508	4,9
Харчова промисловість та сільське господарство	6490577	4,2
Небанківські фінансові установи	4573925	3,0
Металургія	2593504	1,7
Комп'ютерне програмування	2024565	1,3
Хімічна галузь	1302069	0,8
Переробка деревини	887380	0,6
Інше	8016348	5,2
Разом	154148828	100

Сума коштів клієнтів включає 741349 тис. грн. депозити, оформлені як забезпечення по кредитним угодам клієнтів, а 2770081 тис. грн. – утримуються як зобов’язання за імпортними акредитивами, гарантіями та авалюванням векселів.

Аналіз процентних витрат за рахунками клієнтів показав, що за 2024 рік у Банка зросли на 44,8% сума сплачених відсотків по поточним рахункам та

знизилися на 8,3% суми оплачених відсотків по депозитам, що відповідає динаміці об’ємів коштів по рахунках клієнтах банку.

Таблиця 2.8 – Динаміка процентних витрат за рахунками клієнтів за 2023-2024 рр.

Процентні витрати	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2023, тис. грн	Відносне відхилення 2024/2023,%
Поточні рахунки	-2632627	-3810841	-1178214	144,7543
Строкові депозити та ощадні рахунки	-5090797	-4666198	424599	91,65948

Також частина пасивних операцій АТ «ПУМБ» пов’язана з обслуговуванням інших банків у вигляді відкритих кореспондентських рахунків та депозитів (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка коштів АТ «ПУМБ» за 2023-2024 рр., тис.грн.

Кошти банків	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2023, тис. грн	Відносне відхилення 2024/2023,%
Поточні рахунки банків	370536	1490112	1119576	402,1504
Строкові депозити банків	2246153	2383285	137132	106,1052
Кредити отримані від банків	100038	0	-100038	0
Всього коштів банків	2716727	3873397	1156670	142,5759

Як видно з таблиці 2.9 в 2024 році Банк розрахувався по міжбанківському кредитування, та в чотири рази збільшив залишки коштів банків на рахунках та на 6% депозити банків. Станом на 01.01.2025 року структура коштів банків має наступний вигляд (рис.2.8).

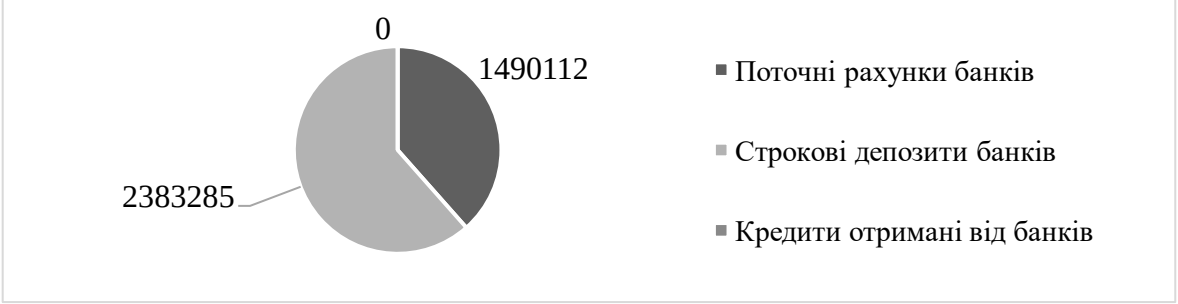

Рисунок 2.8 – Структура коштів банків в станом на 01.01.2025 р.,тис.грн.

Висновки до розділу 2

Другий розділ дипломної роботи був присвячений аналізу АТ «ПУМБ», його організаційної структури, економічної діяльності та окремо розглянули пасив балансу банку.

В результаті аналізу виявлено, що АТ «ПУМБ» входить до SCM – найбільшої інвестиційної групи України, яка працює по всьому світу та належить Ахметову Р.Л. Метою діяльності Банку є залучення, накопичення і використання грошових коштів для всебічного сприяння економічному розвитку Банку і отримання прибутку в інтересах акціонерів.

ПУМБ ще у січні 2022 року розробив та затвердив чіткий план реагування за всіма видами суттєвих ризиків у разі загрози воєнних дій. В частині кредитних ризиків були заздалегідь розроблені алгоритми зупинки кредитування клієнтів та сценарії реструктуризації заборгованості, що були реалізовані з березня 2022 року для зменшення кредитного навантаження на громадян та юридичних осіб України. Для запобігання втрат майна та активів були розроблені плани екстреної евакуації цінностей та персоналу, а також забезпечення безперервної роботи критичних процесів та систем. Як наслідок, втрати банку зафіксовані лише на окупованих територіях і на територіях ведення бойових дій щодо майна, яке не підлягало вивезенню через значну небезпеку, та щодо споруд, які постраждали\були зруйновані внаслідок обстрілів.

Станом на 31 грудня 2024 року, банком призупинено діяльність або закрито 46 відділень, зокрема 1 регіональний центр. З 01.01.2024 року і до цього часу працювало 223 відділення, протягом 2024 року поновили діяльність додатково 2 відділення. В банку станом на 2025 рік налічується має понад 1,2 мільйона клієнтів-фізичних осіб та понад 40 тисяч корпоративних клієнтів.

У 2024 році Банк провів повномасштабний ребрендинг, втіливши нову візуальну ідентичність, що стала логічним продовженням курсу на цифрову трансформацію. ПУМБ увійшов до десятки найцифровіших компаній країни за

версією KPMG та Forbes, а також посів друге місце у рейтингу найдинамічніших банків за версією NV.ua та Dragon Capital.

На кінець 2023 року ПУМБ обслуговував понад 1,5 млн активних приватних клієнтів. За рік база активних клієнтів збільшилася на понад 145 тисяч клієнтів (+10%). Залучення нових клієнтів відбувалось за рахунок відкриття нових дебетних карток – 81% від потоку нових клієнтів, з яких 55% були залучені через дистанційні канали, 20% - нові зарплатні картки.

Якщо взяти корпоративний бізнес, то тут акцент змістився на кредитування малого та середнього бізнесу). Півтора року тому Банк запустив Digital Entry для юридичних осіб, що дозволило стати клієнтом банку повністю дистанційно. Це допомогло наростити кредитний портфель у цьому сегменті: Банк прокредитував ФОПів на 1,5 млрд грн.

Також однією з головних індустрій, які розвиває та фінансує ПУМБ, є агросектор, концентрація в нашому портфелі становить 22–23%.

АТ «ПУМБ» має тривалу історію прибуткової діяльності та успішний досвід виходу зі збитків, що виникли в кризу 2008-2009 та 2014-2015 років, успішний досвід адаптування діяльності та кризового менеджменту в часи пандемії CO3VID-19. Після збиткового 2022 року, з 2023 року Банк відновив прибуткову діяльність.

У 2024 році Банк виконував економічні нормативи встановлені НБУ без порушень. Значення нормативу Н9 зменшилося з 2,4% на початок 2024 року до 2,04% на кінець 2024 року (при нормативному значенні не більше 25%).

НБУ ввів нові нормативи достатності капіталу: Нрк, Нк1, Нок1. Вимоги до нормативів достатності капіталу на перехідний період зменшені - Нрк: до 01.01.25 – 8,5%, до 01.07.25 – 9,25%, з 01.07.25 – 10%.

Станом на 01.01.2025 року сума активів вагомо зросла за рахунок зростання сум грошових коштів, кредитів клієнтам та основних засобів.

Найбільшу питому вагу активів мали кредити клієнтам – 35,87%, на другому місці грошові кошти – 431,73%, а інвестиції в цінні папери

перемістилися на третє місце, зайнявши 26,74%, оскільки сума знизилась за рік на 14%.

Портфель кредитів корпоративних клієнтів виріс на 17% за 2024 рік. В його структурі найбільша частка 34,1% – кредити підприємствам торгівлі та агентським послугам, який зріс за рік на 2098 млн. грн. а також 29,3% харчової промисловості та сільського господарства. Найбільше зменшився на 19 млн. грн. портфель кредитів галузі машинобудування. Кредити фізичних осіб зросли на 47,8% за 2024 рік.

Загальна сума ОВДП в інвестиційному портфелі АТ «ПУМБ» на 16,6% більше показника 2023 року.

Аналіз зобов'язань показав, що Банк з 2023 року не має заборгованості перед НБУ. В структурі зобов'язань найбільшу питому вагу займають кошти клієнтів, та ця сума щороку продовжує зростати і станом на 1 січня 2025 року склала майже 94% зобов'язань АТ «ПУМБ».

Пасивні операції ПУМБ складаються переважно з коштів на поточних розрахункових рахунках та розміщення депозитів фізичних та корпоративних клієнтів. Станом на квітень - травень 2025 року депозитний портфель у гривні перевищив 20 млрд грн, що дозволило банку увійти до топ-3 українських банків за строковими вкладами фізичних осіб

Обсяг коштів клієнтів Банку за 2024 рік зріс на 21,8%, в тому числі на 25,5% залишки на корпоративних рахунках та на 15,7% залишки на рахунках роздрібних клієнтів. Як наслідок частка корпоративних рахунків клієнтів в зобов'язання Банку збільшилася до 64,2%, а роздрібних зменшилася майже на 2% - до 35,8%.

Аналіз процентних витрат за рахунками клієнтів показав, що за 2024 рік у Банка зросли на 44,8% сума сплачених відсотків по поточним рахункам та знизилися на 8,3% суми оплачених відсотків по депозитам, що відповідає динаміці об'ємів коштів по рахунках клієнтах банку.

Дослідження власного капіталу АТ «ПУМБ» показало, що Банк протягом декількох років не змінював суму акціонерного капіталу, об'єм власного

капіталу виріс майже на 50% за рахунок зростання суми дооцінки на 50,39%, резерву під прибутки та збитки на 46,21% та суми нерозподіленого прибутку на 48,18%.

В 2024 році Банк продовжив нарощувати доходи, так чистий процентний дохід зріс ще на 18,48%. Комісійні доди також виросли на 13,52%, але чисті комісійні доходи за рахунок збільшений комісійних витрат зросли лише близько 1%. І загалом, хоча прибуток від операційної діяльності збільшився майже на 13,5%, зростання операційних витрат не дало можливості збільшити об'єми чистого прибутку.

Прибуток до оподаткування склав 8 133 млн грн. За рахунок підвищення ставки оподаткування прибутку до 50% податок на прибуток склав 4 191 млн грн. Таким чином, за підсумками 2024 року Банк отримав чистий прибуток у розмірі 3 942 млн грн.

3 УПРАВЛІННЯ ПАСИВНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ПРИКЛАДІ АТ «ПУМБ»

3.1 Аналіз пропозицій пасивних продуктів для клієнтів АТ «ПУМБ»

Розглянемо пропозиції по пасивним операціям АТ «ПУМБ» в розрізі сегментів бізнесу.

Пасиви - залишки на дебетових картах та депозити фізичних осіб.

Таблиця 3.1 – Пропозиція АТ «ПУМБ» по депозитах для фізичних осіб станом на 01.07.2025 р.

Вид депозиту	Депозит Дохідний	Депозит Вільний	Депозит Валютний	Депозит Накопичувальний
Ставка	від 7%1 до 13%	від 4% до 5%	0,1%	від 11.5%7 до 12.5%8
Строк вкладу	1 міс. - 18 міс.	1 міс	3 міс	3 або 6 міс
Мінімальна сума	від 500 грн	від 100 грн	від 100 USD/EUR	від 500 грн
Виплата відсотків	на картку щомісяця	на картку щомісяця	на картку щомісяця	додаються до депозиту
Поповнення	-	+	-	+
Зняття	-	+	-	-

Крім депозитів фізичні особи, як правило зберігають кошти на карткових рахунках. АТ «ПУМБ» пропонує дебетову картка «ВсеКАРТА» на наступних умовах:

- ✓ 0 грн комісії відкриття, обслуговування та поповнення
- ✓ 0% комісії за перекази на картки інших банків у гривні у додатку
- ✓ 0% комісії за оплату комуналки та поповнення мобільного у додатку
- ✓ 0% зняття готівки в будь-яких банкоматах України до 50 тис. грн на місяць
- ✓ Кешбек до 20% на 3 категорії
- ✓ Купівля та конвертація валюти онлайн

Порядок оформлення картки можливе без відвідування банку через ДІЮ (Додаток Е)

Таблиця 3.2 – Основні умови дебетової картки «ВсеКАРТА» від АТ «ПУМБ»

Умови дебетової картки «ВсеКАРТА»	Гривня	Дол. США	Євро	Польський злот	Фунт стерлінгів
Відкриття та обслуговування	0%	0%	0%	0%	0%
Поповнення будь-яким способом	0%	0%	0%	0%	0%
Зняття готівки в усіх банкоматах України до 50 тис. грн на місяць	0%	0%	0%	0%	0%
Перекази на картки будь-якого банку за умови переказу у гривні у мобільному застосунку ПУМБ	0%				
Сплата комунальних платежів у мобільному застосунку ПУМБ	0%				
Поповнення мобільного в мобільному застосунку ПУМБ	0%				
Зняття готівки у касі банка ПУМБ	0%	0%	0%	0%	0%
Перераховуйте залишок коштів на депозит Вільний у мобільному застосунку ПУМБ	Додатковий дохід				
Зняття готівки у касах і банкоматах за межами України	2%	2%	2%	2%	2%
Конвертація		USD в EUR/PLN/GBP і навпаки	USD в EUR/PLN/GBP і навпаки	USD в EUR/PLN/GBP і навпаки	USD в EUR/PLN/GBP і навпаки

АТ «ПУМБ» пропонує для своїх клієнтів зарплатні проєкти, які дозволяють підприємствам та організаціям зручно та ефективно виплачувати заробітну плату своїм співробітникам. Для участі в зарплатному проєкті підприємству потрібно укласти договір, підключитися до системи «Клієнт-Банк», надати менеджеру ПУМБ реєстр на відкриття рахунків та відомість для зарахування зарплати. Зарплатний проєкт ПУМБ передбачає відкриття рахунків для співробітників та виплату заробітної плати на ці рахунки, а також інші супутні сервіси. Кошти, які надходять клієнтам у вигляді заробітної плати, зберігаються на карткових рахунках, також входять в пасиви банка.

Для ФОПів Банк пропонує скористатися рахунками за наступними умовами:

Таблиця 3.3 – Пропозиції щодо пакетного обслуговування АТ «ПУМБ» для ФОП

Вид послуги	«всеМІНІМУМ» Зручний тариф для підприємців та невеликих підприємств	«Coder» Для Фрілансерів та ІТ – спеціалістів
1	2	3
Комісія за обслуговування (Входить до вартості щомісячної комісії за розрахунково-касове обслуговування пакету послуг)	225 перший місяць безкоштовно	70 грн перший місяць безкоштовно
Переказ з рахунку, відкритого для здійснення підприємницької діяльності в ПУМБ, на рахунок, відкритий для власних потреб у ПУМБ:	безкоштовно до 60 тис грн від 60 тис грн - 0,35%	безкоштовно до 100 тис грн від 100 тис грн - 0,35%
Платежі в гривні за межі ПУМБ	безкоштовно до 10 шт. в місяць	безкоштовно до 5 шт. в місяць
Продаж іноземної валюти	0,4%	0,15%
Відкриття поточних рахунків	безкоштовно	
Платежі в гривні в межах ПУМБ	безкоштовно	
SMS-банкінг на 1 номер телефону	безкоштовно	
Інтернет-банкінг	безкоштовно	
Зарахування коштів на рахунки співробітників клієнта в рамках зарплатного проєкту	Входить до вартості щомісячної комісії за розрахунково-касове обслуговування пакету послуг	
Картка Visa	безкоштовно	
Віртуальна картка на вибір***: Visa Business Virtual/MCDebit Business Virtual	безкоштовно	

***Випуск віртуальних корпоративних карток за допомогою засобів дистанційної комунікації здійснюється до рахунків корпоративних клієнтів, якими є фізичні особи – підприємці та юридичні особи, надавачі фінансових послуг. Такий випуск віртуальних корпоративних карток здійснюється в межах встановлених Банком лімітів як безпосередньо на осіб, які є розпорядниками рахунків, так і на третіх осіб.

Депозитні програми такі ж як для фізичних осіб.

Операції з малим та середнім бізнесом.

З 09 червня 2025 року в АТ «ПУМБ» діє нова редакція Договору банківського обслуговування корпоративних клієнтів сегменту середнього та

великого бізнесу, грошовий оборот яких від здійснення підприємницької/незалежної професійної діяльності за рік перевищує 200 млн грн без ПДВ, та державних компаній.

Для малого та середнього бізнесу АТ «ПУМБ» пропонує відкриття розрахункового рахунку та різні операції за наступним трьома пакетами (табл.3.4).

Таблиця 3.4 – Пропозиції щодо пакетного обслуговування АТ «ПУМБ» для малого та середнього бізнесу

Вид послуги	всеМІНІМУМ 225 грн.	всеОПТИМУМ 400 грн.	всеПРЕМІУМ 800 грн.
1	2	3	4
Кількість електронних платежів у національній валюті за межі ПУМБ (Входить до вартості щомісячної комісії за розрахунково-касове обслуговування пакету послуг)	10 безкоштовних платежів на місяць	Необмежена кількість безкоштовних платежів за умови проведення кожної операції – до 5000,00 грн	Необмежена кількість безкоштовних платежів за умови проведення кожної операції – до 100 000,00 грн
Зняття готівки з використанням корпоративної картки в банкоматах ПУМБ та банків-партнерів на території України	1%	1%	1%
Випуск корпоративної картки MasterCard/Visa	1 картка	2 картки	2 картки
Віртуальна картка на вибір**: Visa Business Virtual/MCDebit Business Virtual	10 карток**	10 карток**	10 карток**
Купівля іноземної валюти	0,5% від суми	0,4% від суми	До 20 000 USD- 0,3% від суми від 20 000 до 100 000 USD - 0,2% від суми більше 100 000 USD - 0,15% від суми
Продаж іноземної валюти	0,4% від суми	0,3% від суми	До 20 000 USD - 0,2% від суми більше 20 000 USD - 0,15% від суми
Зарахування готівкових коштів на рахунок в касі Банку	0,2% від суми, min 10 грн.	0,1% від суми, min 10 грн.	0,1% від суми, min 10 грн.
Зарахування готівкових коштів на рахунок через термінали самообслуговування	Комісія не стягується	Комісія не стягується	Комісія не стягується

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4
Зарахування коштів на рахунки фізичних осіб в рамках надання послуги "Зарплатний проєкт"	Входить до вартості щомісячної комісії за розрахунково-касове обслуговування пакету послуг	Входить до вартості щомісячної комісії за розрахунково-касове обслуговування пакету послуг	Входить до вартості щомісячної комісії за розрахунково-касове обслуговування пакету послуг

**Випуск віртуальних корпоративних карток за допомогою засобів дистанційної комунікації здійснюється до рахунків корпоративних клієнтів, якими є фізичні особи – підприємці та юридичні особи, надавачі фінансових послуг. Такий випуск віртуальних корпоративних карток здійснюється в межах встановлених Банком лімітів як безпосередньо на осіб, які є розпорядниками рахунків, так і на третіх осіб.

Також як подяка для ветеранів і ветеранок АТ «ПУМБ» розробив тарифний пакет «Незламний бізнес» з умовами обслуговування

- ✓ Тариф - 1грн/місяць
- ✓ Відкриття поточних рахунків - безкоштовно
- ✓ Інтернет-банкінг – безкоштовно
- ✓ SMS - банкінг на 1 номер телефону - безкоштовно
- ✓ Картка Visa Business Standard Instant PayWave Chip Card - одна безкоштовно
- ✓ Віртуальна картка на вибір: Visa Business Virtual або MCDebit Business Virtual - 10 карток
- ✓ Платежі в гривні в межах ПУМБ - безкоштовно
- ✓ Платежі в гривні за межі ПУМБ, в залежності від суми: 15 шт. в місяць безкоштовно
    - до 5 000 грн - 2 грн
    - від 5 000 до 100 000 грн - 3 грн
    - від 100 000 грн - 11 грн
- ✓ Зняття готівки за корпоративною карткою - 1%
- ✓ Зарахування готівкових коштів на власний рахунок - 0,1% від суми, min 10 грн

- ✓ Внесення готівкових коштів на власний рахунок через ПТКС - безкоштовно
- ✓ Платежі в іноземній валюті - 0,15% від суми платежу
- ✓ Купівля іноземної валюти - 0,1% від суми
- ✓ Продаж іноземної валюти - 0,1% від суми
- ✓ Комісія за проведення розрахункових операцій з допомогою систем дистанційного обслуговування – 1-го ПТКС/POS-терміналу – безкоштовно.

А також АТ «ПУМБ» пропонує Пакет всеDigital Бізнес, де при відкритті рахунку та при підключенні еквайрінгу в період з 27.03.2025 по 30.06.2025 - безкоштовне обслуговування та один POS-термінал безкоштовно до 3-х місяців.

- ✓ Пакет всеDigital Бізнес - 225 грн на місяць
- ✓ Відкриття поточних рахунків - безкоштовно
- ✓ Інтернет-банкінг - безкоштовно
- ✓ SMS-банкінг на 1 номер телефону - безкоштовно
- ✓ Картка Visa Business Standart Instant PayWave Chip Card - 200 грн на рік
- ✓ Віртуальна картка на вибір: Visa Business Virtual або MCDebit Business Virtual - безкоштовно
- ✓ Платежі у гривні в межах ПУМБ - безкоштовно
- ✓ Платежі у гривні в межах ПУМБ, в залежності від суми - до 10 шт. в місяць
    - До 100 000 грн - 3 грн
    - Від 100 000 грн - 12 грн
- ✓ Зняття готівки за корпоративною карткою - 1% від суми зняття
- ✓ Зарахування готівкових коштів на власний рахунок - 0,2% від суми, min 10 грн
- ✓ Внесення готівкових коштів на власний рахунок через ПТКС - безкоштовно
- ✓ Купівля іноземної валюти - 0,5% від суми
- ✓ Продаж іноземної валюти - 0,4% від суми

Залишки коштів на усіх відкритих клієнтом рахунках відносяться до пасивів банку. Дослідимо пропозиції Банку по депозитам для середнього сегменту бізнесу (табл.3.5).

Таблиця 3.5 – Пропозиція АТ «ПУМБ» по депозитах для середнього та малого бізнесу станом на 01.07.2025 р.

Вид депозиту	Прибутковий рахунок	Депозит «Стандартний»	Депозит «Гнучкий»	Депозит «Стандартний з поповненням»	Депозит «Зручний»
Ставка	до 5%	до 11%	до 10.25%	до 10.5%	встановлюється щоденно
Строк вкладу	30 днів	2-366 днів	30 - 366 днів	61 - 366 днів	1 операційний день
Мінімальна сума	50 000 грн	100 000 грн	100 грн	10 000 грн	100 000 грн
Виплата відсотків	на поточний рахунок щомісяця	щомісячно, або в кінці терміну дії договору	щомісячно, або в кінці терміну дії договору	щомісячно, в кінці строку	Ставка на незнижуваль-ний залишок – 9%
Поповнення	+	-	+	+	Генеральний договір – 184 дні
Зняття	+	-	-	-	Незнижуваль-ний залишок – 1000 грн

Умови обслуговування рахунків банків встановлюються відповідно до домовленостей на основі підписаних угод.

Оскільки АТ «ПУМБ» протягом 2024 року не користувався міжбанківським кредитуванням та кредитами НБУ, власні кошти та залучені у вигляді залишків на рахунках та депозитах – основні джерела пасивів банку.

3.2 Дослідження ризиковості пасивних операцій банків в сучасних реаліях

Пасивні операції є фундаментом діяльності банку, адже саме через них формуються джерела фінансування для активних операцій. Проте, в сучасних реаліях нестабільності з пасивними операціями пов’язана низка ризиків, які можуть суттєво впливають на стабільність та фінансову стійкість банку (табл.3.6).

Таблиця 3.6 – Основні види ризиків, притаманні пасивним операціям

Вид ризику	Суть	В чому проявляється
Процентний ризик	Це ризик зміни процентної ставки, що може призвести до зменшення чистого процентного доходу банку. Наприклад, якщо банк залучає депозити за фіксованою високою ставкою, а ринкові ставки знижуються, прибуток від розміщення цих коштів в активні операції (наприклад, кредити) також зменшиться, що знижує маржу.	- Зростання ставок за депозитами при незмінному рівні ставок за активами. - Фіксовані ставки за довгостроковими депозитами при зниженні облікової ставки НБУ.
Ризик ліквідності	Виникає тоді, коли банк стикається з необхідністю термінового повернення залучених коштів (наприклад, масовий відтік депозитів), але не має достатньо ліквідних активів для їх покриття. Така ситуація особливо критична при короткострокових депозитах або у разі кризи довіри до банку	- Висока частка короткострокових депозитів. - Висока концентрація депозитів у кількох великих вкладників. - Погіршення репутації або зовнішньоекономічна нестабільність (наприклад, війна).
Валютний ризик	Банк, що залучає депозити в іноземній валюті, піддається валютним коливанням, які можуть впливати на вартість зобов’язань у гривневому еквіваленті. Особливо це актуально, якщо структура пасивів та активів за валютами не збалансована	
Репутаційний ризик	Невиконання зобов’язань за депозитами, затримки з виплатами чи непрозора політика щодо змін умов депозитів можуть призвести до втрати довіри з боку вкладників і, як наслідок, - масового відтоку коштів	
Операційний ризик	До цієї категорії відносяться технічні збої, людські помилки або шахрайські дії, які можуть зашкодити обліку та управлінню пасивними операціями. Наприклад, помилка в нарахуванні відсотків за депозитом або технічні проблеми з доступом до рахунків клієнтів	
Регуляторний ризик	Ризик пов’язаний зі зміною нормативно-правових вимог до депозитної діяльності, резервування або структури пасивів. Наприклад, НБУ може змінити вимоги щодо обов’язкових резервів або ввести обмеження на залучення коштів від окремих категорій клієнтів	

Пасивні операції банку хоч і є джерелом фінансової стабільності, однак супроводжуються низкою ризиків, які потребують постійного контролю та ефективного управління. Для зниження впливу цих ризиків банк повинен працювати над наступними питаннями:

- ✓ формувати збалансовану структуру пасивів за строками та валютами;
- ✓ впроваджувати стрес-тестування щодо можливого відтоку коштів;
- ✓ оптимізувати процентну політику;
- ✓ активно управляти ліквідністю;
- ✓ підтримувати високу якість обслуговування та прозорість перед клієнтами.

Комплексне управління ризиками пасивних операцій – ключ до забезпечення фінансової стабільності та довіри вкладників до банку. Так, оптимізація структури строків надає можливості для диверсифікації депозитів за термінами з метою уникнути серйозних вилучень у певний момент.

Впровадження сценарних моделей ліквідності застосування стрес-тестування на випадок масового вилучення коштів.

Збалансування прибуткової маржі дозволить динамічно коригувати ставки, враховуючи вартість фондування.

Розширення пропозицій дозволить ввести продукти з умовами часткового зняття з балансовими перевагами, такі як частково вилучувані депозити.

Підвищення клієнтської лояльності (наприклад, кешбек, гнучкі депозити, пакети програм із бонусами) дозволить втримати клієнтів та залучати нових.

Ефективне управління пасивами в АТ «ПУМБ» продемонструвало суттєві результати: суттєвий ріст депозитного портфелю, високу клієнтську лояльність, конкурентні ставки. Проте, для довготривалої стійкості слід оптимізувати структуру строків, активно управляти ліквідністю та вдосконалювати продуктові пропозиції.

3.3 Моделювання управління портфелем пасивних операцій АТ «ПУМБ» в умовах війни в Україні

Пасивні операції АТ «ПУМБ» в умовах війни зазнали суттєвого тиску через нестабільність фінансового середовища, підвищення інфляції, зростання ризиків втрати ліквідності та довіри вкладників. Тому з метою підвищення ефективності фінансової діяльності необхідне впровадження моделі удосконалення управління пасивами з акцентом на мінімізацію ключових ризиків.

У сучасних умовах економічної нестабільності, особливо в період воєнного стану, ефективне управління пасивними операціями набуває надзвичайного значення для забезпечення фінансової стійкості банківської установи. Пасивні операції – це джерело ресурсів банку, зокрема залучення депозитів, емісія облігацій, міжбанківські позики тощо. Саме ці ресурси формують основу для проведення активних операцій, які приносять прибуток. Відтак якість та стабільність пасивів безпосередньо впливають на ліквідність, платоспроможність та прибутковість банку.

Грамотне управління пасивними операціями передбачає оптимізацію структури залучених ресурсів за строками, валютою, вартістю та джерелами. Основні цілі управління пасивами:

1. Забезпечення достатнього рівня ліквідності.
2. Мінімізація вартості залучення ресурсів.
3. Досягнення балансу між короткостроковими та довгостроковими зобов’язаннями.
4. Забезпечення відповідності пасивів і активів у розрізі строків і валют (ALM-менеджмент).

Прогнозування пасивних операцій дозволяє банку заздалегідь оцінити потенційні зміни в поведінці клієнтів, на фінансових ринках і в макроекономічному середовищі. Основні напрямки прогнозування:

1) Прогноз обсягів депозитів: з урахуванням сезонності, зміни облікової ставки НБУ, довіри до банківської системи.
2) Прогноз вартості ресурсів: виходячи з ринкової ситуації, інфляції, очікувань інвесторів.
3) Аналіз чутливості пасивів до змін ринкових ставок (Interest Rate Sensitivity Analysis).
4) Стрес-тестування: моделювання відтоку коштів за песимістичними сценаріями (наприклад, ескалація військових дій, фінансова паніка).

Прогнозні моделі можуть базуватися на регресійному аналізі, машинному навчанні або сценарному підході, що дає змогу підготувати буфер ліквідності чи адаптувати депозитну політику.

Без ефективного управління пасивами банк стикається з ризиком надмірної залежності від короткострокових джерел фінансування, що підвищує вразливість до відтоку коштів і створює передумови для кризи ліквідності.

Розглянемо можливості мінімізації ризиків управління пасивами через підтримання депозитного портфелю та оптимізацію структури зобов'язань, адаптивне управління розміром портфелю.

Компоненти такої моделі будуть включати:

- блок прогнозування ліквідності;
- блок управління процентним ризиком;
- блок валютної збалансованості;
- блок регуляторної відповідності;
- блок сценарного аналізу в умовах війни.

З метою максимізації резерву банку L, при цьому мінімізуючи вартість залучених ресурсів C скористаємося формулою:

$$Max\ L = \sum_{i=1}^{n} D_i \bullet \omega_i \qquad (3.1)$$

Де: D_i – сума зобов'язань за джерелом i;

ω_i – коефіцієнт ліквідності ($0 < \omega_i < 1$), що відображає ступінь доступності кожного джерела.

Відповідно вартість фондування:

$$C = \sum_{i=1}^{n} D_i \bullet r_i \quad (3.2)$$

де r_i – процентна ставка за джерелом i.

Оптимізаційне завдання зобразимо таким чином

$$Min\ C \text{ за умови } L \geq L_{\text{крит.}} \quad (3.3)$$

Оскільки нестабільні умови, в яких наразі перебуває Україна, можуть призвести до відтоку депозитів, які являється основою пасивів Банку, розглянемо можливі сценарії строком на 1 рік.

На основі формули 4 спробуємо розрахувати можливі сценарії відтоку депозитів:

$$D_t = D_0 \cdot (1 - \delta)^t \quad (3.4)$$

де:

D_t – залишок депозитного портфеля на місяць t

D_0 – початковий обсяг депозитів (млрд грн)

δ – коефіцієнт відтоку (5–15% залежно від сценарію)

t – кількість місяців

Скористаємося трьома видами сценаріїв для прогнозу депозитного портфелю банку на рік.

Таблиця 3.7 – Сценарії для прогнозування моделі управління пасивами

Сценарій	Коеф. відтоку	Характеристика
Базовий	5%	Умовна стабілізація, помірна довіра населення
Песимістичний	15%	Активна фаза бойових дій, паніка вкладників
Оптимістичний	2%	Зростання довіри, підтримка НБУ, гарантії ФГВФО

Оскільки загальна сума депозитного портфелю станом на 01.01.2025 р. склала 49 124 960 тис. грн. проведемо розрахунки, результати яких запишемо в таблицю.

Для строку 3 місяці:

D_3(5%) = 49 124 960 (1-5%)^3 = 42118512,6

D_3(15%) = 49 124 960 (1-5%)^3 = 30168866,06

D_3(2%) = 49 124 960 (1-5%)^3 = 46236019,35

Для строку 6 місяців:

D_6(5%) = 49 124 960 (1-5%)^6 = 36111359,7

D_6(15%) = 49 124 960 (1-5%)^6 = 18527454,87

D_6(2%) = 49 124 960 (1-5%)^6 = 43516971,53

Для строку 9 місяців:

D_9(5%) = 49 124 960 (1-5%)^9 = 30960977

D_9(15%) = 49 124 960 (1-5%)^9 = 11378173,22

D_9(2%) = 49 124 960 (1-5%)^9 = 40957825,46

Для строку 12 місяців:

D_{12}(5%) = 49 124 960 (1-5%)^{12} = 26545167,7

D_{12}(15%) = 49 124 960 (1-5%)^{12} = 6987620,63

D_{12}(2%) = 49 124 960 (1-5%)^{12} = 38549177,66

Таблиця 3.8 – Результати розрахунків портфелю депозитів АТ «ПУМБ» за трьома сценаріями розвитку

Місяць	Базовий (δ=5%)	Песимістичний (δ=15%)	Оптимістичний (δ=2%)
0	49124960,0	49124960,0	49124960,0
3	42118512,6	30168866,06	46236019,35
6	36111359,7	18527454,87	43516971,53
9	30960977	11378173,22	40957825,46
12	26545167,7	6987620,63	38549177,66

Графічне зображення трьох сценаріїв відтоку депозитів клієнтів банку (рис.3.1).

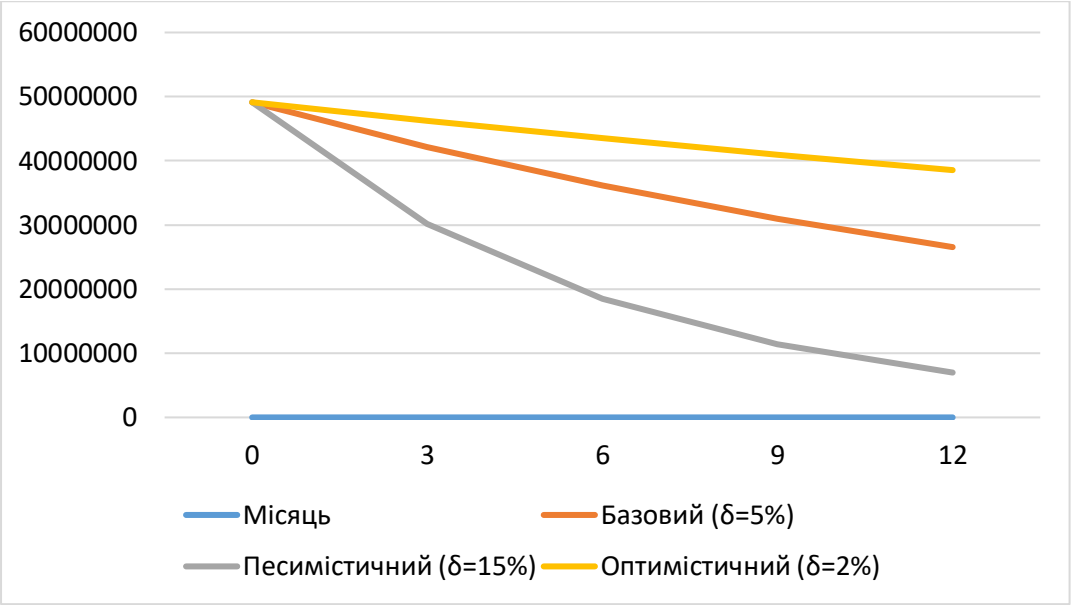

Рисунок 3.1 – Моделювання відтоку депозитів за різними сценаріями на прикладі АТ «ПУМБ»

Цей рисунок показує, що банки мають систематично проводити роботу по аналізу та управлінню пасивами, вчасно вживати захоти, оперативно реагувати на зміни політичного, економічного та ринкового середовища, оскільки навіть оптимістичний сценарій показує вже відхилення, які можуть мати суттєвий вплив на роботу банку.

Запропонована модель дозволяє системно підійти до управління пасивними операціями АТ «ПУМБ» в умовах підвищеного ризику, притаманного воєнному часу. Формалізація ключових показників, таких як ліквідність, GAP, валютна позиція та резервування, дає можливість оперативно коригувати стратегію залучення ресурсів та підвищити фінансову стабільність банку.

З метою ефективного управління пасивами важливо застосовувати наступні методи управління пасивними операціями банку (табл.3.9).

Ефективне управління пасивними операціями банку призведе до позитивного ефекту, а саме зменшення втрат пасивів в умовах паніки або ринку стресу, підвищення довіри з боку клієнтів завдяки прозорій комунікації та гнучкій політиці та поліпшення рейтингових оцінок банку за рахунок керованого

ризику ліквідності.

Таблиця 3.9 – Методи управління пасивними операціями банку

Напрям	Пропозиція
Диверсифікація пасивів	розширення бази депозитів шляхом розвитку онлайн-продуктів та залучення через маркетплейси
Інструменти хеджування	використання процентних свопів, форвардів для управління GAP
Контроль за короткостроковими зобов'язаннями	зменшення частки депозитів до запитання на користь строкових
Впровадження ALM-моделі (Asset-Liability Management)	регулярний моніторинг відтоку ресурсів
Цифрова аналітика	впровадження AI-систем прогнозування поведінки вкладників
Цифрова трансформація	мобільні повідомлення, push-оповіщення, фінансовий консалтинг через застосунок
Стрес-тестування пасивів за зовнішніми шоками	валютні ризики, інфляція, соціальні фактори
Антикризова політика	розробка плану реагування на стрес-сценарії (stress action plan)
Диференціація депозитної політики	різні умови для сегментів клієнтів з урахуванням ризику

Управління та прогнозування пасивними операціями є важливою складовою фінансового менеджменту банку. Ефективна стратегія в цій сфері дозволяє банку не лише витримати навантаження у кризові періоди, а й активно розвиватися, забезпечуючи фінансування для кредитування реального сектору економіки. В умовах війни та пов'язаних із нею ризиків важливість цих процесів зростає в рази, а їх неефективність може призвести до системних проблем як у самому банку, так і в банківській системі в цілому.

Висновки до розділу 3

Залишки коштів на усіх відкритих клієнтом рахунках відносяться до пасивів банку. Дослідження звітності та пропозицій АТ «ПУМБ» для фізичних осіб, ФОПів та малого та середнього бізнесу показало, що Банк залучає пасиви шляхом залучення клієнтів на обслуговування по відкритим поточним, картковим рахункам, зарплатним проєктам та депозитним програмам, які розроблені для кожного сегменту клієнтів банку. Умови обслуговування рахунків банків встановлюються відповідно до домовленостей на основі підписаних угод.

Також частина пасивних операцій АТ «ПУМБ» пов’язана з обслуговуванням інших банків у вигляді відкритих кореспондентських рахунків та депозитів.

В 2024 році Банк розрахувався по міжбанківському кредитування, та в чотири рази збільшив залишки коштів банків на рахунках та на 6% депозити банків.

Оскільки АТ «ПУМБ» протягом 2024 року не користувався міжбанківським кредитуванням та кредитами НБУ, власні кошти та залучені у вигляді залишків на рахунках та депозитах – основні джерела пасивів банку.

У сучасних умовах економічної нестабільності, особливо в період воєнного стану, ефективне управління пасивними операціями набуває надзвичайного значення для забезпечення фінансової стійкості банківської установи. Пасивні операції – це джерело ресурсів банку, зокрема залучення депозитів, емісія облігацій, міжбанківські позики тощо. Саме ці ресурси формують основу для проведення активних операцій, які приносять прибуток. Відтак якість та стабільність пасивів безпосередньо впливають на ліквідність, платоспроможність та прибутковість банку.

Пасивні операції є фундаментом діяльності банку, адже саме через них формуються джерела фінансування для активних операцій. Проте, з пасивними операціями пов’язана низка ризиків, які можуть суттєво впливати на стабільність

та фінансову стійкість банку.

Ефективне управління пасивами в АТ «ПУМБ» продемонструвало суттєві результати: суттєвий ріст депозитного портфелю, високу клієнтську лояльність, конкурентні ставки. Проте, для довготривалої стійкості слід оптимізувати структуру строків, активно управляти ліквідністю та вдосконалювати продуктові пропозиції.

Грамотне управління пасивними операціями передбачає оптимізацію структури залучених ресурсів за строками, валютою, вартістю та джерелами. Основні цілі управління пасивами:

1. Забезпечення достатнього рівня ліквідності.
2. Мінімізація вартості залучення ресурсів.
3. Досягнення балансу між короткостроковими та довгостроковими зобов’язаннями.
4. Забезпечення відповідності пасивів і активів у розрізі строків і валют (ALM-менеджмент).

Оскільки нестабільні умови, в яких наразі перебуває Україна, можуть призвести до відтоку депозитів, які являється основою пасивів Банку, було розглянуто можливі сценарії строком на 1 рік. Скориставшися трьома видами сценаріїв для прогнозу депозитного портфелю банку на рік було розраховано та розроблено модель відтоку депозитів за різними сценаріями на прикладі АТ «ПУМБ», яка показує, що банки мають систематично проводити роботу по аналізу та управлінню пасивами, вчасно вживати захоти, оперативно реагувати на зміни політичного, економічного та ринкового середовища, оскільки навіть оптимістичний сценарій показує вже відхилення, які можуть мати суттєвий вплив на роботу банку.

Запропонована модель дозволяє системно підійти до управління пасивними операціями АТ «ПУМБ» в умовах підвищеного ризику, притаманного воєнному часу. Формалізація ключових показників ліквідності, GAP, валютної позиції та резервування, дає можливість оперативно коригувати стратегію залучення ресурсів та підвищити фінансову стабільність банку.

ВИСНОВКИ

З початком повномасштабної війни в Україні банківська система зіткнулася з безпрецедентними викликами, які істотно вплинули на структуру та динаміку пасивних операцій. Основними проблемами стали відтік коштів населення через тимчасову втрату платоспроможності, релокацію, окупацію територій, а також підвищена чутливість вкладників до зовнішніх економічних і безпекових факторів. У цих умовах особливої актуальності набуло питання зміцнення довіри до банків та адаптації стратегій управління зобов'язаннями з урахуванням воєнних ризиків. Банки змушені змінювати підходи до формування депозитного портфеля, оптимізувати вартість залучення ресурсів та підтримувати належний рівень ліквідності за умов нестабільності.

Історично склалося, що запорукою успішної діяльності банківської системи є налагоджені пасивні операції. З початку повномасштабного вторгнення банки продемонстрували якісну роботу, змогли не лише налагодити безперервний процес обслуговування клієнтів, а і отримати суттєві прибутки.

До пасивних операцій банки відносять ряд операцій, які дозволяють забезпечити вільні фінансові ресурси для проведення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій. Завдяки пасивним операціям формуються власні, залучені та запозичені кошти банку.

Пасиви банку складаються з власного капіталу та зобов'язань. Всі ресурси банку поділяються на власні, залучені та позичені. Власні кошти – це і є як правило всі ті статті, які містяться в розділі Власний капітал пасиву балансу банку. Залучені та позичені кошти відображаються в розділі Зобов'язання пасиву балансу банку.

Залучені кошти банку переважно формуються з депозитів та залишків коштів клієнтів банку на різноманітних рахунках. Депозитний портфель складається з депозитів фізичних та юридичних осіб, а також банків, які тримають свої кошти на коррахунках, відкритих в інших банках.

В свою чергу банки зацікавлені в так званих строкових депозитах, тобто депозитах, де чітко визначений кінцевий строк вкладу, що надає можливість банку планувати свою діяльність.

Так, станом на 2025 рік лідером за кількістю вкладників фізичних осіб продовжує залишатися АТ «Приватбанк» з 24,1 млн. клієнтів, на другому місці АТ «Ощадбанк» з 13,1 млн. клієнтів, та трійку лідерів закриває АТ «Універсалбанк» з 9,4 млн. клієнтів.

Як показує структура ринку депозитів української банківської системи – АТ «Приватбанк» займає 38%, АТ «Ощадбанк» 15%, інші банки ТОП-10 займають менше 10% кожен, а усі інші банки – менше 1% кожен. Сумарно банки, які мають депозитний портфель менше 10 млн. Зростання долі великих депозитів знижує стабільність ресурсної бази банку, оскільки підвищує показник концентрації, що підвищує ризики банку.

Крім залучених коштів банки, в разі необхідності, використовують позичені кошти, в першу чергу за рахунок отримання позик на міжбанківському ринку в інших банків на встановлених ринкових умовах.

Але в деяких випадках, в разі відсутності необхідних ресурсів на міжбанківському ринку чи за інших умов, банки можуть звертатись за кредитуванням до кредитора останньої інстанції - НБУ, який надає кредити під заставу державних цінних паперів і комерційних векселів.

Національний банк здійснює регулювання ліквідності банківської системи в межах та обсягах, що визначені Правлінням НБУ після розгляду зазначеного питання Комітетом з монетарної політики Національного банку, шляхом операцій з рефінансування (кредити овернайт, кредити рефінансування); операцій прямого репо; операцій з власними борговими зобов'язаннями; операцій з державними облігаціями України. Аналіз показав, що в поточному 2024 році банки користувалися переважно кредитами овернайт за ціною 17% річних при обліковій ставці НБУ 13% річних.

Дослідження діяльності АТ «ПУМБ» засвідчило, що банк демонструє високий рівень адаптивності в управлінні пасивними операціями в умовах

кризового середовища. Банк активно використовує інструменти диверсифікації депозитної бази, стимулює довгострокове розміщення коштів через гнучку депозитну політику, зберігає конкурентні процентні ставки, а також ефективно прогнозує обсяги залучення з урахуванням сезонних та макроекономічних факторів. Значну роль у збереженні стійкості відіграє цифрова трансформація банку та високий рівень довіри з боку клієнтів, що дозволяє ПУМБ підтримувати стабільну ресурсну базу навіть в умовах обмеженого доступу до зовнішнього фінансування.

Станом на 31 грудня 2024 року, банком призупинено діяльність або закрито 46 відділень, зокрема 1 регіональний центр. З 01.01.2024 року і до цього часу працювало 223 відділення, протягом 2024 року поновили діяльність додатково 2 відділення. В банку станом на 2025 рік налічується має понад 1,2 мільйона клієнтів-фізичних осіб та понад 40 тисяч корпоративних клієнтів.

У 2024 році Банк провів повномасштабний ребрендинг, втіливши нову візуальну ідентичність, що стала логічним продовженням курсу на цифрову трансформацію. ПУМБ увійшов до десятки найцифровіших компаній країни за версією KPMG та Forbes, а також посів друге місце у рейтингу найдинамічніших банків за версією NV.ua та Dragon Capital.

Якщо взяти корпоративний бізнес, то тут акцент змістився на кредитування малого та середнього бізнесу). Півтора року тому Банк запустив Digital Entry для юридичних осіб, що дозволило стати клієнтом банку повністю дистанційно. Це допомогло наростити кредитний портфель у цьому сегменті: Банк прокредитував ФОПів на 1,5 млрд грн.

Також однією з головних індустрій, які розвиває та фінансує ПУМБ, є агросектор, концентрація в нашому портфелі становить 22–23%.

АТ «ПУМБ» після збиткового 2022 року, з 2023 року Банк відновив прибуткову діяльність. У 2024 році Банк виконував економічні нормативи встановлені НБУ без порушень. Значення нормативу Н9 зменшилося з 2,4% на початок 2024 року до 2,04% на кінець 2024 року (при нормативному значенні не більше 25%).

Станом на 01.01.2025 року сума активів вагомо зросла за рахунок зростання сум грошових коштів, кредитів клієнтам та основних засобів.

Найбільшу питому вагу активів мали кредити клієнтам – 35,87%, на другому місці грошові кошти – 431,73%, а інвестиції в цінні папери перемістилися на третє місце, зайнявши 26,74%, оскільки сума знизилась за рік на 14%. Портфель кредитів корпоративних клієнтів виріс на 17% за 2024 рік. В його структурі найбільша частка 34,1% – кредити підприємствам торгівлі та агентським послугам, який зріс за рік на 2098 млн. грн. а також 29,3% харчової промисловості та сільського господарства. Найбільше зменшився на 19 млн. грн. портфель кредитів галузі машинобудування. Кредити фізичних осіб зросли на 47,8% за 2024 рік.

Аналіз зобов'язань показав, що Банк з 2023 року не має заборгованості перед НБУ. В структурі зобов'язань найбільшу питому вагу займають кошти клієнтів, та ця сума щороку продовжує зростати і станом на 1 січня 2025 року склала майже 94% зобов'язань АТ «ПУМБ».

Обсяг коштів клієнтів Банку за 2024 рік зріс на 21,8%, в тому числі на 25,5% залишки на корпоративних рахунках та на 15,7% залишки на рахунках роздрібних клієнтів. Як наслідок частка корпоративних рахунків клієнтів в зобов'язання Банку збільшилася до 64,2%, а роздрібних зменшилася майже на 2% - до 35,8%.

Прибуток до оподаткування склав 8 133 млн грн. За рахунок підвищення ставки оподаткування прибутку до 50% податок на прибуток склав 4 191 млн грн. Таким чином, за підсумками 2024 року Банк отримав чистий прибуток у розмірі 3 942 млн грн.

Залишки коштів на усіх відкритих клієнтом рахунках відносяться до пасивів банку. Дослідження звітності та пропозицій АТ «ПУМБ» для фізичних осіб, ФОПів та малого та середнього бізнесу показало, що Банк залучає пасиви шляхом залучення клієнтів на обслуговування по відкритим поточним, картковим рахункам, зарплатним проєктам та депозитним програмам, які розроблені для кожного сегменту клієнтів банку. Умови обслуговування

рахунків банків встановлюються відповідно до домовленостей на основі підписаних угод.

Також частина пасивних операцій АТ «ПУМБ» пов'язана з обслуговуванням інших банків у вигляді відкритих кореспондентських рахунків та депозитів.

В 2024 році Банк розрахувався по міжбанківському кредитування, та в чотири рази збільшив залишки коштів банків на рахунках та на 6% депозити банків. Оскільки АТ «ПУМБ» протягом 2024 року не користувався міжбанківським кредитуванням та кредитами НБУ, власні кошти та залучені у вигляді залишків на рахунках та депозитах – основні джерела пасивів банку.

Пасивні операції є фундаментом діяльності банку, адже саме через них формуються джерела фінансування для активних операцій. Проте, з пасивними операціями пов'язана низка ризиків, які можуть суттєво впливати на стабільність та фінансову стійкість банку.

Ефективне управління пасивами в АТ «ПУМБ» продемонструвало суттєві результати: суттєвий ріст депозитного портфелю, високу клієнтську лояльність, конкурентні ставки. Проте, для довготривалої стійкості слід оптимізувати структуру строків, активно управляти ліквідністю та вдосконалювати продуктові пропозиції.

Грамотне управління пасивними операціями передбачає оптимізацію структури залучених ресурсів за строками, валютою, вартістю та джерелами. Основними цілями управління пасивами є забезпечення достатнього рівня ліквідності; мінімізація вартості залучення ресурсів; досягнення балансу між короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями; забезпечення відповідності пасивів і активів у розрізі строків і валют (ALM-менеджмент).

Запропонована модель удосконалення управління пасивами АТ «ПУМБ», побудована на принципах мінімізації ризиків, диверсифікації джерел фінансування, прогнозування поведінки вкладників та проведення стрес-тестів, є ефективною в умовах високої турбулентності. Застосування елементів ALM-менеджменту (управління активами та пасивами), моніторинг процентного

ризику, валютного ризику, а також постійна аналітика структури зобов’язань дозволяють банку зберігати фінансову стійкість та забезпечувати надійність для вкладників. Подальший розвиток цієї моделі передбачає ширше впровадження автоматизованих систем прогнозування, тіснішу інтеграцію функцій ризик-менеджменту та фінансового планування, а також врахування воєнних ризиків у середньо- та довгострокових стратегіях управління ресурсами.

Ефективне управління пасивними операціями банку призведе до позитивного ефекту, а саме зменшення втрат пасивів в умовах паніки або ринку стресу, підвищення довіри з боку клієнтів завдяки прозорій комунікації та гнучкій політиці та поліпшення рейтингових оцінок банку за рахунок керованого ризику ліквідності.

Управління та прогнозування пасивними операціями є важливою складовою фінансового менеджменту банку. Ефективна стратегія в цій сфері дозволяє банку не лише витримати навантаження у кризові періоди, а й активно розвиватися, забезпечуючи фінансування для кредитування реального сектору економіки. В умовах війни та пов’язаних із нею ризиків важливість цих процесів зростає в рази, а їх неефективність може призвести до системних проблем як у самому банку, так і в банківській системі в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Marshall John F., Bansal Vipul K. Financial Engineering: A Complete Guide to Financial Innovation. New York: Institute of Finance (Publishers), 1992, 728

2. Sinkey Joseph F. Commercial Bank Financial Management in the Financial Services Industry 4th Edition. Macmillan Publishing Company, 1992, 500 p.

3. Moorad Choudhry. Bank Asset and Liability Management: Strategy, Trading, Analysis. Wiley, 2007, 1440 p.

4. Choudhry M. An introduction to banking : principles, strategy and risk management. Chichester : Wiley, 2018. 564 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058809.pdf.

5. Ronald L Olson. Strategic financial management for commercial banks. Ivy Press, 1993, 297 p/

6. Casu B., Girardone C., Molyneux P. Introduction to banking. 3rd ed. Harlow: Pearson, 2022. 791 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058790.pdf.

7. Ferretti P., Martino P. Banking and financial markets : new risks and challenges from fintech and sustainable finance. Cham : Palgrave Macmillan, 2023. 118 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058788.pdf.

8. Matthews K., Thompson J., Zhang T. The economics of banking. 4th ed. Singapore : World Scientific, 2024. 517 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058789.pdf.

9. Банківські операції: в схемах, таблицях, коментарях: навч. пос. / уклад.: О.М. Гладчук, І.Я. Ткачук, В.М. Харабара. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2020. 208 с.

10. Колодізєв О. М., Рац О. М., Киркач С. М., Азізова К. М. Банківська справа : навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 347 с.

11. Крупка М., Андрущак Є., Пайтра Н. та ін. Банківська система : підручн., за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 524 с.

12. Шишкіна О.В., Дубина М.В. Гроші та кредит: теорія і практика (у схемах і таблицях) : навч. посіб. Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2018. 570 с.

13. Кушнір С.О., Золотова Х.А. Заходи монетарної політики НБУ щодо фінансової стабільності в Україні в умовах війни. *Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління»*. Том 34 (73). № 1, 2023. С.67–73.

14. Савлук М. І., Мороз А. М., Лазепко І. М. Гроші та кредит : підручн. Київ : КНЕУ, 2011. 589 с.

15. Банківська система: зб. тест. завд. / уклад.: І. Я. Ткачук, О. М. Гладчук. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 224 с.

16. Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Кредитування і контроль: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 463 с.

17. Гурова К.Д., Шелест О.Л., Колупаєва І.В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Харків : Світ Книг, 2016. 672 с. URL : http://lib.htei.org.ua/sites/default/files/83/2015/finansi_groshi_ta_kredit.pdf

18. Жихарцев В. В., Баландін І. О. Кредитування і контроль: підручн. Київ: Альтерпрес, 2018. 480 с.

19. Мороз А.М., Савлук М.І., Остапишин Т.П. Операції банків та небанківських кредитних установ : підручн. Київ: КНЕУ, 2013. 543 с.

20. Остапишин Т. П., Охрименко І. Б., Ситник О. В. Операції банківських установ: тренінг Київ : КНЕУ, 2013. 956 с.

21. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2020. 580 с.

22. Тридід О.М., Самородов Б.В., Вядрова І.М. Банківська система : підручн., Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.

23. Шевченко Р. І. Кредитування і контроль : Навч.метод. пос. для самост.вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2017.

24. Шевченко Р. І. Банківські операції : Навч.метод. посіб. для самост. вивч.дисц., Київ : КНЕУ, 2016.

25. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.00 № 2121-III, зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text

26. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text

27. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затв. Постановою Правління НБУ від 30.06.16 № 351 зі змінами та доповненнями. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text

28. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затв. постановою Правління НБУ від 11.09.2017 р.№89. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#n26

29. Довгань Ж. М. Ресурси комерційного банку: сформування та управління: автореф. дис. … канд. екон. наук: спец. 08.04.01. - Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2016. 19 с.

30. Арбузов С.Г., Колобов Ю.В., Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська енциклопедія. Центр наукових досліджень НБУ : Знання, 2011. Київ. 504 с. URL : https://web.archive.org/web/20211123021620if_/https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=112997

31. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n4902

32. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку : затв. Постановою НБУ від 03.12.2003 № 516. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text

33. Князь С.В. Депозит як основне джерело банківських ресурсів. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України.* 2013. № 1 (16). С. 164-168

34. Костюченко О. А. Банківське право України: підруч. 4-те вид. Київ : Атіка, 2011. 376 с.

35. Коцовська Р. Р. Банківські операції: навч.посіб. Київ : УБС НБУ; Знання, 2010. 390 с.

36. Куліш Г.П., Кірсенко Ю.В. Механізм формування капіталу банку в сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип.17. С. 672-676

37. Латковська Т.А. Фінансово-правове регулювання організації та функціонування банківської системи в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз: автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.07 Одеса, 2018. 36 с.

38. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи : Постанова Національного банку України від 17.09.2015 № 615. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#n109

39. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України № 2180-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20

40. Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб - вкладників комерційних банків : Указ Президента України від 10.09.1998 року № 996/98. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996/98#Text

41. Офіційний сайт Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%BE%D0%BD%D0%B4_%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2_%D1%84%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1

42. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 21.09.2012 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text

43. Офіційний сайт НБУ. URL: https://bank.gov.ua

44. Ринок репо. Офіційний сайт Української біржі. URL: https://www.ux.ua/s243

45. Офіційний сайт АТ «ПУМБ». URL :

46. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : затв. Постановою Правління НБУ від 11.06.18 № 64. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18

47. Дані звітності АТ «ПУМБ». URL : https://about.pumb.ua/finance/annual_reports

48. Звіт Правління про результати фінансово-господарської діяльності АТ «ПУМБ» за 2024 рік,
затверджене рішенням Наглядової ради АТ «ПУМБ» від «20» лютого 2025 Протокол № 438 URL : https://apim.pumb.ua/api/assets/pumb/1cdafe83-38b9-4ed8-957d-6ca31e683f67/zvit-pravlinnya-at-pumb-za-2024.pdf

49. Сидоренко-Стеценко Д.В. Сутність проблеми економічної безпеки України та методи її моделювання. *Вісник Черкаського університету*. 2009. №38. С. 102-107.

50. Сухонос В. В. Концептуальні організаційно-правові засади функціонування системи економічної безпеки банків. *Правовий вісник Української академії банківською справи.* 2011. № 1. С. 64-66.

51. Гаркуша Н. М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 582 с.

52. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ Знання, 2010. 406 с.

53. Кнейслер О. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Тернопіль. Вектор, 2020. 388 с.

54. Потій В. З. Фінанси підприємств: задачі і методичні рекомендації: Навч. посіб. Київський національний економічний ун-т. Київ : КНЕУ, 2005. 244 с.

55. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія. Тернопіль, 2009. - 316 с.

56. Примостка Л. О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі: монографія. Київ : КНЕУ, 2002. 316 с.

57. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посіб.для самост. вивч. дисципліни. Київ : КНЕУ, 2003. 347 с.

58. Долінський Л. Б. Оцінювання фінансової стійкості банківських установ в аспекті надійності депозитних вкладів. *БізнесІнформ*. 2015. № 5. С. 233-239Гуляєва Л.П., Ніколенко Ю.В. Економічна ефективність діяльності банків в Україні. Теорії мікро-макроекономіки. *Збірник наук. праць професорсько-викладацького складу і аспірантів*. 2008. Вип.28. С.299-309.

59. Діденко Н. Ю. Управління активами і пасивами банку. *Актуальні проблеми економіки: теоретичні та практичні аспекти*. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Дніпропетровськ, 27-28 січня 2012 року): у 2-х част. Дніпропетровськ : НО «Перспектива». 2012. Част/ І. С. 43-44.

60. Болдирєв О.О. Оцінка використовуваних методів діагностики в системі механізмів управління попередження кризових ситуацій в банках. *Ефективна економіка*. 2011. № 11.

61. Гриценко А. А. Стратегія розвитку банківської системи як інструмент подолання кризи і відповідь на сучасні виклики. *Всеукраїнський науково-практичний форум «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки»* (19 – 20 травня 2017 р., м. Київ) URL : https://www.forumstrategy.com/blank.

62. Добровольська О.В., Качула С.В., Письменников О.В. Економічний зміст, види та місце депозитних зобов'язань в структурі пасивних операцій комерційних банків. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька/ Дніпро: Пороги, 2020. С.162-173.

63. Довгань Ж. Основи комплексного управління активами і пасивами банку. URL : http://archive.nbuv. gov.ua/ portal/soc_gum/Svfin/20012_2/15-064.pdf.

64. Фітас Н. Ю. Економічна сутність управління активами і пасивами комерційного банку. URL :http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2010_31/statti/4_7.htm

65. Версаль Н.І. Основи банківського менеджменту: практикум: навч. посіб. Київ : Фітосоціоцентр, 2013. 184 с.

66. Версаль Н.І. Фінансовий менеджмент у банку : практикум. Київ : ЦП «Компринт», 2015. 144 с.

67. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : підручн. 3-тє вид., доп. і перероб. Київ : КНЕУ, 2012. –338 с.

68. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О.4 Фінансовий менеджмент у банку. Навч. посібн. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 192 с.

69. Фролов С. М. Банківська справа та основи митного регулювання в Україні: теорія та практика: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2012. 276 с.

70. Хорошенюк І. І. Сучасна проблематика здійснення активних операцій комерційними банками в Україні. Буковинський державний фінансово-економічний університет. 2014. С. 38–42.

71. Чайковський Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України. *Економічний аналіз: зб. наук. праць.* ТНЕУ; Тернопіль: «Економічна думка», 2016. Том 23. № 1. С.153-160.

72. Чмутова І. М. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. 320 с.

73. Шварц О. В. Інтегроване управління активами і пасивами як філософія управління сучасним банком. *Електронний науковий збірник : Вісник КЕФ КНЕУ імені Вадима Гетьмана*. 2010. № 1. С. 34–38.

74. Шварц О. В. Удосконалення інструментарію управління активами і пасивами банку в умовах фінансової. Світ фінансів. 2011. № 4. С. 33–39.

75. Шинкаренко О. М. Проблемні питання оптимізації структури активів та пасивів. URL: .http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2008_21_1/articles/Finansi/8_Shinkarenko.pdf

76. Зянько В. В., Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. Банківський менеджмент : навч.посібн.. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2018. 126 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/IRVC/2021/Zyanko_2018_126.pdf

77. Остапишин Т. П., Охрименко І. Б., Ситник О. В. Операції банківських установ: тренінг; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Т. П. Остапишин. Київ : КНЕУ, 2013. 956, с.

78. Mastering Neobank Business Model Risks: Strategies for Stability and Success. URL: https://www.offshoreneobank.com/risk-management-in-neobankbusiness-model/

79. Hull, John Risk management and financial institutions / John C. Hull. Fourth Edition. 2015. 743 p.

80. Основні принципи ефективного банківського нагляду. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Core_Principles_for_effective_banking_supervision-April_2024_ua.pdf?v=7

81. Єпіфанов А.О. Методологічні складові ефективного розвитку банківського сектору економіки України: монографія. Суми : Університет. книга, 2017. 417 с.

82. Лачкова В. М. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібн. Харків : 2017. 180 с.

83. Фінансовий менеджмент у банку. Навч. посіб../за ред. І.Г.Сокиринської, Т.О.Журавльової – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 192 с.

84. Погореленко Н.П. Сутність фінансового менеджменту комерційного банку. *Молодий вчений.* № 2. 2014. с.54-56

85. Кириченко О.А., Геленко І.В., Роголь С.Л. Банківський менеджмент: навч. посіб. 3-тє вид., переоб. І доп. Київ : Знання-Прес, 2009. 438 с.

86. Кириченко О.А., Гіленко І.В. Поняття активів і пасивів банку. URL: http://www.info-library.com.ua/books-text-2043.html

87. Золотарьова О.В. Конспект лекцій з дисципліни «Банківська система». URL:http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl54.pdf

88. Сірко А.В. Банківська система. Функції та операції банків. URL: http://pidruchniki.com/1314021662933/politekonomiya/bankivska_sistema_funktsiyi_operatsiyi_bankiv

89. Грошово-кредитна та фінансова статистика URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=58127

90. Єпіфанов А.О., Васильєва Т.А., Козьменко С.М. Управління ризиками банків. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Yepifanov_Anatolii/Upravlinnia_ryzykamy_bankiv_Tom_2.pdf

91. Міністерство фінансів України: статистичні дані. URL: https://index.minfin.com.ua/

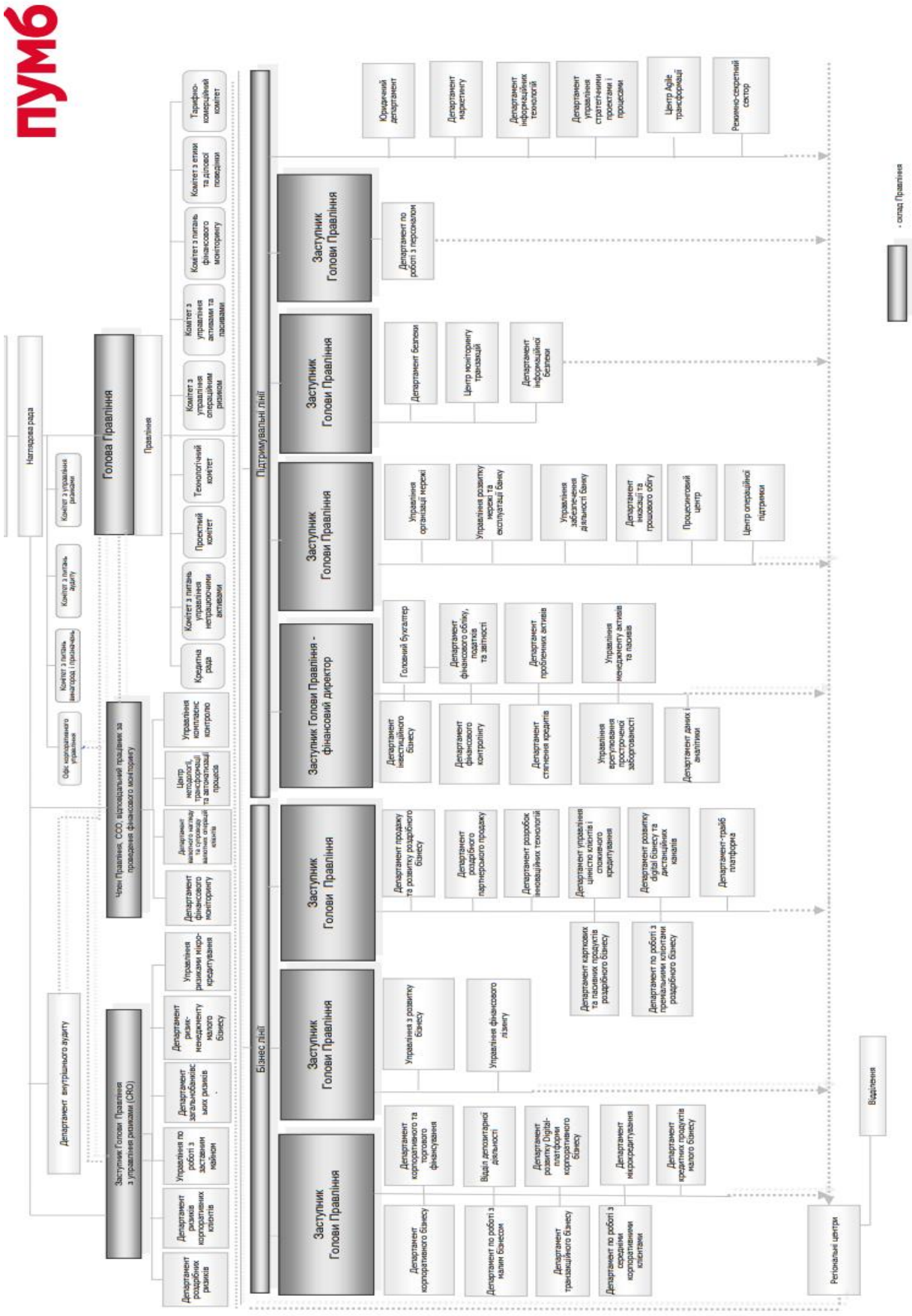
92. Банківські операції: в схемах, таблицях, коментарях : навч.посібн. / уклад. : О.М. Гладчук, І.Я. Ткачук, В.М. Харабара. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 208 с.

93. Сало І. В. Розвиток депозитарної і депозитної діяльності в Україні : монографія. Суми : Університетська книга, 2017. 198с.

94. Перелік документів для відкриття поточного рахунку юридичній особі - резиденту України та належної перевірки клієнта. URL: https://apim.pumb.ua/api/assets/pumb/54c8d21b-99c9-4e4f-bda4-7c1034c3b65a

95. Публічна пропозиція АТ «ПУМБ» на укладення договору комплексного банківського обслуговування фізичних осіб (нова редакція діє з 17 вересня 2024 року). URL: https://about.pumb.ua/content/cmsfile/ua/press_content__%D0%B4%D0%BA%D0%B1%D0%BE_17.09.2024_qr.pdf

ДОДАТОК А

ПУМБ
Наглядова рада
Голова Правління
Правління
Департамент внутрішнього аудиту
Офіс корпоративного управління
Комітет з питань винагород і призначень
Комітет з питань аудиту
Комітет з управління ризиками
Заступник Голови Правління з управління ризиками (CRO)
Член Правління, СОО, відповідальний працівник за проведення фінансового моніторингу
Підтримувальні лінії
Бізнес лінії
Заступник Голови Правління
Заступник Голови Правління - фінансовий директор
Заступник Голови Правління
Заступник Голови Правління
Заступник Голови Правління
Кредитна рада
Комітет з питань управління непрацюючими активами
Проектний комітет
Технологічний комітет
Комітет з управління операційними ризиками
Комітет з управління активами та пасивами
Комітет з питань фінансового моніторингу
Комітет з етики та ділової поведінки
Тарифно-комерційний комітет
Департамент ризиків роздрібних ризиків
Департамент ризиків корпоративних клієнтів
Управління по роботі з застрахованими клієнтами
Департамент загальнобанківських ризиків
Департамент ризик-менеджменту малого бізнесу
Управління ризиками мікро-кредитування
Департамент фінансового моніторингу
Департамент якісного нагляду та супроводу залучення операцій ринку
Центр методології, трансформації та автоматизації процесів
Управління комплаєнс контролю
Департамент продажу та розвитку роздрібного бізнесу
Департамент роздрібного партнерського продажу
Департамент розробок інноваційних технологій
Департамент управління цінністю клієнтів і споживчого кредитування
Департамент розвитку Digital бізнесу та дистанційних каналів
Департамент-трейд платформа
Управління з розвитку бізнесу
Управління фінансового лізингу
Департамент карткових та пасивних продуктів роздрібного бізнесу
Департамент по роботі з преміальними клієнтами роздрібного бізнесу
Департамент корпоративного та торгового фінансування
Відділ депозитарної діяльності
Департамент розвитку Digital-платформи корпоративного бізнесу
Департамент мікрокредитування
Департамент кредитних продуктів малого бізнесу
Департамент корпоративного бізнесу
Департамент по роботі з малим бізнесом
Департамент транзакційного бізнесу
Департамент по роботі з середніми корпоративними клієнтами
Регіональні центри
Відділення
Головний бухгалтер
Департамент фінансового обліку, податків та звітності
Департамент проблемних активів
Управління менеджменту активів та пасивів
Департамент інвестиційного бізнесу
Департамент фінансового контролінгу
Департамент стягнення кредитів
Управління врегулювання простроченої заборгованості
Департамент даних і аналітики
Управління організації мережі
Управління розвитку мережі та експлуатації банку
Управління забезпечення діяльності банку
Департамент інкасації та грошового обігу
Процесинговий центр
Центр операційної підтримки
Департамент безпеки
Центр моніторингу транзакцій
Департамент інформаційної безпеки
Департамент по роботі з персоналом
Юридичний департамент
Департамент маркетингу
Департамент інформаційних технологій
Департамент управління стратегічними проектами і процесами
Центр Agile трансформації
Режимно-секретний сектор
- склад Правління

ДОДАТОК Б

Ключові задачі АТ «ПУМБ» у сфері сталого розвитку

ДОДАТОК В

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	33 747 952	46 455 869
Кредити та аванси банкам	7	4 213 505	3 490 916
Інвестиції в цінні папери	8	58 155 525	12 586 771
Кредити та аванси клієнтам	9	52 058 047	43 770 237
Похідні фінансові активи	18	8 510	–
Поточні податкові активи		–	32 962
Інші фінансові активи	12	2 611 752	2 419 697
Інші нефінансові активи	12	273 802	330 806
Основні засоби	10	1 652 243	1 710 376
Інвестиційна нерухомість	10	59 168	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	320 312	654 811
Активи з права користування	11	234 030	259 282
Відстрочені податкові активи	24	–	203 325
Всього активів		**153 334 846**	**111 974 220**
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	–	4 188 304
Кошти банків	14	2 716 727	2 324 222
Кошти клієнтів	15	126 542 822	90 299 888
Похідні фінансові зобов'язання	18	1 250	93 807
Орендні зобов'язання	16	266 294	274 383
Поточні податкові зобов'язання	24	3 200 277	–
Інші фінансові зобов'язання	17	2 188 420	2 546 201
Інші нефінансові зобов'язання	17	909 011	551 034
Відстрочені податкові зобов'язання	24	120 273	–
Всього зобов'язань		**135 945 074**	**100 277 839**
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		403 283	430 759
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 407 291	(350 345)
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		7 787 034	3 823 803
Всього власного капіталу		**17 389 772**	**11 696 381**
Всього зобов'язань та власного капіталу		**153 334 846**	**111 974 220**

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

ДОДАТОК Г

Звіт про прибуток або збиток за 2023 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	19 916 370	14 512 778
Процентні доходи	20	348 180	382 603
Процентні витрати	20	(7 899 066)	(4 740 903)
Чистий процентний дохід		**12 365 484**	**10 154 478**
Комісійні доходи	21	3 935 528	3 205 014
Комісійні витрати	21	(1 791 291)	(1 183 751)
Чистий комісійний дохід		**2 144 237**	**2 021 263**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 27	(439 299)	(10 338 901)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		857 655	1 264 678
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		42 712	166 962
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(11 549)	(50 656)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	–	(249)
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		167 524	177 491
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		–	(2)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів		–	1 243 421
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		–	1 064
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(683)	2 109
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 27	38 392	(80 449)
Інші прибутки (збитки)	22	116 768	231 755
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		**15 281 241**	**4 792 964**
Операційні витрати	23	(7 043 808)	(5 278 302)
Прибуток (збиток) до оподаткування		**8 237 433**	**(485 338)**
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	24	(4 281 958)	87 615
Прибуток (збиток) за звітний період		**3 955 475**	**(397 723)**
Прибуток (збиток) на акцію (гривень на акцію)	30	**276,15**	**(27,77)**

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

О. О. Полецук (Головний бухгалтер)

ДОДАТОК Д

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2024 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2024 рік	2023 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	59 202 081	33 747 952
Кредити та аванси банкам	7	5 435 023	4 213 505
Інвестиції в цінні папери	8	49 901 420	58 155 525
Кредити та аванси клієнтам	9	66 920 439	52 058 047
Похідні фінансові активи	17	–	8 510
Інші фінансові активи	12	1 979 208	2 611 752
Інші нефінансові активи	12	286 232	273 802
Активи з права користування	11	251 717	234 030
Основні засоби	10	2 142 633	1 652 243
Інвестиційна нерухомість	10	68 231	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	395 582	320 312
Всього активів		**186 582 566**	**153 334 846**
Зобов'язання			
Кошти банків	13	3 873 397	2 716 727
Кошти клієнтів	14	154 148 828	126 542 822
Похідні фінансові зобов'язання	17	2 664	1 250
Поточні податкові зобов'язання	23	2 504 344	3 200 277
Орендні зобов'язання	11	284 087	266 294
Інші фінансові зобов'язання	16	2 075 234	2 188 420
Інші нефінансові зобов'язання	16	1 219 255	909 011
Відстрочені податкові зобов'язання	23	282 184	120 273
Всього зобов'язань		**164 389 993**	**135 945 074**
Власний капітал			
Акціонерний капітал	18	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		606 516	403 283
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		2 057 642	1 407 291
Резервний капітал		3 107 683	2 909 909
Нерозподілений прибуток		11 538 477	7 787 034
Всього власного капіталу		**22 192 573**	**17 389 772**
Всього зобов'язань та власного капіталу		**186 582 566**	**153 334 846**

Підписано від імені Правління 22 квітня 2025 року

С.П. Черненко (Голова Правління)

Електронний підпис
Черненко Сергій Павлович
ЄДРПОУ/ІПН 14282829
Підписано у Вчасно

О.О. Полещук (Головний бухгалтер)

ДОДАТОК Е

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про прибуток або збиток за 2024 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2024 рік	2023 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	19	22 738 690	19 916 370
Процентні доходи	19	474 222	348 180
Процентні витрати	19	(8 562 794)	(7 899 066)
Чистий процентний дохід		**14 650 118**	**12 365 484**
Комісійні доходи	20	4 467 644	3 935 528
Комісійні витрати	20	(2 306 522)	(1 791 291)
Чистий комісійний дохід		**2 161 122**	**2 144 237**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 26	(429 060)	(439 299)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		869 008	857 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		83 463	42 712
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 540	(11 549)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	9 206	–
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		(35 536)	167 524
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(708)	(683)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 27	6 627	38 392
Інші прибутки (збитки)	21	27 342	116 768
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		**17 343 122**	**15 281 241**
Операційні витрати	22	(9 209 928)	(7 043 808)
Прибуток (збиток) до оподаткування		**8 133 194**	**8 237 433**
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	23	(4 190 827)	(4 281 958)
Прибуток (збиток) за звітний період		**3 942 367**	**3 955 475**
Прибуток (збиток) на акцію, базисний та розбавлений (гривень на акцію)	29	**275,23**	**276,15**

Підписано від імені Правління 22 квітня 2025 року

Електронний підпис
Черненко Сергій Павлович
ЄДРПОУ/ІПН 14282829

С.П. Черненко (Голова Правління)

О.О. Ловецук (Головний бухгалтер)

ДОДАТОК Е

Завантажте мобільний застосунок ПУМБ

У App Store чи Google Play

.

Пройдіть ідентифікацію через застосунок Дія* або фотографуйте паспорт-книжку та ІПН

*При наявності ID-картки або біометричного закордонного паспорту

Відкрийте дебетову картку

І користуйтесь усіма перевагами в додатку!

ДОДАТОК Ж

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Витяг
з Державного реєстру банків

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК"

(повне найменування юридичної особи)

1	Скорочене найменування юридичної особи	**АТ "ПУМБ"**
2	Ідентифікаційний код юридичної особи	**14282829**
3	Код банку (МФО)	**334851**
4	Реєстраційний номер у Державному реєстрі банків	**73**
5	Дата внесення до Державного реєстру банків	**23.12.1991**
6	Запис у Державному реєстрі банків про право юридичної особи на здійснення банківської діяльності	
	номер	**8**
	статус	чинна банківська ліцензія
	підстава внесення	відповідно до Закону України від 30.06.2021 № 1587-IX "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи"

Витяг сформовано: 16.08.2021 (дата формування витягу) ДРБ-000005 (№ витягу)

Підстава видачі: зміни до Закону України "Про банки і банківську діяльність", внесені Законом України від 30.06.2021 № 1587-IX

(підстава для видачі витягу з Державного реєстру банків)

В. о. директора Департаменту ліцензування Світлана БОЙКО

М. П.

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Семенова Анастасія Павлівна, студентка 2 курсу, заочної форми навчання, економічного факультету, спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітня програма «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти: nastya.pavlusa@gmail.com.

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Управління пасивними операціями банків України на прикладі АТ «ПУМБ» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

–згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

_____ _____ ____ Семенова А.П.

(дата) (підпис) (ініціали, прізвище)